

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

Leffler.

Grav-

monumenter

i

Store Kirke.

INDUSTRI-
FORENINGEN.

1881

726 84. Folio.

4
~~2088~~

~~332^c~~

72684 St.f.

~~72684~~

9/21

MONUMENTS FUNÉRAIRES
DE
L'ÉGLISE DE SOROE

PAR
J.-B. LØFFLER.

AVEC XVII PLANCHES LITHOGRAPHIÉES.

PUBLIÉ AU MOYEN D'UNE CONTRIBUTION DE L'ACADÉMIE DE SOROE ET SOUS LES AUSPICES DU MINISTÈRE
DES CULTES ET DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE.

COPENHAGUE.
C.-A. REITZEL, ÉDITEUR.
IMPRIMERIE THIELE.

1888.

96-12 (B)

GRAVMONUMENTERNE

I

SORØ KIRKE.

VED

J. B. LØFFLER.

MED XVII LITHOGRAFEREDE TAVLER.

UDGIVET VED HJÆLP AF EN AF KIRKEMINISTERIET ERHVERVET BEVILLING AF SORØ AKADEMIS MIDLER.

KJØBENHAVN.

C. A. REITZELS FORLAG.

THIELES BOGTRYKKERI.

1888.

(18) 21

INDHOLD.

	Side
Indledning	I.
Résumé de l'introduction	IX.

Bevarede Monumenter.

A. Gravstene	1.
B. Kenotafier og Sarkofager	26.
C. Epitafier og Mindetavler	33.
D. Kister af Træ med Indskriftsplader	43.
I. Gravkjælderens under Kristian Friis'es Kapel	43.
II. St. Benedikts og St. Bernhards Kapel (for Tiden Just Høgs Begravelse)	45.
III. Gravkjælderens under Johannes den Døbers Kapel (Falk Giøes Begravelse)	46.
IV. Gravkjælderens under St. Benedikts og St. Bernhards Kapel (Mathesius'es Begravelse) ..	50.
V. Mogens Høgs Gravkjælder	53.
VI. Jørgen Rosenkrantz'es Gravkjælder	55.
VII. Gravkjælderens under Johannes Evangelistens Kapel (Markvard Rodsteens Begravelse) ..	59.
VIII. Ramel-Sehesteds Kapel	62.
IX. Laurids Foss'es Kapel	68.
X. Gravkjælderens under St. Peders og St. Pauls Kapel (Tage Thotts Begravelse)	69.

TILLÆG.

Indskrifter fra forsvundne Monumenter	74.
Rettelser og Tilføjelser	76.
Register	77.

GRAVMONUMENTERNE

I

SORØ KIRKE.

INDLEDNING.

Det var i Tiden ved Midten af det 12te Aarhundrede, at Skjalm Hvides tre Sønner, Toke, Ebbe og Asger, i Samraad toge den Beslutning at grundlægge et Kloster paa deres vidtstrakte Jordejendomme i det vestlige Sjælland. Forinden Planen kom til Udførelse døde imidlertid den ældste af Brødrene, Toke, og hans Lig førtes til Kirken ved Fædrenegaarden i Fjenneslevlille, der laa en Milsvej sydvest for Sjællands gamle Hovedtingsted, Ringsted. Ikke desto mindre fik han en væsentlig Andel i det fælles Foretagende, idet han nemlig før sin Død ikke blot havde skjænket forskjelligt Jordegods til Stiftelsens Underhold, men tillige givet 16 Mark Guld til Hjælp ved den paatænkte Klosterkirkes Opførelse. Det blev altsaa Ebbe og Asger, der nærmere kom til at bestemme Stedet for Stiftelsens Beliggenhed, og Valget faldt paa Asgers Ejendom, en af yppige Skove og tvende fiskerige Søer omkranset Ø, som laa omtrent en Mil nordvest for Fjenneslevlille*). Øen, hvorpaa der fandtes en lille Landsby, kaldtes Sor Ø, og dens Forbindelse med det omliggende Land skete — i det mindste senere hen i Middelalderen — ved to Dæmninger og Broer: Bolbro mod Øst og Heglinge Bro eller Pedersborg Dæmning mod Nord. Paa dette til et Klostersamfund saa ypperligt egnede Sted paabegyndtes da ved Aaret 1151**) en lille, af Sten opført Kirke, hvortil der altsaa maa have sluttet sig de fornødne Boliger for de hidkaldte Benediktinermunke, og til Stiftelsens første Forstander valgte man Prioren ved St. Knuds Kloster i Odense, Thomas, der modtog ærkebiskoppelig Stadfæstelse paa sin nye Værdighed. Uvist af hvilken Grund indgav Asger sig med sin Hustrus Samtykke som Munk i Klostret; men hans Ophold dér skulde kun blive af kort Varighed, idet han døde næppe fjorten Dage efterat Indvielsen havde fundet Sted***). Hans Lig blev jordfæstet i den endnu ufuldførte Kirkes Kor, og Bygningen kom nu gennem en lang Aarrække til at optage Støvet af Skjalmsønnernes navnkundige Slægt. Her fandt hans Hustru, Fru Inge, sit Hvilested saa vel som Broderen Ebbe — Bygherren for den ældste, af Træ opførte Kirke i Bjernede — hans Hustru Ragnhild, deres Datter Gyde, som havde været gift med Oluf Glug, og flere Andre.

I Løbet af føje Tid viste det sig, at man ved Valget af Klostrets første Forstander kun havde været lidet heldig, og ej heller de to paafølgende Abbeder ævnede paa rette Maade at hævde deres ansvarsfulde Stilling. Den sidste af dem forlod Klostret i 1160, og henved et Aar savnede nu dette en stedlig overordnet Ledelse. Asgers Søn, Absalon, der siden 1158 havde siddet paa Roskilde Bispestol, indsaa snart, at Stiftelsen uden en kyndig Styrelse vilde gaa sin Undergang imøde, og det blev ham, støttet af Broderen Esbern Snare og Fætteren Sune Ebbesen til Knardrup, der ikke blot bragte den paa Fode men lagde Grunden til en Anseelse og Storhed, der sikkert langt overgik de Forhaabninger, som Stifterne havde knyttet til den. Fra Esrom hidkaldte Absalon Cistercienserbrødre, der i Egbert fik deres første Abbed, og en ny Indvielse fandt Sted allerede i Forsommeren 1161†). — Tid efter anden, som Absalon ved Gaver af Tiender, Jordegods og paa forskjellig anden Maade forøgede Klostrets Ejendom, viste det sig, at de for Haanden værende Bygninger vare for indskrænkede, og han besluttede da at lade Alt opføre af Nyt i Overensstemmelse med de Krav, som nu stilledes. At hans Tanke tillige har været rettet paa at rejse en mere anselig Gravkirke for sig og sin Slægt, derom foreligger der klare Vidnesbyrd, og denne Side af Forehavendet maatte træde saa meget stærkere frem som hans Konge og Ven jo netop ved denne Tid

*) Script. Rer. Dan. IV, 465.

**) Script. Rer. Dan. I, 340.

***) Suhm er tilbøjelig til at henføre Asgers Død til Aaret 1153, uden dog dertil at have fyldestgørende historisk Hjemmel (Danmarks Hist. VI, 165. Script. Rer. Dan. IV, 466, Anmærk. q).

†) Script. Rer. Dan. I, 163.

havde paatænkt eller vel endog iværksat en Ombygning af Benediktinernes Klosterkirke i Ringsted med det særlige Formaal for Øje at berede det danske Kongehus et værdigt Hvilested. Planen kom til Udførelse, men Aarene, i hvilke det nye Kloster i Sorø blev bygget, søge vi forgjæves Oplysning om. Kun saa meget er sikkert, at dets Kirke og den samtidige Klosterkirke i Ringsted ikke kunne have staaet fuldført før langt hen i det 12te Aarhundredes anden Halvdel. Absalons Kirke, den Bygning, som med forholdsvis faa Omdannelser er bevaret til vore Dage, blev ikke opført paa samme Sted som Asgers, men — saafremt en foreliggende Efterretning staar til Troende*) — henimod halvandet hundrede Skridt syd for denne, der fra nu af maa antages at være bleven bibeholdt ene af Pietetshensyn overfor de Grave, den indesluttede.

Da Korpartiet stod fuldført, lod Absalon sin Farfaders og Farbroders, Skjalm Hvides og Tokes Ben optage af deres Grave i Fjenneslevlille Kirke og føre til Sorø, hvor de indmuredes i Pillen mellem Johannes Evangelistens og St. Benedikts og St. Bernhards Kapeller ved den søndre Korsfløjs Østside. Denne Flytning af Ligene frembyder særlig derved Interesse, at den saa klart røber os Absalons Hensigt at gjøre Sorø til Slægtens fremtidige Hvilested. Dermed være det ikke sagt, at han agtede ganske at udelukke Andre fra at blive jordfæstede indenfor Kirkens Mure. Paa Kong Valdemars sidste Tog mod Venden i Foraaret 1179 kuldsejlede i Beltet det Fartøj, som havde den slesvigske Biskop, Frederik, ombord. Biskoppen, hvem Absalon omfattede med inderligt Venskab, druknede tilligemed største Delen af Skibets Besætning, og da hans Lig flere Dage efter — det var paa Pintsedag — drev i Land, lod Absalon det føre til Sorø og hæderligen begrave i Kirkens søndre Korsfløj**). — Skjalm Hvide og Toke bleve vel de første af Slægten, hvis jordiske Levninger kom til at hvile i den nye Klosterkirke, som nu gennem lange Tider skulde blive dens Gravplads. Det vilde føre for vidt her at angive Navnene paa alle dem, som vides at være blevne jordfæstede i Bygningens forskellige Dele, og vi skulle derfor indskrænke os til at nævne enkelte af de betydeligste***). Da Absalon var død i Sorø i Foraaret (21 Marts) 1201, stedtes han til Hvile i Højkoret foran Jomfru Marias Alter, altsaa paa den ypperste Plads i Kirken. I samme Bygningsparti nedlagdes Støvet af hans Slægtning, Biskop Skjalm Vagnsen fra Aarhus († 1215) og som det synes tillige af Broderen Peder Vagnsen († 1204), der før Skjalm havde siddet paa Aarhus Bispestol†). At disse tvende Mænd valgte deres Gravsted her, giver os atter et klart Indblik i, hvor stærkt hele Slægten følte sig knyttet til Sorø. I Korpartiets midterste Del umiddelbart foran Trinene, som førte op til Højkoret og ved Hovedenden af Absalons Grav, blev Esbern Snare († 1204) jordfæstet, og til venstre og højre for ham fandt senere hans Sønner Absalon Bælg († ca. 1231) og Niels Mule deres Hvilested. En tredie Søn, Johannes Marskalk († ca. 1213), laa ved den søndre Indgang til den nævnte Del af Koret. Samme Bygningsafsnit indesluttede yderligere Sune Ebbesen til Knardrup († 1186) — Bygherren for den til vore Dage bevarede Kirke i Bjernede — og hans Hustru Fru Cecilia, der nedlagdes i en fælles Grav. Esbern Snares første og anden Hustru, Hulmfred († ca. 1170) og Ingeborg († c. 1190), vare begravne i den søndre Korsfløj, og i den nordre hvilede Skjalm Hvides Datter, Fru Cecilia, der havde været gift med Peder Thorstensen til Pedersborg og ved Datteren Ingerid var Mormoder til de ovenfor omtalte Biskopper Peder og Skjalm Vagnsen fra Aarhus.

*) Morten Pedersen: Absalons Genealogi (1589), hvor den gamle Kirke siges at staa ved Østiden af den til vore Dage bevarede Klosterport og tæt op til dennes nordre Hjørne. Jvfr. Høyens Skrifter ved Ussing 2, 471.

**) Vedels Saxe S. DIX. Script. Rer. Dan. I, 280. — Over Biskoppens Vaaben, som har været afmalet i Midtskibet paa den nordre Sides vestligste Hvalvingspille, læstes indtil 1846: „*Dns. Fredericus, eps. Slesvicesis, sepultus in muro sanctuarii*“. Marm. Dan. I, 151. Wendelboe: Beskr. af Mindesmærker i Sorø Kirke, S. 55. Jvfr. Aarb. f. nord. Oldk. og Hist. 1877, S. 234.

***) „*Catalogus illustrium Soræ sepulorum*“, Script. Rer. Dan. IV, 539, og Stamtavlerne sammesteds, hvis Dødsangivelser dog tildels maa benyttes med megen Varsomhed. Den citerede, over Gravene optagne Fortegnelse, som man ved Aaret 1524 har samlet efter forskellige Kilder, gaar — naar fraregnes kongelige og fyrstelige Personers Hvilesteder — med en ganske enkelt Undtagelse til omtrent Aar 1300. Foruden de, der nævnes ved Navn, siges Kirken at gemme Støvet af flere end tredive adelige Mænd og Kvinder, samt „utallige“ Andre, som ere jordfæstede paa forskellige Steder i Kirken og paa Kirkegaarden (anf. St. IV, 544). Paa samme Blad som Gravkatalogen, der tillige indeholdt Oplysninger om Hvidernes Slægtskabsforhold, fandtes yderligere en fuldstændig og kronologisk ordnet Abbed-Række. Samtlige disse, for Sorø Klosters Historie saa værdifulde Efterretninger vare nedskrevne paa et i Kirken ophængt Pergamentblad — den saakaldte Sorøske Tavle — der efter 1757 indlemmedes i Akademiets Bibliothek, hvor den tilintetgjordes ved Branden i 1813 (Aarb. f. nord. Oldk. og Hist. 1877, S. 201. Chr. Molbech: Ungdomsvandringer, S. 268). Foruden den af Langebek offentliggjorte Afskrift haves en ældre, der er udgivet af Joakim Wielandt i 1712. — I Ringsted Kirke findes, som bekjendt, endnu i vore Dage en ganske lignende men noget ældre Mindetavle, som indeholder en Fortegnelse over de i Kirken i Tidsrummet mellem 1131 og 1341 jordfæstede kongelige og fyrstelige Personer (Kongegravene i Ringsted, Tavle VIII).

†) Jvfr. nærværende Skrift S. 6, Anmærk. †††).

I Aaret 1193 led Sorø Kloster ved Ildsvaade, men Historien yder os ingen Oplysning om, i hvilken Udstrækning det tog Skade*). Godt et halvt Aarhundrede senere — det var i Foraaret 1247 — hjemsøgtes Klostret af samme Ulykke, og denne Gang sank mange af dets Bygninger i Grus**). Kirken brændte, men Ilden maa her fornemmelig have indskrænket sig til Tagværkerne og Bjælkeloftet, som dækkede dens Midtskib. Ved Gjenopførelsen traadte Klostrets Velyndere paa forskjellig Maade hjælpende til, og særlig skulle vi anføre, at Esbern Snares Datter, Fru Ingeborg, der var Enke efter Peder Strangesen til Kalundborg († 1241), i Aaret 1250 ydede anselige Gaver i Jordegods, til hvilke navnlig den Bestemmelse var knyttet, at de skulde anvendes til Indbygning af Hvælvinger i Kirken***). Den ved Branden anrettede Ødelæggelse var saa stor, at der nødvendigvis maatte hengaa lang Tid, forinden Sporene ganske kunde udslettes. Vi vide ikke, naar Kirken var istandsat og Klostrets Bygninger rejste, men det er muligt, at vi i saa Henseende have et Holdepunkt i en Begivenhed af ganske særegen Art, som indtraf henved fyrretyve Aar senere. I Efteraaret 1285 paa alle Sjæles Fest lod nemlig Klostrets daværende Abbed, Niels, de jordiske Levninger af Absalons Forfædre og Slægtninge, som vare begravede i Asgers Kirke, optage og flytte til Klosterkirken, hvor de nedsattes paa forskjellige Steder i Koret†). Asger og Fru Inge fik deres nye Hvilested i Højkoret ved Sønnens Side. Efterretningen om denne Flytning, der mulig tør sættes i Forbindelse med en Indvielse af Kirken, lider des værre af den væsentlige Mangel, at vi i flere Tilfælde ikke faa noget klart Indtryk af, hvilke Lig der bleve flyttede, og hvilke der alt fandtes i Absalons Kirke. Man har i en nyere Tid paa forskjellig Maade søgt at komme ud over Vanskelighederne uden at dette dog er lykkedes, idet man gik ud fra den fejlagtige Forudsætning, at den til vore Dage bevarede Kirke først var rejst efter Branden i 1247††); men holde vi med Høyen fast ved — og om Andet kan der ikke være Tale —, at vi i den have et Værk af Absalon for os, da maa Tidsgrænsen mellem de i den gamle og nye Kirke foretagne Jordfæstelser formentlig sættes til Aarene mellem 1170 og 1180. Hvorledes man i Tiden nærmest efter Branden har forholdt sig med Hensyn til Foretagelsen af Begravelser i Kirken, faa vi lade staa hen, men vi skulle dog minde om, at Korpartiets Hvælvinger i det mindste tildels synes at have modstaaet Luernes Magt.

Sorø Klosters stadig tiltagende Anseelse i Forbindelse med de Baand, som Slægtskab eller Venskab havde knyttet, bevirkede ikke blot, at fyrstelige Personer, højtstaaende Gejstlige og andre af Landets fremragende Mænd — vi nævne Hertug Gerhard af Schwartzburg, Biskop Johannes Krag fra Roskilde († 1300) og Kong Valdemar Atterdags Marsk, Henning Podebusk († ca. 1387) — ved rige Gaver tilkøbte sig Ret til at blive jordfæstede i dets Kirke, men tillige, at denne i et Tidsrum af mere end et Aarhundrede skulde blive Hvilestedet for Medlemmer af det danske Kongehus†††). Erik Gleppings tredje Søn, Valdemar, der døde i Rostock 1304, blev efter sin Bestemmelse begravet i Sorø Kirkes Højkor(*), og i Aaret 1315 skjænkede Broderen, den senere Kong Kristoffer den Anden († 1333), og hans Gemalinde Eufemia († 1330) betydeligt Jordegods til Klostret for ligeledes at erholde et Gravsted i den nævnte Del af Bygningen**). Sammesteds nedlagdes Støvet af tre af deres Børn, Sønnen Erik, der var valgt til Tronfølger i 1321 men døde et Aar før Faderen***), og Døtrene Helvig og Agnes. Da Kong Valdemar Atterdag var hensovet paa Gurre i Efteraaret 1375, blev hans Lig, hvad han selv havde ønsket, ført til Slotskapellet paa Vordingborg; men kun føje Tid efter søgte hans Datter Margrethe i sin Søns og sit eget Navn hos Pave Gregor den Ellevte om Tilladelse til at føre de jordiske Levninger ikke blot af Kongen men tillige af hans Dronning, Helvig († ca. 1374), der var begravet i Esrom Klosterkirke, til Sorø, for dér at berede dem et værdigere Hvilested. I September 1377 indløb den pavelige Tilladelse, hvorefter Flytningen af Kong Valdemars Lig

*) Script. Rer. Dan. I, 179. Vi skulle dog her anføre, at Absalon i Aaret 1197 skjænkede Klostret Byen Toaker i Halland, især for at afhjælpe dets Trang til Bygningstømmer, Jern og Salt (Script. Rer. Dan. IV, 471).

**) Script. Rer. Dan. I, 391; III, 311; IV, 535; V, 457.

***) Script. Rer. Dan. IV, 481.

†) Script. Rer. Dan. IV, 540. I Efterretningen siges udtrykkelig, at Ligene førtes fra den „gamle Kirke“ til den „store Kirke“.

††) Chr. Molbech: Nordisk Tidskrift I, 452 (Kbh. 1827). H. F. J. Estrup: Indledningen til Wendelboes Beskrivelse af Mindesmærker i Sorø Kirke, S. 7 (Kbh. 1836).

†††) Script. Rer. Dan. IV, 541—42. Jvfr. tillige nærværende Skrift S. 40, Nr. 10.

(*) Script. Rer. Dan. II, 175; IV, 505, 529 og 542. Suhm: Danmarks Hist. XI, 463.

(**) Suhm: Danmarks Hist. XI, 920. — I hvor høj Grad Kong Kristoffer har ønsket at finde sit sidste Hvilested her fremgaar af Gavebrevet, hvori han udtaler, at hvad enten han maatte dø her hjemme eller i Udlandet, skulde det paahvile Klostret at føre hans Lig til Sorø.

(***) Hans Død indtraf i Kiel, og Liget henstod en kort Tid i Halsted Klosterkirke paa Laaland (Script. Rer. Dan. VI, 523; Huitfeldt: Danmarks Riges Krønike I, 454).

blev iværksat, medens alt tyder hen paa, at Dronningens — uvist af hvilken Grund — ikke fjærnedes fra Esrom*). Tolv Aar efter Faderens Bortgang mistede Fru Margrethe sin Søn, den syttenaarige Kong Oluf († 1387), og skjøndt hans Død indtraf paa Falsterbo Slot, blev Liget dog ført til Sorø, hvor det nedlagdes i Koret i Nærheden af Morfaderens Monument. Paa dette Sted i Absalons Kirke havde da ogsaa de tre nordiske Rigers Herskerinde valgt sig sit Gravsted, og fra Flensborg førtes hendes jordiske Levninger did i Efteraaret 1412. Men næppe et Aar rundt kom hun til at hvile i Sorø mellem Fader og Søn, idet Roskilde Biskop, Peder Jensen (Lodehat), den paafølgende Sommer med Magt lod hendes Lig bortføre og begrave i Roskilde Domkirkes Kor**).

Hvor mange Gravminder der i Tidernes Løb end ere bortkomne fra Sorø Kirke, — saaledes alle de, der dækkede over Hvide Slægtens Grave —, saa staar der dog endnu til vore Dage et meget betydeligt Antal tilbage, hvoraf en ikke ringe Del frembyder særlig Interesse. Kirken indeholder ialt 143, over et Tidsrum af henimod syv Aarhundreder spændende Mindesmærker af den her omhandlede Art, som vi ifølge deres forskellige Karakter have inddelt i efterstaaende fire Hovedgrupper: A Gravstene, B Kenotafier og Sarkofager, C Epitafier og Mindetavler og D Kister af Træ med Indskriftsplader. Hovedgrupperne ere ordnede efter kronologisk Rækkefølge og ligesaa de enkelte Monumenter indenfor disse og deres Underafdelinger***). — Af Gravstene og Brudstykker af saadanne findes ialt 42, hvoraf den ældste skriver sig fra Tiden ved Aar 1200, den yngste fra 1857†). Kun et forholdsvis ringe Antal af disse Monumenter hidrøre fra den papistiske Periode (14), men ikke faa af dem ere i forskjellig Henseende af betydeligt Værd††). Kirken indeholder saaledes den ældste over en Abbed lagte Mindesten, vi kjende her hjemme (ca. 1200), ligesom vi ogsaa her finde vor tidligste, sikkert daterede Gravsten over en af Landets Biskopper i det Monument, som betegner Hvilestedet for den roskildske Biskop Jens Krag († 1300). Klosters Abbeder i Tiden før 1536 ere repræsenterede ved 5 Ligstene eller dog Rester af saadanne, hvoraf de fire ere lagte over Mænd, som i Tidsrummet fra 1392 til 1467 umiddelbart efter hinanden have varetaget Stiftelsens øverste Ledelse. De over adelige Personer lagte Gravstene frembyde hver paa sin Vis ejendommelige Forhold. Monumentet over Nicolaus Frændesen til Æreslev og Hustru (c. 1300) viser os saaledes et af de meget faa Tilfælde, i hvilke man foruden Randindskriften har anbragt en Indskriftslinje efter Længdeaxen†††); Mindestenen, hvorunder Væbner Matheus Avesen Taa († 1387) har hvilet, afgiver et af vore ældste Exempler paa Anvendelsen af Minuskelskrift(*); Stenen, der kom til at dække over Ridder Torben Jensen (Sparre, † 1438) og Fru Karen af Slægten Krag, er særlig mærkelig derved, at den, som det synes, er den ældste hos os bevarede Ligsten, der bærer ikke blot Mandens men tillige Hustruens Fædreneaaben, og i Monumentet, som betegner Væbner Hans Navels og hans Hustrus, Fru Cecilias, Hvilested (1489), se vi, hvad der i det 15de Aarhundrede hører til de sjældent forekomne Undtagelser, at Indskriften er anbragt i Linjer, som løbe tværs over Stenen. Kirkens yngste, fra Papismens Dage bevarede Ligsten er den, som henved halvandet Hundreder efter Kong Olufs Død blev lagt over hans Grav (ca. 1525). Ogsaa dette Monument har — bortset fra dets historiske Værd — betydelig Interesse, idet det afgiver et fortrinligt Exempel paa Datidens Lyst til saavel i dekorative Former som i Indskrifternes Bogstaver at tage Forbilledet fra sammenslyngede og paa forskjellig Maade sammenbøjede Baand. Fra selve Reformationsaaret (1536) have vi Ærkebiskop Absalons skønne Gravsten, hvis udviklede Renaissancestil i Forbindelse med hele den tekniske Udførelse noksom vidne om, at den skylder en fremmed Kunstner sin

*) Ny kirkehist. Saml. 5, 865, hvor Pavebrevet er aftrykt *in extenso*.

**) Script. Rer. Dan. I, 139 og 321; IV, 542. Huitfeldt: Danmarks Riges Krønike I, 643 og 660. Naar denne Handling efter det sidst angivne Citat tillægges den daværende Ærkebiskop i Lund, Peder Kruse, da skyldes dette formentlig kun en Navneforvexling.

***) Hvad angaar de enkelte Monumenter, da henvise vi her én Gang for alle til den specielle Omtale af dem i de forskjellige Hovedgrupper, hvortil de høre.

†) Vi skulle her henlede Opmærksomheden paa, at der i Gulvet mellem Munketrappens tvende Løb ligger en meget gammel 2 Al. 9½ T. lang, 1 Al. 6¼ T. bred og ca. 4 T. tyk af blaagraa Kalksten forarbejdet Flise, hvis Sider ere tilhugne medens den opad vendende Flade er ru (Tavle 17, Parti D, x). Da den Formodning ligger saare nær, at det er en Gravsten, man her har benyttet, skulle vi oplyse om, at det ved en af Forf. foretagen Undersøgelse har vist sig ikke at være Tilfældet. Stenens nu nedad vendende Side danner en af en 3 T. bred Ramme omgiven glatsleben Flade, fra hvilken der i den ene Ende udgaar en tragtformet Afløbsrende. Da Fladen med tilhørende Rende har et Fald paa ialt 1¾ T. kan der næppe være Tvivl om, at Stenen har tjent som Bordplade i en af Klosters Økonomibygninger, hvor den ved Æltning af Brød, Behandling af Smør eller Kjød og andre lignende Sysler maatte yde god Nytte. En ved Forf. udført Tegning af Stenen findes i det oldn. Museums antikv. topogr. Arkiv.

††) I det nævnte Tal have vi da medregnet den S. 17 som Nr. 29 omtalte Sten.

†††) Forskjellige Forhold kunne tyde hen paa, at Indskriften langs Stenens Midte er lidt yngre end Hovedindskriften.

(*) Jvfr. Aarb. f. nord. Oldk. og Hist. 1887, S. 122.

Tilbliven. Den rigt udsmykkede Sten, som dækker over Klosters sidste Abbed fra den papistiske Tid, Henrik Kristiernsen af Slægten Tornekrands († 1538) — den Mand, paa hvis Foranstaltning Absalons Monument blev bekostet —, har som hjemligt Arbejde bevaret saare meget af Middelalderens Præg, ja dette træder os endnu i Aarhundredets anden Halvdel klart imøde i de i rén kunstnerisk Henseende kun lidet værdifulde Ligstene, som betegne Hvilestederne for Klosters Forstandere Niels Jespersen († 1556) og Oluf Lauridsen Karsemose († 1565). Ligeledes fortjener at nævnes den smukke og for sin Tid karakteristiske Sten, hvorunder Læsemester Knud Pedersen († 1569) hviler, saa meget mere, som den er det eneste til vore Dage bevarede Monument over en af de Mænd, der forestod den til Klostret knyttede Undervisning, som gik forud for Frederik den Andens i 1586 oprettede kongelige Skole. Endnu skulle vi her kun henlede Opmærksomheden paa den Sten, under hvilken Prof. i Medicin og Fysik, Georg Kruck († 1696) er begravet, idet den afgiver et af de hos os sparsomt forekomne Exempler paa, at man til Stenen har fastgjort Prydelser — i det foreliggende Tilfælde to Vaaben og et *memento mori* — af støbt Metal. — Blandt Kirkens Kenotafier og Sarkofager hidrøre tvende fra Middelalderen, nemlig Monumenterne, som sattes over Kongerne Kristoffer den Anden og Valdemar Atterdag. Skjøndt det førstnævnte af disse ved hensynsløs Fremfærd kun er overleveret os i en højst ufuldkommen Tilstand, saa frembyder det dog særlig derved en betydelig Interesse, at det er det eneste Gravmæle med malmstøbte, liggende Statuer af de Afdøde, vi eje og, saavidt vides, nogensinde have ejet her i Landet. Valdemar Atterdags Sarkofag, af hvilken saa at sige kun Skelettet staar tilbage, er, som det synes, det næstældste hos os rejste Monument, hvortil man har anvendt sort Marmor med paasatte figurlige og ornamentale Prydelser af hvid Alabast. Det ældste har formentlig været det, som Kong Valdemar lod sætte i Roskilde Domkirkes Kor over sin Søn, den unge Hertug Kristoffer af Laaland († 1363), men af dette, i vor Tid restaurerede Gravminde, hidrører i det væsentlige kun den liggende, vaabenklædte Statue fra det oprindelige Monument. Af de øvrige Sarkofager, som alle skrive sig fra Tiden henimod det 18de Aarhundredes Slutning, ville vi her kun nævne den, hvortil Aarhundredets betydeligste Navne paa Digtekunstens og Billedhuggerkunstens Omraade ere knyttede, Monumentet, som Johannes Wiedewelt paa Foranstaltning af Sorø Akademi i Aaret 1780 udførte til at indeslutte Ludvig Holbergs jordiske Levninger. — Kirkens Epitafier og Mindetavler omfattede Tiden fra ca. 1570 til 1876, og frembyde som Følge heraf stor Afvexling i hele Maaden, hvorpaa de ere udformede. Som det ældste af de betydeligste blandt disse Arbejder staar Epitafiet, der er bekostet til Minde om Prof. i Historie og kgl. Historiograf Johannes Meursius († 1639) med Hustru og Børn, og nærmest til dette slutter sig et Monument, som er sat over to Disciple i Sorø Skole, Brødrene Bent og Niels (Klavs) Andersen, der døde i to paa hinanden følgende Dage i Aaret 1654. I begge disse Arbejder ere de Afdøde fremstillede i dygtigt udførte oliemalede Billeder, som indfattes af Sandstens Rammer med Prydelser af forskelligt farvet, slebet Marmor. Et i hele Anordningen rigere, men i kunstnerisk Henseende langt mindre værdifuldt Arbejde have vi i et meget anseligt Epitafium, som Fru Barbara Vittrup i 1648 lod opsætte over sig og sin bortgangne Husbond, Rigens Kansler, Kristian Friis til Kragerup († 1639). Ogsaa dette Monument indeholder Portrætfigurer, men Mand og Hustru ere her gjengivne i knælende, af Sandsten hugne Statuer. I alle Henseender forskelligt fra de tre nævnte Gravminder er et Epitafium, der paa Bekostning af Fru Kristense Rosenkrantz i Aaret 1674 blev ophængt i Højkoret til Minde om hendes Mand, Rigens Raad, Mogens Høg til Kjergaardsholm († 1661), og hans første Hustru, Fru Helvig Lindenow. Dette anselige, med bibelske Billedgrupper, ornamentale Former og Vaabenskjolde rigt smykkede Monument, hvortil vi næppe eje noget Sidestykke her hjemme, er nemlig udelukkende udført af tynde, i Haanden drevne Metalplader, som man dels har forgyldt, dels forsolvet og derefter naglet til i Omrids udskaarne Træplader. — Den sidste af Kirkens her omhandlede Monumentgrupper, Kister af Træ med Indskriftsplader, spænde over et Tidsrum af godt halvtredie Hundredeaar, og yde os, da Kisternes Antal er betydeligt (79), ogsaa paa dette Omraade værdifulde Oplysninger om de skiftende Tiders forskellige Krav til den kunstneriske og tekniske Udførelse. De ældste Kister have lodrette Sider og et svagt udhælvvet Laag. Egetræet, hvoraf de ere forarbejdede, er overtrukket med Læder, til Laaget har man foruden Indskriftspladen fastgjort et eller to af tyndt Metal i Haanden drevne Vaaben — i sidste Tilfælde det fædrene og mødrene —, Hjørnerne ere undertiden smykkede med Figurer og Ornamenter af samme Arbejde, og paa Siderne findes svære Jærnhanke, som i Reglen ere anbragte i pynteligt udhugne Beslag af Metal. Kirkens ældste Monument af denne Art, der indeslutter Støvet af Kansleren Kristian Friis' unge Datter, Anna Katharina († 1624), udmærker sig fremfor de andre derved, at Læderet i presset Arbejde indeholder Kristi Monogram og bevingede Englehoveder, som omgives af smagfulde Ornamentslyngninger. Tid efter anden bliver Udstyrelsen af den her omhandlede Kisteform rigere og mangfoldigere. Ahnevaabnernes Antal voxer til otte, der anbringes i to, firdelte Skjolde, paa

Laagets Overflade henlægges jævnlig et metalstøbt Krucifix, til dets Sider fastgjøres brede, nedhængende Silkefryndser, og i et enkelt Tilfælde (1670) se vi, at Hovederne paa de støbte Søm, der holde Læderet fast til Kisten, ere udformede som den Afdødes fædrene og mødrene Vaaben. Som særlig smukke Exempler ville vi nævne Monumenterne, der indeslutte Hofmester for Sorø Akademi, Hr. Jørgen Rosenkrantz til Kjeldgaard († 1675), og hans Hustru, Fru Kristense Iuel († 1680). Den yngste Kiste med lodrette Sider og udhvelvet Laag skriver sig fra Aaret 1684 og er bekostet til Amtmand over Sorø Amt, Frederik v. Vieregg. — Allerede et Par Aar forinden træder en ny Hovedform frem, der holder sig indtil Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. Ligesom tidligere gjør man selve Kistens Sider lodrette, men Laaget gives nu en tresidet Form. Ahneskjoldenes Antal voxer til sexten, der hyppigst ere anbragte otte paa hver af Laagets Skraasider, men ogsaa kunne findes samlede i en Krans omkring Indskriftspladen. Slægtnavnene har man undertiden vedføjet, snart udførte med drevne Bogstaver og i samme Plade som selve Vaabnene, snart malede paa smaa, af Metal udklippede Baand, der særskilt ere fastgjorte bagved Hjælmtegnene. Den ældste af disse Kister, der indeslutter Liget af Admiral Markvard Rodsten til Elkjær († 1681) udmærker sig navnlig derved, at Siderne ere rigt smykkede med krigerske Emblemer i drevet Arbejde, og Indskriftspladen, der er fastgjort til Etatsraad Mogens Giøes Kiste (1683), gjør sig særlig gjældende ved, at Bogstaverne ere udførte i ophøjet Arbejde. Saavel denne Kiste som den, hvori Etatsraad Ove Ramel til Bekkeskov hviler (1685), har man langs Randen forsynet med skjolddannede Søm af den ovenomtalte Art. Kisten, der af Stiftamtmand over Laaland og Falster, Hr. Markus Giøe, blev anskaffet til hans Hustru, Fru Elisabeth English († 1686), frembyder i tvende Henseender Forhold, som fortjene vor Opmærksomhed. Dels finde vi nemlig her for første Gang Læderet ombyttet med Fløjel til Beklædningsstof, og dels se vi, at samtlige Skjolde, som man i et Antal af otte har fastgjort til begge Laagets Skraasider, ganske savne heraldisk Inddeling og Hjælmtegn, ligesom ej heller Slægtnavne ere anbragte paa nogle smaa, til dette Brug vedføjede Baand, der forneden begrænse Skjoldene og ere drevne i Et med dem. Af det her anførte synes det da at fremgaa, at Skjoldene sine Steder havdes paa Oplag hos Metalarbejderne, og at de særlige Vaabenmærker og Hjælmtegn først bleve drevne og tilføjede efter nærmere Bestilling, en Formodning, der i høj Grad vinder i Sandsynlighed naar vi se hen til, at Hjælmtegnene saavel paa Kisten, som indeslutter Kaptain Holger Rosenkrantz til Brusgaard († 1704), som paa den, hvori Fru Petra Sofie Reedtz († 1720) hviler, ere udførte for sig selv og derefter knyttede til Hjælmene med stor Omhu. Med Hensyn til Forekomsten af de ufuldførte Skjolde paa Fru Elisabeth English' Kiste, da maa Sammenhængen være den, enten, at hun ikke har været af adelig Byrd, skjøndt hun i Gravskriften kaldes „højædel og velbaaren“, eller ogsaa — hvad der dog er mindre sandsynligt — at man ikke har kjendt hendes Stamtavle, og Skjoldene bleve da kun benyttede for saa meget som muligt at nærme sig den dekorative Virkning, som en Række fuldt udarbejdede Ahneskjolde ville have frembragt. Kirkens yngste Kiste med den her omhandlede Hovedform er den, som er forarbejdet til den ovenfor nævnte Kaptain Holger Rosenkrantz til Brusgaard. — Fra det 18de Aarhundredes Begyndelse kunne vi baade med Hensyn til Udformningen af Monumenterne og til Maaden, paa hvilken de dekorative Arbejder udføres, paavise en ny, fra den tidligere væsentlig forskjellig Retning. Saavel Laagets som Underdelens Sidepartier sammenføjes nemlig nu og da af paa forskjellig Maade krummede Stykker, saa at Kisterne faa et vasedannet Tværsnit*), og Ornamente støbte af Bly finde Anvendelse ved Siden af i Haanden drevne Prydelser. At disse sidste saavel i kunstnerisk som i teknisk Henseende stode langt højere end hine behøver næppe at anføres, men Blyornamenterne havde ét væsentligt Fortrin: de vare langt billigere, og dette bevirkede i Løbet af føje Tid, at de saa godt som ganske fortrængte en paa flere Omraader værdifuld, fra Middelalderen nedarvet Kunstindustri. Den nye Monumentform fuldt udviklet træffe vi første Gang i Kisten, som indeslutter Jomfru Ida Sofie Rosenkrantz († 1706), og paa Fru Anne Ramels Kiste (1702) er blandt Andet Rammen, der omfatter Indskriftpladen, støbt af Bly. Medens Ahneskjoldene, der paa begge de sidstnævnte Monumenter smykke Laagenes Sider, udelukkende ere af drevet Arbejde, saa se vi kort Tid efter, hvorledes Blyet ogsaa paa dette specielle Felt vinder Indpas, idet man nemlig undertiden benytter det til Hjælmene og Skjoldenes dekorative Indfatning, og kun lader Hjælmtegnene og selve Skjoldene med de heraldiske Mærker udføre paa gammel Vis. Et ypperligt Exempel paa denne Fremgangsmaade afgiver en nu tildels sammenfalden Kiste, der indeslutter Amtmand over Holbæk Amt, Tage Thott til Turebyholm († 1707). De fuldt drevne Vaaben fandt dog stadig Anvendelse, ja endnu saa sent som i 1720 træffe vi dem paa Fru Petra Sofie Reedtz' Kiste, det yngste af Kirkens her omhandlede

*) Forbilledet til denne Kisteform ligesom til et meget betydeligt Antal af de paa vore Landsbykirkegaarde bevarede Træmonumenter maa øjensynligt søges i den antike Urne.

Monumenter, der er smykket med sexten Ahneskjolde. Efterhaanden som vi naa frem i Aarhundredet blive Kisterne som Regel mere og mere barokke i Formerne, og støbte Ornamenten af Bly, blandt hvilke Efterligninger af Blomsterguirlander, Dødningehoved og Timeglas spille en fremtrædende Rolle, brede sig jævnlig især paa Laagenes Flader. Vi nævne fra Aarhundredets første Halvdel eksempelvis Kisterne, som ere anskaffede til Fru Mette Rosenkrantz († 1730), Fru Anna Kirstine Stokflet († 1730) og Frøken Else Ramel († 1732). Omtrent ved Midten af det 18de Aarhundrede kulminerer Kisternes stærkt leddelte Former, og allerede en Tid forinden er det blevet almindelig Skik at lade Egetræet fremtræde med dets naturlige Farve uden nogetsomhelst Overtræk. Vælges et saadant, benyttes Læder, Fløjel eller Klæde, af hvilke Stoffer det førstnævnte kan paavises endnu i 1767. Hvad angaar Forsiringerne, der finde Anvendelse efter en langt mindre Maalestok end i Aarhundredets første Halvdel, da bruger man ikke sjældent forgyldt Messingblik, men Tekniken er en ganske anden end tidligere, idet Formerne tilvejebringes ved Stempelslag. Blandt stærkt profilerede og ubetrukne Kister med Arbejde af denne Art nævne vi dem, som indeslutte Fru Frederikke v. Eickstedt († 1755) og hendes Mand, Generallieutenant Ove Ramel Sehested († 1774). Fra indeværende Aarhundrede findes et enkelt Monument, som fortjener særlig Opmærksomhed, da det viser os en ny og for Tiden karakteristisk Form. I den Kiste, hvori Fru Pouline Sehested († 1819) hviler, har nemlig Underdelen en halvcirkelformet Profil (Vuggeform), medens Laaget er tagdannet. Træet, der her er Fyr, er overtrukket med sort Klæde, og Prydelserne bestaa kun i enkelte smaa forsøvede Stjærner og Nagler. —

Indskrifterne paa Gravmonumenterne i Sorø Kirke have flere Gange været Gjenstand for Opmærksomhed, men de Læsninger af dem, som hidtil ere blevne offentliggjorte, have i mange Tilfælde dels kun bestaaet i Udtog, dels lidt under Forglemmelser og Fejl. I Morten Pedersens: Absalons Genealogi (Kbhvn. 1589) træffe vi — saavidt Forf. bekjendt — første Gang enkelte af dem udgivne, og i Joakim Wielands: *Tabula cisterciencium Sorana* (Khhn. 1712) findes ligeledes nogle faa af Inskriptionerne optagne. Et betydeligt større Antal end hos de nævnte Forfattere er meddelt i første Bind af Pontoppidans *Marmora danica* (Kbhvn. 1739), men Fejlene i de ældre Tydninger gjenfinde vi her, og ikke faa værdifulde Monumenter ere enten ganske forbigaaede eller kun gjorte til Gjenstand for en løselig Omtale. Af langt større Betydning ere de Læsninger, der i Tiden ved 1830 foretoges af Discipel paa Sorø Akademi, F. F. Wendelboe, og Aaret efter hans Død bleve offentliggjorte af den daværende Direktor Dr. Estrup som en Del af Indbydelsesskriftet til Reformationsfesten ved Akademiet i 1836. Ganske vist søge vi hos Wendelboe forgjæves Oplysning om et ikke ringe Antal Monumenter, ligesom han paa mange Steder har gjort sig skyldig i Fejllæsninger og Udeladelser, men tage vi Hensyn til hans unge Alder og til Tiden, paa hvilken hans Arbejde fremkom, da maa det siges at være al Ære værd*). I det her foreliggende Skrift har Forf. meddelt en bogstavret Gjengivelse af Inskriptionerne paa samtlige i Kirken værende Gravmonumenter samt til Omtalen af disse knyttet saadanne historiske Oplysninger, som direkte staa i Forbindelse med de antikvariske Forhold. Skjøndt det er utvivlsomt, at et betydeligt Antal Monumenter ere bortkomne fra Kirken i Tidernes Løb, saa foreligger der dog kun Efterretning om en forholdsvis meget ringe Del, hvis Indskrifter vi have optaget i et Tillæg. Ved Gjengivelsen af disse have vi fornemmelig benyttet flere i Ny kgl. Samlinger og Thotts Samlinger bevarede Manuskripter, ligesom vi ogsaa tildels ved Hjælp af dem ere blevne i Stand til at supplere defekte Inskriptioner og forelægge Indholdet af Gravskrifter, som ere bortkomne fra endnu bevarede Monumenter. Ved Meddelelsen af disse Indskrifter have vi — for saa vidt de ere affattede i det danske Sprog — fulgt vor Tids Retskrivning, da det i de fleste Tilfælde er klart, at vedkommende Afskriver i saa Henseende ingenlunde strængt har holdt sig til Originalen. — Afbildningerne af Monumenter paa de Skriftet ledsagende Tavler ere alle udførte i én Maalestok ($1\frac{3}{4}$ T. pr. Al.), den samme, som er benyttet til Plancherne i Værket over Gravstenene i Roskilde Kjøbstad.

*) Samtlige Kister i Gravkjælderens under Johannes Evangelistens og St. Peders og St. Pauls Kapeller har Wendelboe ikke kjendt og ej heller Gravstenen, som er lagt over Abbed Andreas Laale. Betydeligere Fejllæsninger og Forglemmelser forekomme hos W. eksempelvis i Gravskrifterne over: Niels Klementsens, Hemming Jakobsens, Henrik Kristiensen (Tornekrancks), Anne Madsdatter (Jacobæa), Jens Giøe, Birgitte Thott, Kristense Iuel, Holger Rosenkrantz, Frederik og Hans Franck, Mette Rosenkrantz, Hans Kruseberg, Sofie v. Beulwitz, Laurids Kongslev og Johanne Sofie Niørdt. — De som Nr. 4, 7, 10 og 11 omtalte Gravstene fandtes ikke i Kirken paa Wendelboes Tid.

RÉSUMÉ DE L'INTRODUCTION.

La ville de Soroe, située à dix lieues de distance au sud-ouest de Copenhague, doit son existence à une célèbre famille de chefs militaires. Vers l'an 1150, Toke, Ebbe et Asger, les trois fils de Skjalm Hvide, iarl séelandais, résolurent de fonder un monastère dans leurs terres qui occupaient une grande partie de la Séeland occidentale. Cependant, Toke mourut avant que le projet fût réalisé; mais avant sa mort il avait donné non seulement plusieurs biens ruraux pour l'entretien de la fondation, mais aussi 16 marcs d'or pour contribuer à la construction de l'église éventuelle du monastère. Ainsi il tomba en partage à Ebbe et Asger de préciser le lieu de la fondation, et ils élurent la propriété d'Asger, une île appelée Sor Oe (l'île de Sor), entourée de lacs riches en poissons et d'épaisses forêts; on y avait bâti un petit village, et elle était liée aux environs par deux digues ou ponts. Asger entra comme moine au couvent, on ne sait trop pourquoi, mais sa vie monacale ne devait être que de courte durée, car il mourut quinze jours environ après l'inauguration de l'édifice. Il fut enterré dans le chœur de l'église, où sa femme Inge, son frère Ebbe — fondateur de la première église de Bjernede, bâtie en bois et située à une demi lieue de distance au nord-est de Soroe —, la femme de celui-ci, Ragnhild, et plusieurs autres membres de la famille eurent aussi leur sépulture.

On ne tarda pas à s'apercevoir que l'on n'avait pas été fort heureux quant à l'élection du premier abbé du couvent, et les deux supérieurs suivants non plus ne surent maintenir dûment leur position. Le fils d'Asger, Absalon, — qui tenait le siège épiscopal de Roskilde à partir de l'an 1158 et qui arriva à jouer un rôle si considérable dans le gouvernement du royaume pendant la dernière partie du 12me siècle, période si brillante pour le Danemark, — comprit bientôt que, sans une surveillance habile et assidue la fondation courrait à sa perte, et ce fut lui qui restitua le couvent, aidé par son frère, Esbern Snare (également très célèbre dans l'histoire du pays), et par son cousin Sune Ebbesen, et il jeta même les fondements d'une réputation et grandeur qui surpassa sans doute beaucoup les expectances des premiers fondateurs. Absalon appela des cisterciens du monastère d'Esrom dans le Nord de Séeland, et une nouvelle inauguration eut lieu 1161 au commencement de l'été. A mesure qu'Absalon augmentait de différentes manières la propriété du couvent, il se trouva que les édifices qui existaient déjà étaient trop petits, et il prit alors la résolution de tout reconstruire. Au même temps il avait en vue de bâtir à lui-même et à sa famille une église sépulcrale plus imposante; on en possède de clairs témoignages. Le projet fut réalisé, mais nous cherchons en vain des renseignements sur les années, pendant lesquelles fut bâti le nouveau monastère de Soroe; il n'y a que cela de certain que son église, conservée jusqu'à nos jours sans avoir subi beaucoup de transformations, ne peut avoir été terminée avant la dernière moitié du 12me siècle, et même vers la fin du siècle. L'église d'Asger, située, dit-on, à la distance de presque cent cinquante pas au nord de la nouvelle église du couvent, fut laissée intacte en attendant, pour raisons de piété vers les tombes qu'elle renfermait.

Quand le chœur de l'église fut fini, Absalon fit exhumer les restes du grand-père, Skjalm Hvide, et de l'oncle, Toke, enterrés dans l'église bâtie près du château de la famille à Fjennesleville (à une lieue de distance à peu près au sud-est de Soroe); ils furent portés à la nouvelle église conventuelle, où ils furent mis dans le pilier entre la chapelle de St. Jean l'Évangéliste et celle de St. Benoît et St. Bernard (voir planche 17 D, 59 et page 39, no. 9). Il semble certain que Skjalm et Toke furent les premiers de la famille, dont les corps trouvèrent le repos dans l'église destinée à garder les tombeaux des descendants de Skjalm pendant beaucoup de siècles. Il nous mènerait trop loin d'indiquer ici les noms de tous ceux qui furent ensevelis dans les différentes parties de l'église, ainsi nous nous bornerons à nommer quelques uns

des plus notables. Lorsqu' Absalon, ayant tenu le siège archépiscopal de Lund depuis 1171, mourut à Soroe dans le printemps de 1201 (21 mars), il fut enseveli dans le choeur devant l'autel de la Vierge (planche 17, no. 14), où l'on dressa sur sa tombe un monument en bois, et dans la même partie de l'édifice furent déposés les cendres de ses parents, les frères Peder Vagnsen († 1204) et Skjalm Vagnsen († 1215) qui avaient tenu tous les deux le siège épiscopal d'Aarhus. Dans les différentes parties du choeur furent enterrés entre autres les membres suivants de la famille: Esbern Snare, frère déjà nommé d'Absalon († 1204), avec ses deux femmes; Sune Ebbesen, le cousin († 1186), dont le nom est attaché comme fondateur à la curieuse église ronde de Bjernede, conservée jusqu'à nos jours; la femme de celui-ci, Cecilia; et la fille de Skjalm Hvide, qui s'appelait aussi Cecilia et qui avait été l'épouse de Peder Thorstenson, seigneur de Pedersborg, lequel village se trouve à un quart de lieue de distance au nord de Soroe.

Le monastère de Soroe fut consumé par le feu dans le printemps de 1247. Beaucoup parmi ses édifices furent réduits en cendres, mais, pour ce qui regarde l'église, le feu semble s'être borné principalement aux toitures et au plancher de solives au dessus de la nef centrale. Quand on se mit à reconstruire le couvent, Ingeborg, fille d'Esbern Snare, aida entre autres avec de considérables dons en bien-fonds, auxquels était ajoutée la stipulation spéciale qu'ils devaient être employés à la construction de voûtes. Nous ne savons pas l'époque où furent terminés tous les travaux; mais il est raconté quelque part que dans l'automne de 1285 à la Toussaint l'abbé d'alors fit transporter de «l'ancienne église» à «la grande église» les restes du père et de la mère d'Absalon et de ses autres parents, et il est possible que cet acte peut être mis en relation avec une consécration de l'église après l'incendie.

La célébrité toujours croissante du monastère fit non seulement que des princes, de grands dignitaires ecclésiastiques et d'autres parmi les gens les plus illustres du royaume s'achetaient le droit d'être inhumés dans l'église, mais aussi qu'elle devenait le sépulcre de plusieurs membres de la famille royale du Danemark pendant un siècle entier et même plus longtemps. Bien que de nombreux tombeaux sans doute aient été détruits dans le cours des temps — par exemple tous ceux qui avaient été rattachés d'abord à la sépulture de la famille de Hvide —, l'église pourtant a conservé jusqu'à nos jours un très grand nombre de monuments du genre mentionné, qui embrassent une période de près de sept siècles. Selon leur caractère différent nous les avons divisé dans le présent ouvrage en quatre groupes principaux: A dalles tumulaires, B cénotaphes et sarcophages, C épitaphes et tables commémoratives, D cercueils en bois avec des plaques d'inscription, rangés en ordre chronologique. Il y a au total 42 dalles tumulaires entières ou en fragments. De ces dalles, c'est seulement un nombre relativement petit (14) qui datent de la période du Papisme (le temps avant 1536), mais entre elles plusieurs se signalent par une valeur considérable sous plusieurs points de vue. L'église contient par exemple la plus ancienne pierre monumentale du pays posée sur le corps d'un abbé, environ 1200 (planche 1). C'est ici que nous trouvons également notre première dalle tumulaire couvrant les os d'un évêque danois de laquelle la date est assurée; c'est le monument qui désigne le sépulcre de Jens Krag, évêque de Roskilde, † 1300 (planche 3). Les abbés du monastère du temps avant 1536 sont représentés par 5 dalles tumulaires ou les restes de telles pierres, dont les quatre couvrent les tombeaux d'une série d'abbés qui se succédaient sans interruption (page 3, no. 7 et pl. 7—9). Parmi les pierres tombales des nobles il faut remarquer celle de l'écuyer Matheus Avesen Taa († 1387), qui montre un de nos plus anciens exemples de l'emploi des lettres minuscules (pl. 5), et celle, sous laquelle reposent le chevalier Torben Jensen Sparre († 1438) et sa femme, parce que c'est la plus ancienne dalle tumulaire du pays, à ce qu'il semble, qui porte non seulement les armoiries paternelles du mari, mais aussi celles de la femme (pl. 6). La plus récente pierre tombale qui date des jours du Papisme est celle qui fut mise sur le tombeau du roi Oluf, près de 150 ans après sa mort arrivée en 1387 (pl. 11). De l'année même de la Réformation (1536) nous avons le beau monument de l'archevêque Absalon (pl. 12), dont le style Renaissance complet, joint à l'exécution technique, témoigne assez clairement qu'il doit son existence à un artiste étranger; et deux ans plus tard fut posée la pierre sur l'abbé du couvent, Henrik Kristiensen de la famille Tornekrannds (pl. 13), celui qui avait eu le mérite de faire faire le monument d'Absalon. Parmi le reste des dalles tumulaires de l'église nous ne nommerons que celles, sous lesquelles reposent deux prieurs du couvent, Niels Jespersen († 1556) et Oluf Lauridsen Karsemose († 1565), voir pl. 14 et 15, enfin la pierre qui marque le tombeau d'un des hommes qui dirigeaient les études pendant la deuxième moitié du 16me siècle dans une école attachée au monastère dès longtemps (pl. 16). — Dans le nombre des cénotaphes et sarcophages de l'église deux datent du moyen-âge, c'est-à-dire le monument du roi Christophe II († 1333) et de sa reine Euphemia († 1330) et celui où repose leur fils, le roi Valdemar III († 1375). Bien que le premier de ces monuments ne nous soit transmis que dans un état fort incomplet, ayant été traité brutalement, il est pourtant très intéressant surtout parce qu'il est le seul monument sépulcral en bronze fondu et présentant les statues gisantes des défunts, que nous possédons dans notre pays*). Le monument du roi Valdemar, qui a souffert aussi beaucoup de dommage dans le cours des temps, est en

*) Les bronzes conservés du monument sont gravés dans les «Danske Mindesmærker» (Monuments danois) I, planche XLI.

marbre noir, ayant porté originairement la statue du roi et de riches ornements figurés et architectoniques en albâtre blanc. Aussi la fille du roi Valdemar, la reine Marguerite, souveraine des trois royaumes scandinaves († 1412), fut ensevelie dans l'église de Soroe, mais il ne lui fut pas permis de reposer une année entière entre le père et le fils, le jeune roi Oluf († 1387), car l'évêque de Roskilde fit enlever de force son corps en lui donnant la sépulture dans le chœur de la cathédrale de Roskilde. Parmi les autres sarcophages nous ne ferons mention que de celui auquel se rattachent les plus grands noms de l'histoire de la poésie et de la sculpture de notre pays pendant le 18me siècle, savoir le monument que Johannes Wiedewelt († 1802) exécuta selon le commandement de l'Académie de Soroe en 1780 pour renfermer les cendres de Ludvig Holberg († 1754). — Du nombre des épitaphes et tables commémoratives de l'église, dont le principal intérêt regarde l'histoire personnelle du Danemark, nous nous bornons à mentionner un monument très notable élevé en 1674 sur Mogens Høg, sénateur du royaume; ses groupes de figures bibliques, formes ornamentales et écussons ont été exécutés en minces lames de métal embouties à la main et clouées ensuite à un moule de bois. — La dernière section des monuments de l'église, les cercueils en bois avec des plaques d'inscription, embrassent un espace de temps de plus de deux siècles et demi, et, le nombre des cercueils étant assez grand (79), elle nous fournit non seulement des riches matériaux pour l'histoire personnelle, mais aussi des notices précieuses sur les différentes prétentions des temps alternants quant à l'exécution artistique et technique.

Nous avons dit ci-dessus, que déjà de bonne heure il était attaché une école au monastère de Soroe. Les derniers moines étant morts, le roi Frédéric II fonda en 1586 avec l'argent du monastère une maison d'éducation et école, et son fils et successeur, le roi Chrétien IV établit, presque quarante ans plus tard (1623) et à côté de celle-ci, une académie de nobles afin d'empêcher les voyages coûteux des jeunes gentilshommes dans les pays étrangers, lesquels voyages produirent souvent un résultat très douteux. Cependant, l'académie fut abolie déjà en 1665, faute de fréquentation, et un nouvel expériment en 1747 basé sur des riches conditions pécuniaires — le poète Ludvig Holberg ayant légué, dans la même année, toute sa grande fortune à l'institution — eut seulement la force de traîner son existence jusqu'aux dernières années du siècle. Dans l'été de 1813 les édifices de l'académie, qui renfermaient de grands restes du vieux monastère, furent consumés par le feu, et un nouvel édifice, bâti en partie sur l'emplacement des anciens et inauguré quatorze ans après, fut destiné à contenir une institution d'un double genre: lycée et académie. Mais l'établissement d'instruction académique ne prospérait pas plus sous sa nouvelle forme qu'auparavant, et dès 1849 jusqu'à présent il n'a existé à Soroe qu'un lycée avec des classes dites de commerce et une maison d'éducation, qui a joui toujours de la faveur du public.

A.

GRAVSTENE.

1.

Ubekjendt, Abbed.

Nordre Sideskib 1. — Tavle 1.

ca. 1200.

Kisteformet, af Kamp hugget Monument, hvis Overflade bærer en i Relief udarbejdet Krumstav, og hvis Længdesider ere begrænsede af en Skraakant. Som det fremgaar saa vel af Stenens Form som af Maaden, hvorpaa den er tilhuggen, har den hævet sig omtrent $6\frac{1}{2}$ T. over den omgivende Flade. Forneden paa Længdesiden til venstre ses ni, i én Række anbragte Huller, der nærmest synes at tyde hen paa, at man har haft til Hensigt at bortsprænge en Del af den indtil 20 T. tykke Sten for at gjøre den noget fladere. I Tiden før 1873 havde Monumentet Plads i det nordre Sideskib ved *a*, der dog ikke kan have været dets oprindelige Leje.*)

Hvad angaar Spørgsmaalet, over hvilken af Klosters Abbeder dette Gravminde er blevet lagt, da savne vi ganske Midler til at kunne afgjøre det med Sikkerhed. Om de fire ældste Forstandere: Thomas, Jordan, Robert og Egbert, af hvilke de tre første ledede Klostret, medens det var Bolig for Benediktinere, synes der ikke at kunne være Tale, da de alle af forskjellig Grund forlode Stiftelsen efter faa Aars Forløb. Anderledes forholder det sig med de følgende Abbeder: Simon, en Englænder af Fødsel, der styrede Klostret fra 1164—1188, Gaufred, ligeledes af engelsk Herkomst, som forestod det fra 1189—1213, og Atto, en Slægtning af Sune Ebbesen, der fratraadte Embedet i 1220. Om disse Mænd vides det, at Simon blev jordfæstet i Kapitelhuset, Gaufred og Atto paa Kirkegaarden, men Gaufred stedtes til Hvile i samme Grav som en forøvrigt ubekjendt Abbed Rikard fra Esrom.***) Se vi nu hen til, at Monumentet ifølge hele dets Form maa antages at have ligget paa Kirkegaarden, samt at Alt betegner det som Mindesten over en enkelt Grav, saa synes den Gisning ikke uberettiget, at vort Monument har været knyttet til Abbed Attos Hvilested. Af de paafølgende Abbeder udtraadte én af Ordenen, medens tre andre søgte andensteds hen, og vi rykke nu saa langt ned i det 13de Aarhundrede (1236), at Mindestenen næppe tør henføres til saa sén en Tid.

*) Naar hos Wendelboe Stenen siges at bære en „brudt Abbedstav“ (S. 27), da bør det udtrykkelig bemærkes, at dette Brud ikke indeholder en oprindelig symbolsk Antydning af, at Abbedens Livsgjerning var endt, men ene skyldes senere Tiders Hensynsløshed. Ligeledes er det en Misforstaaelse, naar saa vel Søren Abildgaard (1756) som Wendelboe udtale, at Stenen laa med den halve Bredde ind under Kirkens nordre Mur, en Misforstaaelse, som Wendelboe sig selv uafvidende berigtiger ved at angive Monumentets Bredde til 21 T., hvilket Maal det endda kun naar foroven. Rummet mellem Kirkens Væg og Gravmindets Skraaflade var i Tidernes Løb blevet udfyldt med Kalk, og dette i Forbindelse med Stenens ringe Bredde har formentlig fremkaldt Fejltagelsen.

**) Script. Rer. Dan. IV, 534.

Nicolaus Frændesen og Hustru.

ca. 1300.

Søndre Sideskib 2. — Tavle 2.

+ NIC × IHC | EO × NICOLÆUS × FRÆ | DDÆ | SVD × DE × ERÆSLÆF | + VNA CVOI TOVÆ:
VXORÆ: SVA.

Trapezformet, sønderbrudt Sten. Indtil 1873 laa Monumentet i Midtskibets vestre Del paa den med *b* betegnede Plads.

Jens Krag, Biskop i Roskilde fra 1290—1300.

1300.

Søndre Korsfløj 3. — Tavle 3.

PIE : OMOO | RIE : DDS : JONES : RRAR : QUONDAM : EP[S] : ROSKILDENS[IS] * | HUC QVO |
Q : TRANSLAUS : HUS : ESU : GRABIBUS : TVOBLAUS | * OBTT : | ANNO : DNI : M : CCC :
NONDS : AVGUSTI.

Paa den i høj Grad forvittrede Sten er Biskoppen fremstillet i fuld Figur foran en af slanke Søjler baaren og med tre Rundbuer afsluttet Baldakin. Den højre Haand har han opløftet til Velsignelse og med den venstre omfatter han Krumstaven.

Den 15. September 1873 blev Biskoppens Grav aabnet i Overværelse af Museumsdirektør, Kammerherre Worsaae, Rektor, Prof. Tregder og Prof. J. Kornerup. Graven, der viste sig at være muret med store, røde Tegl, havde en rektangulær Form med et særskilt firkantet Rum til Ligets Hoved. Overdækningen dannedes af tagstillede Fliser, som ved Siderne hvilede i en Fals. Skelettet var velbevaret, naar undtages et Brud paa Kraniet, der var foraarsaget ved Sammenstyrtning af Dækstenene over Hovedpartiet. Af Klædedragt eller Gravgoods fandtes intet Spor.*)

Matheus Avesen Taa, Væbner.

1387.

Søndre Sideskib 4; opstillet ved den vestre Væg. — Tavle 5.

hno . dn . m | cccxxxvii . crastina . die . sti . olavi . reg^[1] | o . mathe[?] | aueff . dictus . taa . [cui[?] . aia.....].

Stenen, der er stærkt medtagen af Tidens Tand, har paa Midten *Taa* Vaabnet og i Hjørnerne svage Spor af Evangelistmærkerne, omgivne af cirkelrunde Rammer. En langs Monumentets Underside huggen Hulstav godtgjør, at det har ligget som Laag over en muret Grav, hvis Sider hævede sig over det omgivne Terræn. Stenen skal efter Sigende være kommen fra Bjernede.**)

*) Aarb. f. nord. Oldk. og Hist. 1877, S. 203.

**) Paa et af Hr. Thuro Knutsson, Ridder, i 1382 udstedt Skjøde, ved hvilket han overdrager Hr. Hartvig Bryske til Kragerup sin Hovedgaard Hørby, træffe vi som Vidne Hr. Matheus Taa, Væbner, der skriver sig til Tjørnelunde (Gehejmeark. topogr. Saml. paa Perg., Tudse Herred N. 91). Gaarden maa formentlig have ligget i Finderup Sogn (Løve Herred, Holbæk Amt), hvor en Landsby endnu bærer Navnet Tjørnelunde.

5.

Thorben Jensen (Sparre), Ridder, og Hustru.

Nordre Korsfløj 5. — Tavle 6.

1438.

Ano dñi mcd^o | xxxviii . craftino . beati . mathie . apostoli | sepult^o . est . hic . v' | nobil' . thorbern^o .
ienf' . cu . vxore . katerina * | or . p . eis.

Paa Stenens Midtflade ses Thorben Jensens og Fru Katharinas Vaaben: *Sparrernes* og de sjælandske *Kragers*; i Hjørnerne Evangelistmærkerne i cirkelrunde Indfatninger. Monumentet har oprindeligt ligget i Priorens Kor*), som havde sin Plads i Korsskæringens nordre Del.

6.

Niels Klementsén, Abbed fra 1392—1444.

Søndre Korsfløj 6. — Tavle 7.

1444.

Anno : dñi . m . cd . xliij : | in . craftino : nat' : bti : iohis . baptiste . sepult^o : est : hic : venerabil' | pr.
(dñs) : nicola^o : clemet' : xl(ii | a) bbs : fore : q : pfuit : lii : anis : t : pfuit : in : mult' : cui^o : aia : deo :
biuat : a.

Stenen, der er sønderslaaet og delvis stærkt forvittret, viser os Abbeden udført i legemstor Figur. I den venstre Haand holder han Krumstaven, i den højre en Bog. Hjørnerne ere prydede med firbladede Ornamente. Da Abbeden vides at være jordfæstet i Konversernes Kor**), som indtog den nordre Korsfløjs vestre Del, er Monumentet altsaa fjærnet fra dets oprindelige Leje.

7.

Peder Laale, Abbed fra 1444—1459.

Søndre Sideskib 7; fastgjort til den vestre Væg.

1459.

| [mc]dlix^o . | die . cosme | | |

Paa Stenen, som kun er bevaret i vedføjte afbildede Brudstykke, har Abbeden øjensynligt været fremstillet med indhugne Linjer i fuld Figur. Fragmentet fandtes i Grunden under den nuværende Rektorbolig og var, da det blev fremdraget, saa meget større, at man efter *cosmæ* var i Stand til at læse *damiani*, af hvis Begyndelsesbogstav svage Rester endnu kunne spores.***)

Fig. 1.

*) Script. Rer. Dan. IV, 573.

**) Script. Rer. Dan. IV, 573.

***) *Cosmæ* og *Damiani* Dag, der altsaa var Abbedens Dødsdag, er den 27. September.

Anders Laale, Abbed fra 1459—1464.

1464.

Nordre Korsfløj 8. — Tavle 8.

Āno : dñi : 1262 : i | vigi : oim : s[anctorum] : tumulatur : hic : benebil' : pr | dñs : adreas : d'c | tus :
laale : abbs : h' : domus : p :|.

Paa Stenen, som er sønderslaaet og delvis tilintetgjort, er Abbeden afbildet i fuld Figur med Krumstaven i den højre Haand og en Bog i den venstre. I Hjørnerne smaa Blade. Saavidt vides er denne Gravsten den ældste hidtil kjendte her i Landet, paa hvilken Aarstallet er givet med arabiske Ciffre.*)

Hemming Jakobsen, Abbed fra 1464—1467.

1467.

Nordre Korsfløj 9. — Tavle 9.

Āno : dñi . mcdlxvii | qrtō . ns . marci : sepult' . e . hic : uenebil' : pr | dñs : hemig' : xlv' : ab | bs .
fore . q . pfuit . ii . anis : c' : aia : deo : viuat.

Abbeden er udhuggen i fuld Figur, staaende under en af Søjler baaren og med stiliseret Løvværk prydet Baldakin. Med den højre Haand omfatter han Krumstaven, og i den venstre holder han en Bog. I Hjørnerne smaa ottebladede Rosetter.**)

Ubekjendt, Adelsmand.

ca. 1470.

Søndre Sideskib 10; fastgjort til den vestre Væg.

|.....[se]pultus . | e . h' . nob[ilis]|.....|.....|.

Stenen, af hvilken kun et Brudstykke er bevaret, har i Indskriftlinjernes Hjørner haft en firbladet Roset, og lignende men betydelig mindre Rosetter adskille de enkelte Ord.

Ubekjendte.

148(?).

Nordre Korsfløj 11.

Brudstykker af en Sten, af hvis Randindskrift man med Sikkerhed i Sammenhæng kun kan læse: āno . d[ni . m]cdlxxx samt desuden de uklare Fragmenter tat' . fu . | boti . . . , der mulig tør tydes som: *matre sua Botilda*. Paa den øvre Del af Monumentets Midtflade har der været udhugget et cirkeldannet Baand forsynet med følgende, nu delvis ulæselige Indskrift: [ka]lendās . ap[rilis] carū . pro . eis . quolib'. Saavel udenfor som indenfor Hovedindskriftens Linjer ses en pyntelig Ornamentbort; i Hjørnerne Evangelistmærkerne i Indfatninger, som dannes af en Kvadrat, fra hvis Sider der udgaar en Halvcirkel.

*) Det ældste med disse Ciffre skrevne Aarstal, vi kjende her hjemme fra Monumenter, er, saavidt Forf. véd, 1423, som i Indskriften paa Dronning Margrethes Sarkofag i Roskilde Domkirke angiver Aaret, i hvilket Kong Erik af Pommern lod den udføre. Karakteren i Indskriftens Bogstavformer svarer fuldkommen til denne Tid.

**) Jvfr. Script. Rer. Dan. IV, 538.

12.

Hans Navel, Væbner, og Hustru.

Midtskibet 12. — Tavle 10.

1489.

hic . iacet . hans . navel . de .
 westerby . qbi . obiit . anno . dni
 1489 . Et . vxor . eius . cecilia . q .
 obiit . anno

Foran Indskriften, som aldrig har indeholdt Fru Cecilias Dødsaar, ses en Haand, der synes at omfatte et Klæde (eller maaske en Handske), og under den er *Navel* Vaabnet indhugget.

13.

Oluf, Konge fra 1376—1387.

Højkoret 13; indmuret i den østre Væg. — Tavle 11.

ca. 1525.

hic . iacet . olavs : filius . Margarete . regine . qbe . ex . hacqbinno . rege . norwege . genbit.

Kong Olufs oprindelige Gravminde er os ubekjendt. Den her omhandlede, kun i Brudstykker bevarede Sten, der ifølge Stilen maa henføres til Abbed Henrik Kristiernsens Tid (1508—1538), bærer ovenstaaende Indskrift paa et sammenslynget Baand, indenfor hvilket man har udhugget et som ophængt fremstillet Skjold med den norske Løve. Monumentet, der oprindelig maa have været betydeligt længere end nu, blev i 1857 ved Aabningen af Kongens Grav optaget og indsat paa sin nuværende Plads, medens selve Graven dækkedes med en ny Mindesten (Korsskæringen 42), som man gav Indskriften: olavs . rex . filius . haqvini . et . Margarete. Over Indskriften huggedes en Kongekrone og under den Skjoldet med den norske Løve.

Om Undersøgelsen af Kong Olufs Grav foreligger der ikke nogen samtidig Beretning. Den efterstaaende, til det oldnordiske Museums antikv. topogr. Arkiv senere afgivne Meddelelse skyldes Justitsraad A. Strunk.

„Kong Olufs Grav i Sorø Klosterkirke, der aabnedes og undersøgtes den 5te August 1857 i Overværelse af Hs. Majestæt Kong Frederik den VII^{de}, var af langagtig firkantet Form, konstrueret af røde, brændte Sten og dækket med tagstillede Fliser. Den var 3 Al. lang, 11 T. dyb og saavel ved Hoved- som Fodenden 1 Al. 2 T. bred. Ved Sammenstyrtning var Graven bleven opfyldt med Jord og Mursten, der med megen Forsigtighed borttoges. Man sporede Levninger af en forraadnet Ligkiste af Træ, nogle forrustede Jernnagler og ligeledes Levninger af et Skelet, der skjønnedes at være af en ung Mand, men hvoraf kun Underextremiteterne kunde optages uden ganske at forstyrres. Længden af Laarbenet og Skinnebenet udgjorde 1 Al. 8³/₄ T., og saavidt man kunde udmaale hele Skelettet var det 2¹/₂ Al. langt. Hovedet var saa destrueret, at det ikke kunde optages. Under Skelettet saas Levninger af den forraadnede Kiste, der nu laa umiddelbart paa det gule Sandlag, som dannede Gravens Bund; men da man i begge Ender af Graven fandt nedlagt tvende Sten, antog man, at Trækisten oprindelig havde været nedsat paa disse, for ikke at paavirkes af Fugtighed. Ved Afdækningen af Graven væltede sammes hele nordre Side ned, men efter Undersøgelsen blev den igjen opmuret, ligesom ogsaa Graven dækkedes med et Tag af Mursten. — Undersøgelsen ledes af Inspektøren over de antikvariske Mindesmærker, Professor Worsaae. Den anatomiske Undersøgelse foretoges af Prof. anatomie Ibsen. Hs. Excellence Kultusminister Hall, Stiftsøvrigheden, den kgl. Historiograf, Konferentsraad Wegener, en Mængde Honoratiores, Inspektøren ved Museet for nordiske Oldsager, Konferentsraad Thomsen, og en af Museets Assistenten (Strunk) overværede Undersøgelsen“.

Absalon, Ærkebiskop fra 1177—1201.

1536.

Højkoret 14. — Tavle 12.

Absalo . hoc . tegitur . ludeſis . marmo^r . pful.mcci absalo
hic sepultus e.mccccvi lapis
hic sculpt^{us} est.O' . petr^{us} . t . skelmo . epi . aruſien . nepotes . hui^{us} . hic . scplti.*)

Naar det i en af de hos Morten Pedersen aftrykte, forlængst tilintetgjorte middelalderlige Gravskrifter fra Sorø Kirke siges, at Absalon er jordfæstet: „*sub hoc ligneo sarco*“**), saa kan dette kun forstaas saaledes, at hans Hvilested foran Kirkens Højalter var betegnet ved et Gravmæle af Træ. Hvorledes Monumentet var udformet, vide vi ikke, men Sandsynligheden taler for, at det har været et med Snitværk prydet Kenotafium, ovenpaa hvilket en Statue af den Afdøde hvilede. At saadanne, af Træ udførte Monumenter bleve anbragte endogsaa over kongelige Personer, derom foreligger der jo et Vidnesbyrd i Resterne af det Gravminde, som rejstes over Kristoffer den Førstes Dronning, Margrethe Sambiria († 1282) i Cisterciensernes Klosterkirke i Dobberan.***)

I Aaret 1536 blev Absalons Grav aabnet i Overværelse af Kong Kristian den Tredie****), Sjælands Biskop, Peder Plade, og Sorø Klosters daværende Abbed, Henrik Kristiernsen, af Slægten Tornekrannds. Det gamle Gravmæle af Træ har jo vistnok endnu paa den Tid været bevaret; men da Graven atter blev lukket, dækkede man den med et nyt, efter Datidens Forestilling langt værdigere Monument, og fire Malm Lysestager henstilledes ved det.†) Det nye, ved Abbed Henriks Forsorg anskaffede Gravminde, som til vore Dage betegner Absalons Hvilested, er en af en lys, graablaa Kalksten huggen Gravsten, der maaske hævede sig ubetydeligt over Højkorets Gulv.††) Paa Stenen er Absalon fremstillet som staaende paa en lav Skammel indenfor en rigt ornamenteret arkitektonisk Ramme. Han er iført fuld ærkebiskoppelig Dragt, har den højre Haand opløftet til Velsignelse og omfatter med den venstre Korsstaven. Til begge Sider for Skamlen, hvis Forside bærer den ældste hidtil kjendte Gjengivelse af hans Vaaben med den springende Hjort, ses smaa siddende Afbildninger af hans Slægtninge, Biskopperne fra Aarhus Peder og Skjalm Vagnsen, der begge ere fremstillede som fordybede i Læsning.†††) I Fodstykkerne paa Rammens Pilastre findes henholdsvis til venstre og højre Abbed Henriks fædrene og mødrene Vaaben, *Tornekranndsernes* og *Rothfeldernes*, som holdes af to Smaadrenge. Stenen er i det Hele velbevaret, kun fattes Tømmelfingeren paa

*) Det sidste Ord i Slutningslinjen har ved en Fejlhugning r i Steden for e; thi det tør vel næppe antages, at r er korrekt, men p og l ombyttede, saa at Ordet altsaa bør læses *sculpti*, ikke *sepulti*.

**) I en Gjengivelse af Indskriften i Script. Rer. Dan. IV, 571 findes „*sacro*“ for „*sarco*“. Jvfr. tillige S. 570.

***) Aarb. for nord. Oldk. og Hist. 1881, S. 50.

****) H. F. J. Estrup: Absalon, S. 179 (Citat efter Herman Chytræus' utrykte Digt Daniades). Jvfr. Ny danske Magasin 6, 92.

†) Suhm: Danmarks Hist. 8, 584.

††) Da Kirkens nuværende, i 1656 udførte Altertavle blev opstillet, fik den Plads foran Gravstenen.

†††) Af disse tvende Mænd, der vare Brødre, beklædte Peder Bispestolen fra 1191—1204, Skjalm fra 1204—1215. — Ved en i Eftersommeren 1830 foretagen Undersøgelse af en fra den ældre Middelalder hidrørende Grav i Aarhus Domkirkes Kor, viste denne sig ved et indbygget Tværskillerum at være delt i to Afsnit, af hvilke det østre var tomt, medens det vestre indeholdt en lille 1 Al. 4 T. lang og 18 T. bred Kiste af Bly. Paa Laaget var henlagt en ligeledes af Bly forarbejdet, sønderbrudt Mindeplade, hvis Indskrift godtgjorde, at den hidrørte fra Biskop Peder Vagnsens Grav, og i selve Kisten fandtes et Kranium, flere Knokler, samt enkelte Relikvier, Alt indsvøbt i en Kaabe (Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed I, 207). Dette Fund, sammenholdt med Indskriften fra Absalons Gravsten, kan kun forklares saaledes, at Bisp Peder oprindelig er bleven jordfæstet i Sorø Kirke og senere hen — da Koret i Aarhus Domkirke stod fuldført — bragt tilbage til sin egen Stiftskirke. I Sorø Kirkes Gravkatalog nævnes kun Skjalm (Script. Rer. Dan. IV, 541).

Absalons højre Haand, og Korsstavens nederste Del er noget beskadiget. De fire Malmstager findes ikke længer ved Graven, men det er ikke usandsynligt — hvad allerede Høyen har henledet Opmærksomheden paa —, at vi tør søge de tre af dem i de Stager, der siden 1777 have været henstillede ved Broncerne fra Kristoffer den Andens Kenotafium, til hvilke de sikkert ikke høre. Kun den ene af dem, der har en Højde paa 2 Al. $1\frac{1}{2}$ T., er fuldstændig bevaret. — Den udviklede Renaissance, der er kommen til Orde i Monumentet, i Forbindelse med den kunstneriske og tekniske Dygtighed, hvormed det er udført — man sammenligne det med Abbed Oluf Lauridsens henved tredive Aar yngre Gravsten (Tavle 15) —, gjør det utvivlsomt, at Stenen enten er forarbejdet i Udlandet eller ogsaa hugget i Sorø af en indkaldt Kunstner, hvilket sidste vel er det sandsynligste.*) At Monumentet i høj Grad tiltalte Samtiden og vakte Lyst til Efterligning kunne vi paavise navnlig i to af Gravstenene fra Johanniternes Klosterkirke i Antvorskov. Den ene af disse Stene, der nu i defekt Tilstand findes i det oldnordiske Museum i Kjøbenhavn, blev lagt over Prioren, Mag. Peder Andersen, som var død allerede 1504, den anden, til hvilken vi kun have Kjendskab gennem en af Søren Abildgaard i 1756 udført Tegning, dækkede over den blandt andet fra Hans Tausens Historie bekjendte Prior, Mag. Eskil Thomesen († 1538).**)

Ved Omordningen af Kong Frederik den Sjettes saakaldte Kunstmuseum blev Opmærksomheden henvendt paa, at der i den nævnte Samling fandtes et Kranie og tvende Knokler, som i de ældre Kataloger udgaves for at hidrøre fra Absalons Skelet. Dels en Følelse af det upassende i, at disse Skeletdele — om de viste sig at være ægte — vare fjærnede fra Graven, dels en stærk Tvivl om Angivelsens Paalidelighed bevirkede, at det ved Resolution af 21. Marts 1826 blev paabudt en Kommission, bestaaende af kgl. Historiograf Ove Malling, Sjælands Biskop, Dr. theol. Fr. Münter, Sekretæren ved Kommissionen for danske Oldsagers Opbevaring, Chr. Thomsen, samt Sognepræsten ved Sorø Kirke, Dr. theol. Magnus Sommer, at foretage en Undersøgelse af Graven og derefter afgive en Indberetning om de vundne Resultater. Undersøgelsen, som man besluttede at sætte i Forbindelse med Indvielsen af det nye Akademi, foretoges den 22. og 23. Maj 1827, og nogle Aar senere offentliggjordes den udførlige, i Gehejmearkivet nedlagte Indberetning***), som vi her kun i Hovedtrækkene skulle gengive og knytte enkelte Bemærkninger til. — Da Gravstenen var ført til Side, saas et aflangt firkantet, med smaa Tegl muret Rum, der omtrent paa Midten var delt ved en Tværmur, hvis Bestemmelse øjensynligt ene var den at støtte Monumentet. De tvende, ved Tværmuren frembragte Partier, som havde en Dybde paa $18\frac{1}{2}$ T., vare fyldte med Grus og Sand, og da dette var fjærnet viste sig en delvis med glaserede og ornamenterede Fliser uregelmæssigt belagt Flade, der utvivlsomt angav det Plan, i hvilket Abbed Henrik havde nedlagt Gravstenen, altsaa Højcorets daværende Gulv, fra hvilket Fliserne hidrørte. Efterat disse vare borttagne, saas det, at saavel Sidemurene som Tværmuren, der — i Modsætning til de øvre Partier — her vare opførte af store Tegl, fortsatte sig ned ad til en yderligere Dybde af 1 Al. $9\frac{1}{2}$ T., i hvilken man stødte paa en anelig tilhuggen Kalksten, der saa godt som ganske udfyldte det afdækkede Rum og dannede Fundament for Tværmuren. For yder-

*) Skjøndt det Parti af Gravstens Indskrift, som staar foroven paa Pilastren til højre: „1536 lapis hic sculptus est“, jo vistnok naturligst maa oversættes: „1536 er denne Sten hugget“, saa bør det dog udtrykkelig bemærkes, at der fra Sprogets Side intet vil være til Hinder for at forstaa det saaledes: „1536 er Stenen hugget her“, hvorved det omhandlede Parti altsaa direkte kom til at svare til Indskriften paa den venstre Pilaster: „1201 er Absalon begravet her“. — Paa en pragtfuld Gravsten, som Fru Kristense Bryske i Aaret 1600 bekostede til sin Husbonds, Thomas Fasthis Grav i Aalsø Kirke, er det udtrykkelig udtalt, at hun lod Monumentet hugge paa deres Gaard Katholm, der ligger omtrent en halv Mil fra Kirken (J. B. Løffler: Gravstenene i Roskilde Kjøbstad S. IX).

**) Mindesmærker fra Antvorskov Klosterkirke, Kbh. 1859.

***) Nye danske Magasin 6, 81.

ligere at fortsætte Undersøgelsen blev det altsaa nødvendigt at nedbryde denne, hvis ældste Del maatte skrive sig fra 1536, og da dette var sket og Kalkstenen optaget, kom der en i en muret Grav nedsat Blykiste tilsyne, som efter den ældre Middelalders Skik havde et særligt firkantet Parti til Ligets Hoved og Længdesider, der skraanede sammen imod Fodenden. Naar i Beretningen den store tilhugne Sten, som savnede enhver Antydning af Indskrift eller Billedarbejde, kaldes en „Ligsten“, da er denne Betegnelse utvivlsomt ukorrekt. Stenen, der hvilede paa en muret Ramme, kan kun opfattes som en Dæksten, og af den Omstændighed, at den var sønderbrudt og i Bruddene viste Spor af et anvendt Bindemiddel, tør vi formentlig drage den Slutning, at vi i den havde Gravens oprindelige Dække, som ved Aabningen i 1536 var bleven sønderslaaet, men paany benyttet, da den intet havde tabt i Bæreevne. — Blykisten var forsynet med et ved tynde Jærnstænger afstivet, løst paalagt Laag. Da dette var løftet af, saas Absalons Legeme ligge udstrakt iført fuldt ærkebiskoppeligt Skrud. Skelettet var saa godt som uforstyrret, og Kraniet fandtes paa dets Plads, om end i en stærkt opløst Tilstand. Følgende Maal bleve tagne: fra Skuldrene til Laarbenet 24 T., Laarbenet 20 T., Skinnebenet 16 T., Dybden fra Ankelen til Spidsen af Hælen 2 à 4 T., af hvilke Maal det efter en Forfatteren meddelt sagkyndig Udtalelse maa antages, at Absalon har været en meget høj Mand, vel omkring 73 T.*) Paa Dele af Hovedskallen sad Haarvæxt, der havde antaget en brunrød Farve, og fra Hagen nedhang, som det syntes, Skjæg. Skjøndt Klædedragten var i høj Grad hensmuldret, fremgik det dog med Bestemthed, at den havde været pragtfuld (Fig. 2—3).

Fig. 2 (halv nat. St.).

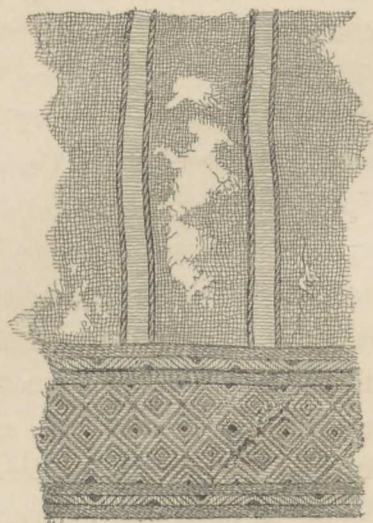

Fig. 3 (halv nat. St.).

Stoffet var rigt indvirket med Guldtraad og sine Steder holdt i et ejendommeligt Mønster med Dyrefigurer, omgivne af slyngede Baand.**). Hovedet dækkedes af Mitraen, hvis nedre Rand delvis var bevaret, og Fodbeklædningen bestod af Sandaler med Saaler af Læder.***) De paa Ligets Bryst sammenfoldede Hænder omfattede en Sølv Alterkalk, hvori der laa en Guldring

*) Denne Meddelelse skyldes Lektor anatomie J. H. Chievitz, hvis udførlige Behandling af det foreliggende Spørgsmaal Forf. har tilsendt det oldnordiske Museums antikv. topogr. Arkiv.

**) Tydningen af dette Mønster, som vi her gengive efter en af Kaptain A. P. Madsen i 1881 udført Tegning, skyldes Dr. phil. Henry Petersen.

***) Selv om ikke Rester af Mitraen vare forefundne havde man af Blykistens 15 T. lange Hovedplads været berettiget til til at slutte, at Absalon var bleven lagt i Graven med den ærkebiskoppelige Hovedbedækning. Hovedpladsen i Valdemar den Førstes Grav var kun 12 T. lang, i Knud den Sjettes 7 T. og i Valdemar den Andens 11½ T. C. F. Herbst: Kongegravene i Ringsted S. 58, 57 og 62. I Erkebiskop Anders Sunesens, i 1833 fremdragede Grav i Lunds Domkirke, hørte Mitraen til den bedst bevarede Del af Klædedragten. C. G. Brunius: Lunds Domkyrka, 2 Udgv. S. 432.

med en Safir, i den højre Arm hvilede en af Hvalrostand forarbejdet, stærkt beskadiget Bispestav, som havde været sammensat af i hinanden skruede Stykker paa ca. 6 Tommers Længde, og paa Brystet fandtes Rester af en af Tin udført, smagfuldt udgraveret Gjenstand, der nærmest maatte opfattes som en Patella. — Omtrent ved Skulderpartiet optoges flere Stykker af en med Indskrift forsynet Blyplade, der utvivlsomt var nedlagt samtidig med Liget og maaske fra først af har haft sin Plads bagved dets Hoved. Ved at sammenholde de stærkt forkalkede Rester af Pladen blev man i Stand til at læse efterstaaende, med lukkede Majuskler udførte Indskrift, hvis i Parenthes satte Partier angive, hvorledes man — sikkert med Rette — har ment delvis at kunne supplere den: „*Hic . iacet . Absalon . Archiepiscopus . Asceri | filius . vir . (bo)nvs . et . pivs . qvi . hoc . clavstrvm . fvn | dav(it . et . mvlts . bo)nis . locvpletavit . habvit | (Rosci)ldensi . an(nos . xxxviii) . archi | epis(co)p (Lvndens)i . annos . x(xiii) | est . in . die (. sci . Benedi)cti . ann(o . incarnationis) | dominie . m . cc . (i)*).

Efterat Undersøgelsen var tilendebragt, optog man af Graven til fremtidig Opbevaring: Alterkalken, Ringen, Resterne af Bispestaven, Dele af Klædedragten, Mitraens nedre Rand med vedhængende Haar, den bedst bevarede af Sandalerne, Brudstykket af Tinkladden, Indskriftspladen, samt enkelte Gjenstande af mindre betydelig Værd. *) En Beretning om den foretagne Undersøgelse nedlagdes i Graven, hvorpaa denne atter blev tildækket, Murværket gjenopført og Ligstenen henlagt paa sin Plads. Ifølge kongelig Ordre blev det optagne Gravgoods henlagt i et i Højkorets nordre Mur indsat Jærnskab, og sammesteds fik de fra Kunstmuseet tagne Skeletdele Plads med Paaskrift, at de ikke hidrørte fra Absalons Legeme. — I 1855 bleve de optagne Gjenstande delvis underkastede en omhyggelig Restauration, og i 1881 lod man dem omordne og opstille paa en saadan Maade, at alle Besøgende i Kirken fik Adgang til at beskue dem, hvad der hidtil ikke havde været Tilfældet. Ved denne sidste Ordning blev det tillige paabudt, at Kraniet og Knoklerne fra Kunstmuseet skulle anbringes saaledes i Skabet, at de ikke vare synlige.

15.

Henrik Kristiernsen (Tornekrannds), Abbed fra 1508—1538.

Højkoret 15. — Tavle 13.

1538.

Progeie . clar^o . vtute^o . claor . alto . | Abbs : H^oeric^o . claudit^o . h^o . tvulo : Anis . ipe . nove . witskol .
sex . p^ofvit . Esro . | Hvic . tgita . vno . subdit . Soo . fvot . | M . q^o . d . ter . x . fil . octo . mese . dec^oeb .
Luceq^o . ter . dea . morte . pempt^o . obit .

Una . michi . spes . est . cum . cristo . carne . resurga^o . **)

Abbed Henrik er paa Stenen udhuggen i legemstor Figur, hvori man synes at have tilstræbt Portrætlighed. Han er iført en lang, fodsid Kappe, hvis Flig han løfter med den venstre Haand, og bærer paa Hovedet en flad Hue. Under venstre Arm holder han en Bog og omfatter med den højre Haand Krumstaven. Med Foden sondertræder han en Tudse, i

*) Et lille Stykke stærkt forrustet Jærnstang, der maaske har hørt til Blykistens Afstivning, og et Brudstykke af et Knivsblad, der formentlig først er kommet i Graven ved Aabningen i 1536. — Det bør her bemærkes, at der med Hensyn til Klædedragten findes væsentlige Uoverensstemmelser mellem Indberetningens Angivelse af, hvilke Dele, der bleve optagne, og selve de bevarede Gjenstande.

**) Opføres Forkortelsestegnene vil Indskriften lyde: *Progenie clarus, virtuteque clarior alto | Abbas Henricus clauditur hoc tumulo. | Annis ipse novem Witskol, sex præfuit Esrom, | Huic triginta uno subdita Soro fuit. | M. quoque D. ter X. simul octo, mense decembri, | Luceque ter dena morte peremptus obit. — Una michi spes est cum Cristo carne resurgam.*

hvilken vi maa se en Legemliggjørelse af de onde Magter. Forneden henholdsvis til højre og venstre for Figuren findes Abbedens fædrene og mødrene Vaaben — *Tornekrandsernes* og *Rothfeldernes* —, af hvilke det førstnævnte bærer den biskoppelige Hovedbedækning, der peger hen til Sorø Abbedens Værdighed som *mitratus* eller *infulatus*.*) Mellem Abbedens Figur og Indskriftens Længdesider ses slanke, med stiliserede Blade og Frugter smykkede Pilastre, hvoraf den til venstre for Beskueren forneden har et Vaaben med en skakdelt Skraabjælke (*Rosenkrantzernes* eller *Früisernes*; formentlig Abbed Henriks Farmoders Skjoldemærke), og den til højre et Vaaben, hvis Indhold nærmest synes at maatte opfattes som en allegorisk Kombination af Abbedværdigheden med Slægtnavnet Tornekrannds.

16.

Niels Jespersen, Abbed fra 1538—1556.

1556.

Midtskibet 16. — Tavle 14.

Ano . dni . 1556 . 30 | die . Junij . sept' t^o . est . hic . venerabil' . pater . dns . | nicola^o . Jaspersi . q- |
dragesim^o . octau^o . abbas . sore . q . prefuit . 18 . anis . **)

Abbeden er udhuggen paa Stenen i fuld Figur med Stav i den højre Haand og Bog i den venstre. I Hjørnerne fembladede Dobbeltrosetter.

17.

Oluf Lauridsen Karsemose, Abbed fra 1556—1565.

1565.

Midtskibet 17. — Tavle 15.

Olau^o . laurencij . 49 . abbas | h^o . dom^o . — Quisq's . es . humais . noli . con | fidere . reb^o . Nil . est |
ta . magnū . q'n . queat . esse . nichil . ***)

Under et Ornament, hvori vi have en Efterklang af Middelalderens Baldakin, er Abbeden udhuggen i fuld Figur med Stav i den højre Haand og Bog i den venstre. Over hans Hoved ses Aarstallet 1.5.6.5 (hans Dødsaar), og forneden paa Stenen indenfor Indskriftslinjerne læses: OBIIT . 10 . MAII | ETATIS | 77 . PREFECTVRÆ 9. I Stenens Hjørner fembladede Rosetter. Monumentet frembyder særlig Interesse ved Kompositionens stærkt fremtrædende middelalderlige Karakter.

18.

Knud Pedersen, Læsemester.

1569.

Korsskæringen 18. — Tavle 16.

SCIO QVOD REDEMPTOR MEVS VIVIT : .

Her ligger begraaffuen hederlig och
höglerd mand Mester knud Pederson
fød ij Ribe. so vor lesemester her vdi
Sore oc døde den 8 dag septembris Ao
1569. der hand vor 30 aar gammel.****)

*) Jvfr. S. M. Gjellerup: Historisk Tidsskrift, 4 R. 6, 455. — I Abbed Hemming Jakobsens Hovedbedækning, Tavle 9, tør vi mulig se en Gjengivelse af Mitraen. Jvfr. ligeledes „Mindesmærker fra Antvorskov Klosterkirke“ Tavle 16.

**) Paa Stenen er ved en Fejlhugning kommet til at staa *Nicolaus* for *Nicolaus*.

*** Indskriften har paa Stenen *Laurencij* for *Laurencij*.

****) Jvfr. Morten Pedersen: Absalons Genealogi.

Den Afdøde er udhugget i fuld Figur indenfor en med Halvsøjler smykket arkitektonisk Ramme. Paa Hovedet bærer han en flad Hue og over en tætsluttende Underklædning en lang, foldrig Kappe med Ærmehuller og opstaaende Krave; i Hænderne en Bog. Bogstaverne ere udfyldte med en harpixagtig Masse.

19.

Frederik og Hans Franck, Disciple i Sorø Skole.

Søndre Korsfløj 19.

ca. 1590.

NASCENDO MORIMVR.

HER HULER

FRIDERICH OC HANS FRANCK

FØD I KIØBENHAFN

DEND ENE AAR 1700, 9 MART. DEND ANDEN AAR 1702, 26 OCT.

BLEF AF DERIS FADER

WELBYRDIGE HERR OBERS OG VICE COMMENDANT

FRANCK

SAT I SORØE-SCHOLE

AAR 1714

OC DØDE SAMMESTEDS

DEND ÆLDRE, AAR 1716, 16 JAN:

DEND YNGRE AAR 1715, 15 DEC:

SAA FICK DET KORTE LIIF OG LÆRETHID EN ENDE,

GUD UILDE DENNEM DID TILL STØRRE VIISDOMB SENDE,

HUOR HERLIGHEDENS GLANDS OPLYSER DENNEM SAA,

AT DE EY NØDIG HAR FRA GRAD TILL GRAD AT GAAE.

Stenen er smykket med en ornamenteret Ramme, hvor over der er anbragt et Skjold. I de øvre Hjørner ses Englehoveder med udbredte Vinger. Samtlige dekorative Former saa vel som den øverste Indskriftsline, der findes paa to fra Skjoldet udgaaende Baand, hidrøre fra Tiden henimod Aar 1600, medens et i Skjoldet udhugget Vaaben først skriver sig fra den Tid, da den oprindelige, ukjendte Hovedindskrift maatte vige Pladsen for den nuværende. I Skjoldet ses et Taarn paa tre Stokværker og med Skydeskaar foroven, og paa Hjælmen et lignende Taarn mellem to Vesselhorn.

20.

Hans Mikkelsen, Forstander for Sorø Skole.

Midtskibet 20.

1601.

VINCE BONO M̄VM.

M. IOHANNIS MICHA(ELI)DÆ RAN-

DRV(S)IENSIS, CANTO(RIS ET C)ANO(NI)-

CI LVNDENSIS, C(IN)ERE(S HIC) QVIESCVNT,

QVI PRIMVS RECTOR HERLV(FSHOL)MENSIS SCHOLÆ

F(E)LICI ET LABORIOSA OPERA (IVVE)NTVTEM IN

PIETATE, BONIS MORIBVS ET LITERIS INSTITVIT,

(E)VANGELIVM FILII DEI IN ECCLESIA HERLVFSHOLMEN-

SI (ET) ARCE FRIDERICHSBVRGENSI CVM

FRVCTV DOCVIT.

(IN) AVLAM A. S. REGE FRIDERICO II. SANCTÆ MEMORIÆ
 VOCATVS, VT CARIS(SIMV)M FILIVM CHRISTIA-
 NVM III. SVMMÆ INDOLIS PRINCIPEM, QVI
 NVNC FOELICITER REGNAT, BONIS MORIBVS
 ET LITERIS ERVD(IRET): PERICVLOSI OFFICII
 MVNVS TRANQVILLI ANIMI PROBITA-
 TE SOLERTER ET DILIGENTER
 ADIMPLEVIT.
 POST LONGOS ET BENE TRANSACTOS
 OFFICII LABORES PRÆSES HVIVS REGLÆ
 SCHOLÆ SORENSIS CONSTITV-
 TVS, TANDEM PIE ET
 PLACIDE OBIT
 AD. MDCI IPSIS IDIBVS
 DECEMBRIS.
 HÆREDES BENE MERI-
 TO POSVERVNT.

Indskriften er omgivet af en arkitektonisk Ramme, som foroven afsluttes med tre Buer. Langs Randen af den midterste, der er halvcirkelformet, løber den første Indskriftsline, og indeni Buen ses et hjærteformet Skjold, hvorpaa der er henlagt en opslagen Bog. I Stenens fire Hjørner findes cirkelrunde Medaillons med Evangelisterne.

21.

Anders Kristensen, Forstander for Sorø Skole.

1606.

Midtskibet 21.

MORS MIHI
 VITA FVIT.

ih̄s.

P. MEMORIÆ ERGO
 BEATO IN DÑO D. DOCTORI
 ANDREÆ CHRISTIANI F. RIPEN-
 SI PHILOSOPHO QVONDAM ET
 MEDICO HAFNLÆ EXCEL-
 LENTI AC DEMVM PRAE-
 FECTVRAE SORENSIS
 PER QVINQVENNIVM AD-
 MINISTRATORI INTE-
 GERRIMO,
 MARITO SVO LONGE
 DESIDERATISSIMO
 ABIGAIL SVANIN-
 GIA
 MONVMENTVM HOC M. P.

OBIT PLEVRESI XXVI
 NOVEMB. AÑO DÑI MDCVI
 ÆTATIS LV, CONIVGII XXI.

Hovedindskriften er hugget paa en Tavle, som omfattes af en med kanelerede Pilastre smykket Ramme, der foroven afsluttes med en fladtrykket, ornamenteret Bue, i hvis øverste Parti Kristi Monogram er anbragt. Indenfor Hovedbuen ses tvende mindre Buer, der i Midten slutte sig til en fælles Konsol, og begge ere udfyldte med et Muslingskal-dannet Ornament. Indskriftens to øverste Linjer ere hugne paa en lille, aflang-firkantet Tavle, der til venstre og højre har et af en cirkelformet Bladkrans omgivet Vaaben. I det til venstre ses en Haand, som omfatter et Liljescepter og et Sværd, over hvilket sidste der er lagt en Cirkelring (eller Sværdet er tænkt stukket igjennem Ringen). De derved fremkomne halvcirkeldannede Partier indeholde begge en otteoddet Stjerne, af hvilke den til venstre har et I under sig, den til højre et L over sig. I Vaabnet til højre — Abigael Svanings — ses en Svane. Indskriftens sidste Del er hugget paa en lille aflang-firkantet Plade.

22.

Anne Hansdatter (Wolff).

Søndre Sideskib 22.

1625.

ANNA

JOH. WOLFFI F.

JANI DIONYSI JERSINI,

PROF. AC. HAFF.

VXOR

POST EXACTOS IN VIRGINITATE

ILLIBATA AN: XXXII,

IN THORO IMPOLLVTO

AN. IV. MEN. V,

TRIUM LIBERORVM GENITRIX,

QVARTÆ PROLIS TVMBA

ANIMA CREATORI IN VERA FIDE

ET CŌSTATE PATIENTIA

III KAL. IVN.

AN. I. CH. ∞ IO C. XXV

REDDITA

TERRÆ, QVOD EX EA ERAT,

AD CLANGORĒ EXTREMÆ TVBÆ

RESERVANDVM TRADIDI.

CVI

MARITVS MOESTISS:

DESIDERIVM CONIVGIS,

SPE GLORIOSÆ RESURRECTIŌIS

SOLATVRVS,

TERRENORVM FASTIDIO

AD COELESTA ADSPIRANS

HOC

CONIVGALIS AMORIS

FIDEI

CA(S)TITATIS AC PIETATIS

MONVMENTVM

F. F.

Jakob Wichmann Hasebard, Barn.

1632.

Nordre Sideskib 23.

VITA BULLA

FILIOLO DESIDERA-
TISSIMO IACOBO WICH-
MANNI HASEBARDO,
ANNO CHRISTI M. DC. XXXII
DIE XI MARTY NATO,
XVI EIUSDEM RENATO
AC DENATO, MOESTI
POSUERE PARENTES.

Under den første Indskriftslinje ses et af en cirkelformet Ramme omgivet Basrelief, der fremstiller et siddende Barn, der leger med Kugler.

Anne Madsdatter (Jacobæa).

1633.

Nordre Sideskib 24.

HOC TUMULO
CONDUNTVR OSSA
FÆMINÆ PIENTISSIMÆ,
ANNÆ IACOBÆÆ,
DN. D. MATTHIÆ IACOBÆI,
MEDICI ET PRÆLATI AAR-
HVSSENSIS FILIÆ:
QVÆ CVM ÆTATIS SVÆ ANNOS XXII
CONIVGH VERO UNICUM TANTVM
CVM SEMESTRI,
(HEV VTRIUSQVE BREVE NI-
MIS SPATIVM)
SVMMA CUM INNOCEN-
TIA EXEGISSET:
DEMVM ANNO CHRISTI CIO IOCXXXIII
DIE X FEBRVARIJ,
RELICTA SIBI COGNOMINE SEXVS
SEQVIORIS PROLE,
GEMINATO POST PARTVM OCTIDVO
PIA AC PLACIDA MORTE
DEFVNCTA EST.
STEPHANVS IOHANNIS
STEPHANIVS,
ELOQVENTIÆ IN REGIA ACADE-
MIA SORANA PROFESSOR,
CONIVGI DVLCISSIMÆ
BEATISSIMÆ

EXIGVUM HOCCE AMORIS AC DESI-
DERII NVNQVAM INTERMORITVRI
MONVMENTVM
VIDVVS MOESTISSIMVS
P. C.
MORS IPSA BEATIOR INDE EST,
QVOD PER CRVCIAMINA LETI
VIA PANDITVR ARDVA IVSTIS
ET AD ASTRA DOLORIBVS ITVR.

25.

Margrete Brasen.

Nordre Sideskib 25.

1635.

D. O. M. S.

Foeminæ Honestissimæ

MARGARITÆ BRASEN

Dn. JUSTI BRASEN

Præfecti cænobii FISCHBECH

In Comit: SCHAWENBURG Filiæ,

quæ,

Conjugii annis XVI

Ætatis v. XXXVI

Pie & caste exactis

4 Filiis & 3 Filiab⁹ relictis,Vitam in terris beatifs^e claufitA^o CHRISTI M. DC. XXXV

Die Januar. XII

conjugi defideratifs^e

Viduus mæstifs:

GEORGIUS GATTERMAN equiso

in Reg: Acad: SORANA.

H. M. P. C.

Under Indskriften ses to af en fælles oval Ramme omgivne Vaaben, af hvilke det til venstre i Skjoldet har et Vindue med krydslagte Sprodser og paa den kronede Hjælm to Vesselhorn. Skjoldet til højre, som holdes af en bagved det staaende bevinget Figur, er tredelt. I det øverste Felt ses en otteoddet Stjerne, og i det nederste, som efter Højden er delt i to Partier, findes mod venstre et treffiget Blad, mod højre et Z. Under Vaabnene læses:

RECORDARE JESUM CHRISTUM
EX MORTUIS EXCITATUM. 2 TIM. 2.

26.

Johannes Meursius, Professor i Historie.

Midtskibet 26.

1639.

IOANNI MEVRSIO,
MARITO BENE MERENTI,

CVM QVO NVNQVAM REDII IN GRATIAM,
 ANNORVM DVOETRIGINTA VXOR,
 MATER TRIVM LIBERVM CVM
 DVOBVS SVPERSTES
 POST MORTEM ETIAM HEIC FVTVRA RESVRRE-
 CTIONIS SOCIA ET CONIVX,
 PIE FECI
ANNA KATHARINA
 DE BILDERBECH.*)

Under Indskriften ses to Vaaben, af hvilke det til venstre for Beskueren i Skjoldet har en springende Hjort og paa Hjælmen Overkroppen af en saadan. Skjoldet til højre er delt i to Felter, af hvilke det øverste indeholder en løbende Hest, det nederste en Borg med tvende Taarne; paa Hjælmen et Hestehoved med Vinger. I Grunden mellem Hjælmtegnene findes Bogstaverne R—O. Umiddelbart under Vaabnene er indhugget Aarstallet: CIO IO CXXXIX.

27.

Niels Mortensen Skelderup, Professor i Theologi, Præst.

1640.

Nordre Korsfløj 27.

HIC CARNIS VNIVERSÆ RESVRRECTIONEM
 EXSPECTAT
 VIR PLVRIMVM (R)EVERENDVS, CLARISSIMVS
 AC DOCTISSIMVS,
M: NICOLAVS MARTINI
 SCHELDRVPIVS,
 PIE MEMORLÆ:
 QVI POSTEA QVAM IN SCHOLA PRIMVM HAF-
 NIENSI CONRECTORIS OFFICIO II ANNIS,
 DEINDE IN REGIA HAC ITIDEM SCHOLA RECTO-
 RIS MVNERE I(V) ANNIS, EGREGIE FVN-
 CTVS ESSET;
 TANDEMQVE OB EXIMIAM DOCTRINAM, MORESQ:
 PROBATISSIMOS, AD PROFESSORIAM
 D(I)GNITATEM EVECTVS,
 IN EQVESTRI (A)C REGIA HAC ACADEMIA SORANA,
 LOGICES DOCTO(R) XII ANNIS, ET DEMVM
 S. S. THEOLOGLÆ (P)ROFESSOR, VERBIQ:
 (DI)VINI MINISTER II X ANNIS,
 IMM(E)NS(O)S LABOR(E)S, CVRASQVE DIFFICILES,
 FIDELITER AC PA(TI)ENTER SVSTINVISSET,
 VITAMQVE PI(AM), SIN(C)ERAM, ET HOMINE CHRI-
 STIANO DIGNAM, (T)OTIS QVINQVAGINTA TRIBVS
 ANNIS, IN HIS (T)ERRIS EXEGISSET,
 FVSIS AD DEVVM OPT. MAX. ARDENTIBVS PRECIBVS
 BEATISSIMO FINE SV(P)REMVM EXP(L)EVIT DIEM
 ANNO MESSLÆ CIO IO C XL. IV NO(V)EMBR.

*) Indskriften har ved Fejlhugning i 3dje Linje f. o. *cim* for *cum*; i 4de: *surerstes* for *superstes*.

VIDVA MOESTISSIMA,
DOROTHEA JOHANNIS WOLFIA,
CVM QVATVOR L(I)BERIS SVPERSTES,
MARITO BENE MERITO,
QVICVM XIV ANN. MENS V SINE VLLA QVERELA,
IN QUIETO ET HONE(ST)O CONIVGIO VIXERAT,
MONVMEN(TVM) HOC SAXEVM
PON(I CVR)AVIT.

Stenen er brudt i flere Stykker.

28.

Esaias Burser, Apotheker.

Nordre Sideskib 28.

1666.

ESALÆ BURSERI
CAMENTIO. LUSATI
VIRI CLARISS: ET INTEGERR:
UNUM SUPRA LXX. ANNOS NATI,
UNDE UIGINTI VERO
PHARMACOPOLII SORANI PRÆF:
ET CUBAT: SOLLERTISS: FELICISS:
MARITI DESIDERATISS: OPT: Q: MERITI
EXUVIAS,
ET QUOD MORTALE HABUIT
IN PII AFFECTUS ET AMORIS ÆTERNATURI
SIGNUM
HOC MONUMENTO CONDI CURAVIT
VIDUA MOESTISSIMA
TRIBUS LUSTRIS CONIUGII
NON FASTIDIO, NON IURGIIS, NON
ÆGRARUM CURA SUSPICIONUM
TEMERATI UNQUAM NEC LIBATI
SOCIA
ANNA NICOL: F. SCHELDRUPIA.
CIO IOC LXVI. VIII. CAL. MART.

29.

Katharine Tru

Søndre Korsfløj 29.

1675.

D, O, M, S.
CIMBRICA, QVAM FO-
VIT BUDERUP, CA-
THARI(NA) TRU-
.
HEIC DEDIT E(XUVI)AS
PAUPERIBUSQ' BO(NA.)

1675.

Trapezformet, fra den tidligere Middelalder hidrørende, nu sønderbrudt Sten, hvis oprindelige Indskrift er fuldstændig tilintetgjort. En langs Monumentets Underside løbende Hulstav godtgjør, at det har ligget som Dækplade over en muret Kiste, hvis Sider løftede sig over det omgivende Terræn.

1696.

Georg Kruck, Professor i Medicin og Fysik, og Hustru.

Midtskibet 30.

EXUVIAS
MORTALITATIS HIC
DEPOSUERE

VIR

NOBILITATE CLARISSIM⁹, DOCTRINA, AMPLISSIM⁹DOCTOR GEORGIUS KRUCQVIUS,
COMES PALATIN⁹ CONSISTORII IMPERIALIS ET
PROFESSOR MEDICINÆ ÆVO CELEBERRIMUS IN
INCLYTA HUIUS LOCI ACADEMIA,
QVI ANIMAM ISENAC THURINGLÆ HAUSTAM

AN: 1598: CAL: SEPT:

ÆTERN(I)TATI EXHAUSIT

SORÆ AN: 1659 III: NON: DEC: &

UXOR

STEMMATE AC VIRTUTE NOBILISSIMA

MATRONA

CHRISTENZA MARIA HEINEMARK,
QVÆ HAFNLÆ NATA AN: 1633: X: CAL: DEC:
PLACIDE IBI OBIIT AN: 1687: PR: NON: JAN:

<i>Conjuges</i>		<i>decennes,</i>
<i>terna prole prioris,</i>		<i>gemina seqvioris sex 9</i>

BEATI,

*Generum minist(ru)m Marvediensēm, Filiamq. natu minimam
solos e sua progenie habuerunt superstites,
in quos cura monumenti incubuit*

AN: 1696.

Til Stenens øverste Hjørner har der oprindelig været fastgjort to, af Messing støbte Vaaben, af hvilke det til venstre i Skjoldet fører et Oxehoved med en otteoddet Stjerne mellem Hornene og samme Tegn omgivne af tvende Vinger paa den kronede Hjælm. Vaabnet til højre har i det udelte Skjold foroven til venstre en Rose, til højre en Vinge, og under dissé Tegn en Delfin; paa Hjælmkransen en Vinge. Den i selve Indskriften afmærkede Plads har indtil for nogle Aar tilbage baaret en nu forsvunden Metalplade med et *Memento mori*, i hvilket der fra Kraniets Øjenhuler udvoxede Blomster.*)

1710.

Mag. Niels Foss, Præst for Sorø og Annexer.

Midtskibet 31.

Conditur hoc Tumulo

NR

*Nobilissimus et Facundissimus**Dnus Mag: NICOLAUS FOSS,*

*) De nævnte Prydelser af Metal, af hvilke Vaabnene opbevares i Kirken, bleve uden nogensomhelst antagelig Grund fjærkede fra Stenen ved Gulvets Omlægning i 1873.

Magni olim Parentis
 Doct. *MATTHIAS FOSS*
 Episcopi Aalburgensis
 æmulus Filius,
 Ecclesiarum Soranæ et Annexarum
 Pastor desideratissimus,
 Bis Maritus, octies pater,
 Natus d. IV Aug: A. MDCLXIV,
 Denatus d. II Aug: A. MDCCX,
 Dignus, quem mali Mortuum,
 Boni vivum optarent.
 Requiescant molliter Ossa!
 (Hæc et Memento mori).
 Sacro Cineri
 has consecravit lacrimas
 Relicta Vidua
 E. K. Mohr.

32.

Niels Overberg, Forstander for Sorø Skole, og Hustru.

Midtskibet 32.

1713.

Conditur hoc tumulo uterq: Conjux

Maritus

Vir notalium Nobilitate Clarissimus Doctrinæ Celeberrimus
 nec non

Longa et diuturna ad exteros profectione famosissimus

Dñus *NICOLAUS OVERBERG*

Regiæ huius scholæ præfes per novendecim annos fidelissimus

Et ultimis tribus annis sorensis simul præfecturæ et totius Regiæ

Scholæ, prædii^{et} oeconomiae Administrator integerrimus.

Lucem hanc primum aspexit Coagii Anno Christi *MDCCXIII*, III Non. Desem.

Improlis autem decesfit soræ Anno *MDCCXXXIV* Idib. Maji:

Marita

Nasendi Claritate nobilissima, vitæ morumq. integritate Honestissima

Matrona

Mtr. *CATHARINA KESTER*

Nata Hauniæ Anno *MDCCXXXVI*, IV Calend: Martii

Denata Soræ Anno *MDCCXCVI*, XIV Calend: Decembris.

Heic, quæ conduntur requiescant molliter ossa,

Donec corporeos animæ mittuntur in artus.

Pium erga defunctorum manes animum testatura monumen-

tum hoc Posuit aFFinis Nobilissima Domina

Dña *SOPHIA NATHAN*

Consiliar: Justitiæ olim *SIGEFREDI FRIISII*.

Iam vero *JOHANNIS SCHRADEI*, Etiam Justitiæ

Consiliar: Uxor. *ANNO 1713*.

Lorentz Abro, Landsthingshører.

Søndre Korsfløj 33.

*Den sidste ære som ieg kand
 Bevise her min salig Mand
 Jeg Paa ham legger denne Steen
 Wil Gud hos ham og mine been
 Da vi tilsammen begge toe
 Skal hvile udi fred og Roe
 Indtil Med Siæl og Krop igien
 Wi samles skal i himmelen.*

Her hviler den

Da hand var i livet

Hans Kongel-mayestst velbetroe

Lands-Tings-Hører Lorentz Abro

Fød i Abro 1640 d. 10 Augusti

Død i Sorøe 1725 d. 25 July.

Hans Huus-troe

Madame-Magdalena Petters

Fød i Flensborg 1670 d. 24 Octobris

Død i Sorøe 17 d.

*Gud Give os en Glædelig opstandelse Paa
 den yderste domme Dag.*

Stenen, der er brudt i to Stykker, har langs Siderne en smal, ornamenteret Bort.
 Hendes Dødsaar og Dato ere aldrig blevne tilføjede.

Johannes Bøckmann, Hovmester.

Nordre Arkaderække 34.

D. O. M. S.

Siste gradum Viator!

Dum meritas Virtuti reddis inferias!

Ingenuum qvippe Virtutis Cultorem,

Sibi debitum

Hic Terræ paulisper credidit Coelum!

Parentum Ocellum,

Musarum Delicium

Coelestis Sapientiae Candidatum,

Beato Piorum Coetui maturum,

Mors abstulit immatura!

Exacto vix quarto ætatis septennio,

Perfecto tamen quod mente agitaverat,

Virtutum curriculo,

Ex Terrestri in Coelestem

Academiam transiit
 Doctissimus et Præstantissimus Vir
 ἸΩΑΝΝΕΣ ΒΕΚΚΗΝΑΝΟΥ,
 Indefesso Sapientiae et Virtutis studio
 Non minus Regiae Equestri Academiae Soranae
 Quam almae Universitati Regiae Havniensi Commendatissimus,
 Qui
 Havniae Anno Domini MDCCXXV die XXVII Aprilis in lucem editus,
 Piis Parentum curis eam debuit Felicitatem,
 Ut optimis artibus a teneris imbutus,
 Optimisque ad virtutem colendam Exemplis firmatus
 Moriendi non minus quam vivendi causis
 mature intellectis,
 In ipso florecentis ætatis robore moriturus,
 Se sibi satis vixisse putaverat.
 Sed
 Nobilissimo Philomuso ΕΡΑΣΜΟ ΜΟΥΡΜΟΥΡΕΙΟ,
 Unico Perillustri Tribuni D. ΑΓΓΕΛΩ ΕΜΜΟΥΡΕΙΩΙ Filio
 Felici Magnorum ΜΟΥΡΜΟΥΡΕΙΟΚΛΩΝ Surculo,
 Quem in Regiam Equestrem Academiam Soranam comitatus
 Præclaro de Patria bene merendi studio
 Felicissime imbuebat,
 Salis non vixit,
 Dum Soræ Danorum Anno Domini MDCCCLIII die Martii XXVII
 Coelo, cui debebatur, anima reddita,
 Maximum Nobilissimo Alumno
 Totique Academiae Soranae
 Siu reliquæ desiderium!
 Memoriae Filii Carissimi
 ἸΑΝΝΗΣ ΒΕΚΚΗΝΑΝΟΥ, Civis Havniensis,
 ΜΑΡΙΑ ΒΕΚΚΗ ΚΑΛΩ
 Parentes moesti posuerunt.

35.

Mikkel Matthiasen Brixéng, Ridefoged.

Søndre Sideskib 35.

1754.

HER HVILER

MICÆL MATTHIASEN BRIKEN^g

I LIVET

KONGEL: RIDEFOGED VED SORØE

RIDDERLIG ACADEMIES GODS,

FØD I HORNBORG 1705,

DØD I SORØE 1754

I SIT EMBEDS 13DE OG ALDERS 49 AAR.

EN ÆRLIG MAND HER LIGGER NEED,
 SOM GJORDE RET OG GOD BESKEED,
 HAND MÆT OG TRÆT AF VERDEN GIK,
 DOG HOLT DET UD TIL PUNCT OG PRIK.
 TIL ÆRES OG KIERLIGHEDS IHUKOMMELSE BEKOSTED
 AF HANDS MED 3DE SØNNER SØRGELIG EFTERLEVENDE HUSTRO
 MAREN ENVOLDS D. KELDBERG.

Øverst paa Stenen ses Kristi Monogram, forneden et Dødningehoved over korslagte
 Knogler og i de fire Hjørner en Blomstergren.

36.

Anna Kirkeberg.

Søndre Sideskib 36.

HER UNDER HVILER
 DEND UDI LIVET
 DYDELSKENDE MATRONE
 ANNA KIRKEBERG
 FØD ANNO 170(5)
 LEVET UDI TVENDE EGTESKABER,
 FØRST MED
 GERT LEVIN EICKHORN
 ANDEN GANG MED
 SØREN ROSBIERG,
 BEGGE
 KIØB- OG HANDELS-MÆND
 I SORØE,
 DØD ANNO 1759.

1759.

37.

Markus Mathiæsen, By- og Birkeskriver, med Hustru.

Midtskibet 37.

*I Haab
 Om en ærefuld Opstandelse,
 er
 i denne Grav nedlagt
 det Forkrænkelige
 af
 Den i Livet
 Og nu hos Gud Salige
 Marcus Mathiæsen,
 som var
 Bye- og Birke-skriver, samt
 Postmester og Kiøbmand
 i Sorøe*

1759.

og
 Levede i Werden
 Fra den 11te February Anno 1711, til den
 29de November 1759, da Gud kaldede Ham
 fra
 sin Egtefelde
 Giertrud Elisabeth Nyegaard
 med
 Faderløse 3 Sønner og 1 Datter,
 som sørgelig igien lever.
 Han Var
 i Guds-Frygt Oprigtig, i Egteskab Kierlig,
 i Embede flittig, i Handel Retfindig,
 og derfor i Døden Frimodig og salig.
 Den efterladte Enke
 Giertrud Elisabeth Nyegaard
 fød den 10 april 1712, Død den 3 iuny 1767
 ligger og her under Begraven = Var i sintiid
 Een gudfrygtig og god Christen, en ærlig og kierlig Kone.
 Lev Læser som disse i Live, Beskemmet skal du da ey blive.

Indskriftens sex nederste Linjer ere først tilføjede efter Hustruens Død.

38.

Hans Kruusberg, Forvalter over Sorø Gods.

Søndre Sideskib 38.

1762.

I Haab
 Om en ærefuld Opstandelse
 er udi denne Grav
 needlagt
 Det forgængelige
 af
 Den i Livet
 Ædle og Velfornemme
 nu salige
 Hans Kruusberg,
 Forvalter over Sorø Ridderlige Academies Gods,
 Fød
 Udi Giesfing Sogn
 og Aarhuus stift
 i Jydland
 Den 27 Februarii Anno 1723,
 Indgik
 Et Kiærligt Ægteskab
 Den 18 Julii A^o 1760
 med

Hans efterladte bedrøvede

Enke

Karen Stæhr.

Det behagede

Gud

Ved lang svaghed

At berede hannem

Til Ævigheden;

Han var

Taalmodig i Korset,

Frimodig imod Døden

Seyerig over Døden

Den 9 Maj 1762,

Da

Han indgik til Saligheden.

Troe, Haab og Kiærlighed, en Christens hoved Dyder,

I livet Kiendtes ret hos denne salig Mand,

De førte ham til Gud, hvor han nu glæden nyder,

Gak Læser lev og døe saa saligen som hand.

39.

Thomas Blixenskjold de Schøller, Discipel ved Sorø Akademi.

1770

Midtskibet 39.

SUB HOC MARMORE
CONDUNTUR TERRESTRES RELIQUÆ
NOBILISSIMI ADOLESCENTIS,

THOMÆ BLIXENSCHOLD

de SCHÖLLER

QVI

IN IPSISSIMO IUVENTUTIS FLORE

ANNOS VIDELICET NATUS XVI

OBIIT ANNO A NATATIUIT SALU: MDCCLXX

DIE XII CALENDAR: DECEMBRIS;

FUIT DUM UITA MANEBAT

FILIUS DILECTISSIMUS PARENTUM OPTIMORUM,

QWOS NUNQWAM NISI MORTE SUA

AFFLIXIT.

MUSAS COLENDO

OFFICIISQWE SUIS SATISFACIENDO,

NOBILITATEM HÆREDITARIAM

MERERI STUDDIT. *)

Under Indskriften er udhugget en voxende, blomstrende Plante, og under denne igjen læses:

NON MORIAR SED VIVAM.

*) Ved Fejlhugninger er den tredje Linje f. n. kommen til at se saaledes ud: *Officiisque suis fatis faciendo.*

40.

Bolette Katrine Pontoppidan.

Søndre Sideskib 40.

1772.

ԹՈՂԵՏԵ
 ՇԱՏՈՐԵ
 ՅՈՂՏՈՅՏՅՈՂԵ
 ԳՈՂՏ
 ԵՂՏՈՂԵ.
 ՄԵՂՆԱԳԵ
 1772.

41.

Kristine Wendelboe.

Midtskibet 41.

1778.

AF SÖNLIG ERKIENDLIGHED
 HAVER
 CHRISTIAN KNVDSEN,
 OBERST I ENGELSK TIENISTE I BENGALLEN,
 LADET DENNE STEEN LÆGGE
 OVER SIN MODER
 CHRISTINE WENDELBOE,
 FØDT I KIØBENHAVN D: XIII JVNII MDCCXV,
 GIFT MDCCXL MED
 TORSTEN KNVDSEN,
 EQVIPAGEMESTER OG BENGALSK RAAD
 I FRIDERIKS NAGOR,
 HVIS DØD I TRANQVEBAR
 D: XXIII APR: MDCCLXVII
 STANDSEDE DEN FORØNSKTE HIEMREISE
 TIL HENDE,
 HAN I XI AAR IKKE HAVDE SEET.
 AF TOLV BØRN EFTERLOD HVN TRE
 VED SIN DØD I SORØE
 DEN X MARTII MDCCLXXVIII.

DIN TROE, DIT HAAB, DIN DYD FORTIENE MINDESMÆRKER
 LANGT STÆRKERE END DE, AF MARMOR REISES OP,
 NAAR DISSE BLIVE STØV SOM ANDRE STOLTHEDS VÆRKER,
 STAAE HINE FASTE SOM GRVNDFÆSTED KLIPPES TOP.

KIRKEN ER BETALT
 FOR AT DENNE STEEN ALDRIG MAA FLYTTES. —

42.

Kong Olufs i 1857 lagte Gravsten. Se Side 5, Nr. 13.

B.

KENOTAFIER OG SARKOFAGER.

1.

Kristoffer den Anden, Konge fra 1320—1333, og hans Dronning Eufemia, død 1330.

ca. 1350.

Højkoret 43.

Den ældste Efterretning, der vides at foreligge om Kristoffer den Andens og hans Dronnings Kenotafium, gaar i det mindste tilbage til Aaret 1524. Monumentet, som Kong Valdemar havde ladet sætte over sine Forældre og tre Sødskende, Erik († 1332), Helvig og Agnes, var støbt af Bronze og havde Plads i Højkoret paa venstre Haand af Absalons Grav*). Da Morten Pedersen skrev (1589), synes Kenotafiet endnu at have staaet paa dette Sted, idet han siger, at Kongen og Dronningen „ligger begraftuit i Chored vnder den store Messing Graff“, men tilføjer, at da „samme Stattelig begraftning bleff en gang opløfft“, bleve dens „Messing Epitaphia noget split“, saa at kun Brudstykker af disse lode sig læse paa hans Tid**). Skjøndt Kenotafiet altsaa allerede den Gang har været defekt, uden at vi vide i hvad Udstrækning, saa finde vi det dog i Aaret 1656 beskrevet som et velforarbejdet „Messing Monument, som er gjort ligesom en Seng, hvor udi de aff Messing støbte sees lige som liggendis at sofve“***). I Løbet af det følgende Hundrebaar — mulig allerede ved Anbringelsen af Gravkjælderne under Højkoret****) — blev Kenotafiet sønderbrudt, og da Thurah i 1749 udgav andet Bind af „den danske Vitruvius“, fandtes foruden Statuen af Kongen, Dronningen og en af deres Døtre tillige andre Dele af Monumentet „ordentlig henlagte“ bagved Alteret†). Andetsteds fra vide vi, at disse Rester laa umiddelbart paa Gulvet ved Højkorets nordre Væg. Det lidet sømmelige i, paa denne Maade at opbevare saa betydelige Levninger af et kongeligt Kenotafium, bevirkede imidlertid, at man kort efter Aarhundredets Midte lod dem henflytte til St. Peders

*) Script. Rer. Dan. IV. 542. Jvfr. Suhm, Danmarks Hist. 11, 920 og 12, 106. En endnu nærmere Betegnelse af Stedet findes i gl. kgl. Saml. 4to Nr. 2,340, hvor Kong Olufs Grav siges at ligge „neden for“ og Absalons „sønden for“ Kong Kristoffers Grav. Monumentet har mulig tillige dækket over en Søn af Kong Erik Glipping, Valdemar, der døde i Rosstock 1304 og blev jordfæstet i Sorø Kirkes Kor.

**) Absalons Genealogi.

***) Arent Berntsen: Danmarks og Norges frugtbare Herlighed S. 32.

****) Den ældste derværende Kiste skriver sig fra 1661.

†) Thurahs Fortælling om, at Kenotafiet skal have hængt i Jærnkjæder under Korhvælvingen, er utvivlsomt rén Fantasi. Lige saa lidt tør vi i nogen Maade fæste Lid til den af samme Forfatter givne Meddelelse, at de kongelige Lig vare jordfæstede „under en med Messing overtrukken Sten“, paa hvilken den ovenomtalte Indskrift havde været anbragt, altsaa under et Monument af ganske lignende Art som det, der dækker Kong Erik Menveds og hans Dronnings Grav i Ringsted Kirke. Sagen forholder sig vistnok saaledes, at samtidig med, at man ikke turde afvise Morten Pedersens Læsning af Indskriften, var man ude af Stand til at sætte denne i Forbindelse med de tilbagestaaende Rester af Kenotafiet. Kong Erik Menveds Mindeplade med Indskriften langs Randen kjendte man, og for nu at finde en Løsning paa Gaaden gjættede man paa (saaledes ogsaa Estrup i Indledningen til Wendelboes Beskrivelse S. 16), at Kristoffer den Anden havde haft to Monumenter, det ene med Indskriften, det andet med Gravstatuerne og de øvrige Prydelser.

og St. Pauls Kapel (det Thottske Kapel), hvor de anbragtes paa et Fodstykke af Træ*). Men ej heller dér skulde de finde et blivende Sted. Da Statsminister Otto Thotts Hustru, Fru Birgitte Kruse, var død (1771), blev det besluttet at indrette Kapellet, der allerede siden Aarhundredets Begyndelse havde optaget Støvet af flere af hans Slægt, til et monumentalt Gravsted for ham og hende. Resterne af Kong Kristoffers Monument maatte da atter skifte Plads, og i Aaret 1777 lod Akademiets daværende Overhofmester, Wolff Reitzenstein, dem føre til Højkoret, i hvis nordøstre Hjørne de tilbageværende Broncer bleve samlede paa et halvanden Alen højt, af Sandsten forarbejdet Postament**).

Billedarbejderne bestaa af Kongens, Dronningens og en af deres Døtres Gravstatue, tvende i Gavlfelter inddelte Sidepartier, samt to Røgelsekar, af hvilke det ene er formet som en Løve, det andet som en Grif. Foruden disse Skulpturer har man paa Postamentet henstillet tre Malm Lysestager, der — som allerede ovenfor bemærket (S. 6) — sikkert ikke have noget at gøre med Kristoffer den Andens Monument***). — Kongen, hvis Statue maaler 3 Al. 12 T., har langt, ved Siderne frit nedbølgende Haar, der i Panden danner smaa Krøller, og fuldt Skjæg****). Paa Hovedet bærer han en Krone, som oprindeligt har været prydet med tre ovale Stene eller Glasstykker af omtrent et Dueægs Størrelse. Han er iført en Overkjortel, der saa vel paa hele Brystpartiet som overalt paa Indersiden er udsyet med Fjeder†), og en folderig, med lange, tætsluttende Ærmer forsynet Underklædning, som naar lige til Fødderne. Paa den højre Overarm ses syv Broncenagler, hvis Tilstedeværelse vidne om, at der her fra først af har været anbragt et formentlig i gjenembrudt Arbejde udført Smykke. Med den højre Haand har han omfattet et i Skeden værende Sværd, men saavel Haanden som den øverste Del af Sværdets Hefte ere forsvundne. I den venstre Haand, der sammenlukkert hviler paa Brystet, har han formentlig holdt et Scepter. Figuren er støbt i tvende, omtrent lige store Stykker, der ere samlede midt paa Livet. — Dronningen, hvis Billede er noget mindre end Kongens (3 Al. 8 T.), har paa Hovedet et tæt pibet Lin, udenfor hvilket man ved Tindingerne netop kan skimte Haaret, og ovenpaa Linet en Krone, som har været prydet med én oval og to cirkelrunde Stene eller lignende. Ligesom Kongen er hun iført en Over- og Underkjortel, af hvilke den sidste har lange, tætsluttende og med mange Knapper forsynede Ærmer samt fra Hals til Bælttested er smykket med en dobbelt Række smaa Rosetter. Overkjortelen, som paa Indersiden er udsyet med Fjeder, bærer større sexfligede Rosetter, der, hentydende til det danske og pommerske Vaaben, vekselsvis indeholde en Løve og en Grif. Paa Brystet holdes denne Kjortel sammen af et stort sexfliget, oprindeligt med farvede Stene besat Smykke, der i Midten indeholder det danske Rigsvaaben med de tre Løver. Dronningens højre Haand er afbrudt; i den venstre har hun formentlig holdt et Scepter, der forlængst er tilintetgjort. Ogsaa denne Figur er støbt i to omtrent lige store Stykker. — Imellem Billederne af Kongen og Dronningen er henlagt en kun 1 Al. 8 T. lang Statue af en af deres Døtre, Helvig eller Agnes. Hun bærer langt, frit nedbølgende Haar og en Krone, hvori der har siddet én Sten. Dragten er ganske som Moderens,

*) Søren Abildgaards Afbildning fra 1756 i det oldn. Museums antikv.-topogr. Arkiv og A. G. Carstens: Det kjøbenhavnske Selskabs Skrifter VII, 173 (1758).

**) Jvfr. Afsnit C.: Epitafier og Mindetavler, Nr. 10.

***)) I „Danske Mindesmærker“ I. findes der paa Tavle XLI Afbildninger af samtlige Broncer. Naar paa Abildgaards Tegning Stagerne ikke ere medtagne, da beror det vel paa, at de paa hans Tid endnu ikke vare sammenstillede med de øvrige Skulpturer.

****)) Idet Hovederne paa alle tre Statuer indtage en noget bøjet Stilling, lade Maalene sig angive paa en lidt forskjellig Maade.

†) At det er Fjeder, ikke Skind (Hermelin) synes at fremgaa ved den umiddelbare Beskuelse, men stadfæstes endydeligere ved en nærmere Betragtning af det som en Grif udformede Røgelsekar. Her, hvor Forkroppen er dannet som en Ørn, Bagkroppen som en Løve, har man nemlig strængt sondret mellem Gjengivelsen af Fjeder og Haar, og af disse Beklædninger er den førstnævnte indtil den mindste Enkelthed udført paa samme Maade som Forværket i Kongens Overkjortel.

kun at Overkjortelen har smaa Dobbeltrosetter og Brystsmykke fattes. Figurens højre Haand er afslaaet. Statuerne ere i Lighed med saa godt som alle Figurer paa vore Gravminder fra Middelalderen og Renaissance fremstillede med aabne Øjne, og af Hovedernes Stilling se vi, at de have hvilet paa Puder. Fødderne have formentlig støttet mod Konsoler.

De tvende Sidepartier ere lige høje, $17\frac{1}{2}$ T., medens Længden paa det ene er 4 Al. $13\frac{3}{4}$ T., paa det andet kun 2 Al. $13\frac{3}{4}$ T. Dette sidste, som altsaa har været knyttet til Kenotafiets Hoved- eller Fodende, indeholder ialt sex, med gotiske, bladsmykkede Gavle afsluttede Felter, der alle danne Ramme for et større eller mindre Antal (højest 4) Figurer. Det første Felt — regnet fra Øst — viser os en Kvinde med Ferle i Haand, der rider paa Ryggen af en gammel, paa alle Fire krybende Mand med langt Skjæg, og det andet Felt indeholder Brystbilleder af en Konge og en Dronning, som se ud af en med tvende Gavle forsynet Karnap eller Altan. Efter Meddelelse af en „grundig Kjender af Middelalderen“ (o: Prof., Dr. phil. G. Stephens) forklarer Høyen disse Billedgrupper som en Fremstilling af Sagnet om Aristoteles, der, betaget af en skøn Hetære, paa den nævnte Maade viste sig paa Byens Torv til megen Munterhed for Alexander den Store, som fra Slottet var Vidne til denne Scene. I det tredje Felt ses en mandlig Figur, der bøjer Knæ for en Kvinde med Krone paa Hovedet og tryglende lægger sin Haand paa hendes Arm, og det fjerde Gavlfag viser os to mandlige Figurer, der — som det synes samtalende — staa over for hinanden. Efter ovennævnte Kilde menes den første af disse Grupper at skulle fremstille Kong Ahasverus's Yndling, Haman, der tigger sit Liv af Dronning Esther, medens man i den anden har villet se Carbona og Mardochai, der betragte den hængte Hamans Lig, idet man da gik ud fra, at Hovedfiguren her var bleven tilintetgjort i Tidens Løb. At ogsaa denne sidste Tydning er korrekt, har al Sandsynlighed for sig, thi ikke blot ere de to bevarede Figurer, af hvilke den til venstre retter Blikket opad, anbragte saa yderligt ved Feltets Grænser, at de med Nødvendighed forudsætte Tilstedeværelsen af en central Fremstilling, men en saadan har desuden i et Naglehul efterladt sig et direkte Spor. I det femte Gavlfag se vi, hvorledes Samson, hvilende med bundne Hænder i Dalilas Skjød, overgives til Filisterne, og som Modsætning hertil har man i det sjette Felt gjengivet Øjeblikket, da han i vældig Kraft omstyrter Templets Piller.

Det lange Sideparti er inddelt i tolv Gavlfag, som alle have indeholdt en enkelt siddende Figur. Af disse Fag ere de to ud for Partiets Midte ikke blot langt rigere i den arkitektoniske Udsmykning end de øvrige, men springe desuden noget frem foran dem, og Grunden hertil er den, at de have omfattet de ypperste Fremstillinger, nemlig Kristus og Maria som Himmeldronning. Des værre er den førstnævnte Figur med Undtagelse af Fødderne og Draperiets nederste Del tilintetgjort, ligesom ogsaa Skulpturerne i det Hele have lidt betydeligt; men begge de smukke Gavle ere dog i alt væsentligt bevarede tilligemed den fremspringende gennembrudte Sidevæg til højre, der danner Ramme for tre smaa over hinanden anbragte Løver: en liggende, en siddende og en staaende. I Feltet nærmest til venstre for de to nys beskrevne ses en Fremstilling af Paulus, hvis Sværd er tilintetgjort indtil Fæstet, og de fire efterfølgende Gavlfag omfatte kvindelige Helgenfigurer, af hvilke i det mindste de to bære Krone. Til højre Side for Centralfagene have vi først en Gjengivelse af Sct. Peder, derefter et Felt, hvori Figuren ganske fattes, og nu følge tre Fag, som alle indeholde hellige Mænd, Biskopper eller Ærkebiskopper, der ikke nærmere lade sig bestemme, idet de — ligesom de fire kvindelige Figurer — ved voldelig Medfart have mistet Attributerne.

Begge Sidepartierne afsluttes foroven med et raat profileret Gesimsbaand, der ud for hvert andet Gavlfag afbrydes af et lille rektangulært, svagt fremspringende Led. Disse smaa Led, som alle efter Højden vise to helt gjennemborede Taphuller, frembyde en ganske særlig Interesse, idet de nemlig afgive Vidnesbyrd om, at Kenotafiets Sider oprindelig maa have inde-

holdt et øvre og et nedre Parti, af hvilke da det nu tilintetgjorte øvre efter Længden har været inddelt i sex, efter Bredden i tre Hovedfelter, der indbyrdes adskiltes ved Pilastre eller Halvsøjler, hvis Fodstykker hvilede paa og vare nedtappede i de nævnte smaa fremspringende Led. Da de øvre Partier sikkert ikke have været lavere end de nedre, har Kenotafiet altsaa i dets oprindelige Skikkelse haft en betydelig større Højde end den, hvori vi nu se det. — Om Monumentets forlængst tilintetgjorte Sokkel lader sig Intet med Bestemthed sige; kun bør det anføres, at den maa have haft et meget kraftigt Fremspring, hvad der vel atter peger hen paa, at Højden har været ret anselig.

De tvende anselige Røgelsekar have en Højde paa ialt $2\frac{1}{2}$ Al. og bestaa af en Løve og en Grif, der paa Ryggen bære et rigt prydet, sexsidet Spir, som foroven ender i en stor Blomst og forneden maa have indeholdt en Kumme eller Plade til Røgelsen.

Kenotafiets ovenfor omtalte Indskrift har formentlig været anbragt paa Malm-Dækpladen, og Sandsynligheden taler vel nærmest for, at den har løbet langs dennes fire Sider i Lighed med Indskriften paa Dronning Margrethes Monument. De paa Morten Pedersens Tid bevarede Fragmenter lode: „*Stemmata dignos, corde benignos, reque potentes | regia reges hæc tenet ædes morte ruentes, | his decorus | qui regno fuit heu proprio sine crimine pulsus, | alter Ericus positus rex hic est filius | cum mater pia sua cui sociatur | progenies, utinam requies sibi contribuat. | Victor clarus, sensu gnarus, frater. Erici, | rex tumultum patris | . . . istum vult et Christum quomodo venerari.*“

2.

Valdemar den Tredie, Atterdag, Konge fra 1340—1375.

Højkoret 44.

ca. 1400.

Kong Valdemar blev stedt til Hvile midt i Korpartiets centrale Del (c: Korsskæringen), hvor hans Legeme nedlagdes i en af sort Marmor udført og med Skulpturarbejder af hvid Alabast rigt smykket Sarkofag*). Allerede paa Grevens Fejdes Tid led Monumentet betydelig Skade**), og efter at det i det mindste fra Midten af forrige Aarhundrede havde været berøvet Alt, hvad der hørte til den plastiske Udsmykning, lod i Aaret 1777 den daværende Overhofmester ved Sorø Akademi, Wolff Reitzenstein, det føre til Højkoret, i hvis sydøstre Hjørne det siden har henstaaet***). Naar vi trods al Mishandling dog endnu ere i Stand til at danne os et endogsaa ret fyldigt Billede af Sarkofagens oprindelige Udseende, saa skyldes det dels de Mærker, som Billedarbejderne have efterladt paa dens Flader, dels et gammelt, i Tiden ved Aar 1600 udført Kobberstik, der dog i mange Henseender maa benyttes med megen Varsomhed****).

Sarkofagen er 2 Al. $2\frac{1}{2}$ T. høj, og Dækpladen (Laaget) har en Længde af 4 Al. $15\frac{1}{2}$ T. til en Bredde af 2 Al. $6\frac{3}{4}$ T. Paa Dækpladen fandtes en liggende Statue af Kongen, iført en Rustning, der i Hovedtrækkene svarede til den, som Sønnen, Hertug Kristoffer af Laaland († 1363), bærer paa sit Monument i Roskilde Domkirke. Over Kongens Hoved, der hvilede paa en Pude, var anbragt en Baldakin, og hans Fødder støttede mod en lille, liggende Løve. Til begge Sider for Figuren saas et fladt og smalt dekorativt Parti af omtrent samme Længde som denne†). Særlig med Hensyn til Statuen af Kongen yder den gamle Afbildning os utvivl-

*) Script. Rer. Dan. IV. 542. Jvfr. tillige Indledningen og Afsnit C.: Epitafier og Mindetavler, Nr. 1.

**) Morten Pedersen: Absalons Genealogi.

***) Jvfr. Afsnit C.: Epitafier og Mindetavler, Nr. 10.

****) Et Exemplar af denne Afbildning findes i det oldn. Museums antikv.-topogr. Arkiv. En Gjengivelse af den er optagen i Fabricius's Danmarkshistorie I, 599.

†) Mærkerne af disse Partier have ledet Wendelboe til den fejlagtige Antagelse (anfr. Skr. S. 68), at der har ligget to Statuer paa Sarkofagens Dækplade.

somt højest værdifulde Oplysninger, men det er ogsaa klart, at Tegneren fornemmelig har haft sin Opmærksomhed rettet paa denne og kun løseligt skizzeret og uden nærmere Undersøgelse suppleret det øvrige, som jo allerede længe før hans Tid var i en meget mangelfuld Tilstand. Det ses saaledes, at han med Omhu har gengivet det om Figurens Hals- og Laarparti sluttende imiterede Ringpanser, der sikkert har været dannet af tynde Metalplader. — Sarkofagens Sider ere delte i et øvre og et nedre Parti, af hvilke det sidste nærmest har Karakteren af et Fødstykke. Det øvre Parti viser tydelige Spor af at have baaet en af Alabast udført arkitektonisk Udsmykning, som tjente til Ramme for figurlige Fremstillinger. Begge Længdesider indeholdt sex Felter — den gamle Tegning viser kun fire —, der alle foroven afsluttedes med fem, svagt opadstigende Rundbuer og omfattede en enkelt staaende eller siddende Apostel- eller Helgenfigur. Det nordre Endestykke ses paa Midten at have baaet en Kristus Figur i mandelformet Glorie, til Siderne for hvilken der ligeledes findes Mærker af tilintetgjorte Skulpturer. Sarkofagens underste Parti er ved fremspringende, i det sorte Marmor udhugne Ramstykker inddelt i Felter, hvoraf der findes fire paa begge Længdesiderne og to paa hvert af Endestykkerne. I disse Felter, hvis øvre Hjørner vare udfyldte med et Bueornament, har der ligeledes været anbragt Figurer, der alle ses at have indtaget en siddende Stilling. Rammen paa Nordsiden er delvis afhugget. Kistens søndre Ende er fuldstændig tilintetgjort og Marmorpladerne erstattede med Murværk af smaa Tegl, i hvis med Kalkpuds dækkede Flade man har indridset Aarstallene 1375, 1655, 1756 og 1777.

Kong Valdemars Sarkofag har gjentagende Gange været aabnet. Den 13 September 1756 blev den saaledes undersøgt og viste sig da at indeholde en lille simpel Kiste — eller rettere Kasse — af Fyrretræ, der havde en Længde af 1 Al. 10 T., var 13 T. bred og 14 T. høj. Den var i en saa skrøbelig Tilstand, at den strax faldt sammen. En gammel Mand fra Sorø, Gert Tømrermand, som overværede Undersøgelsen, fremkom med den Oplysning, at for nogle og tredive Aar siden var der faldet et Stykke af Muren under „Skiven“ (d: Dækpladen) ud, og at den daværende Amtmand, Jakob v. der Osten*), der kom tilstede, fandt Kongens Skelet liggende i en hensmuldret Kiste. Ved Liget saas noget tyndt, blommet Silketøj, belagt med Sølv- eller anløbne Guldsnore samt et forrustet Jærnfæste med Knap til en Kaarde. Alt det fundne blev derefter nedlagt i den lille Kiste, som man nu havde fremdraget. — En ved Undersøgelsen i 1756 foretagen Udmaaling af efternævnte Dele af Skelettet gav følgende Resultat: fra de forreste Tænder til Nakken $7\frac{1}{2}$ T., Laarbenet $20\frac{1}{4}$ T. og Skinnebenet $16\frac{1}{4}$ T., hvorefter det maa antages, at Kong Valdemar har haft en Højde paa ca. 74 T.**). Efter at Undersøgelsen var afsluttet, nedlagdes Skeletdelene tilligemed de nævnte Gjenstande i en med en Inskription forsynet Blykiste; denne indsattes i Sarkofagen, som derpaa blev tilmuret***). Aarstallet 1655, der, som ovenfor angivet, er indridset paa det nyere Murværk, peger formentlig hen til en i dette Aar foretagen Aabning, om hvilken der dog — saavidt Forf. bekjendt — ikke foreligger nogen Efterretning****).

*) Han blev Amtmand 1712 og døde 1739. J. v. d. Osten var tillige Forstander for Sorø Skole.

**) Ifølge velvillig Meddelelse af Lektor anatomie J. H. Chievitz. — Valdemar den Førstes Skelet maalte fra Isse til Fod 72 T., Knud den Sjette antoges i levende Live at have været omtrent $77\frac{1}{2}$ T. høj, og Længden af Valdemar den Andens Skelet formentes med tilnærmelsesvis Paalidelighed at kunne sættes til 70 T. C. F. Herbst, Kongegravene i Ringsted S. 60, 57 og 63.

***). Notitser paa Søren Abildgaards i 1756 udførte Tegning af Sarkofagen. — Hoffmans Fund. VII, 549.

****). Af utrykte Kilder, hvori Oplysninger vedrørende dette Spørgsmaal nærmest maatte søges, har Forf. uden Resultat gennemgaaet „sjælandske Tegnelse“ og Lensregnskaberne i Geheimearkivet.

3.

W. V. C. v. Reitzenstein, Overhofmester, med Hustruer og Søn.

Johannes Evangelistens Kapel 45—48.

1778.

FOR SIG OG SINE

LOD

WOLFF VEIT CHRISTOPH

VON REITZENSTEIN

RIDDER AF ELEPHANTEN,

GEHEIME CONFERENCE RAAD,

OVER HOVMESTER FOR SORØE ACADEMIE

OG

AMTMAND I SORØE OG RINGSTED AMTER,

DETTE

ARVE BEGRAVELSE

INDRETTE

AAR MDCCLXXVIII.

Kapellet indeholder fire Sarkofager, der to og to ere stillede i Forlængelse af hinanden ved den nordre og søndre Væg. Af Sarkofagerne ved Sydsiden indeslutter den østlige (45) Overhofmester *Wolff Veit Christoph v. Reitzenstein*, født 1710, gift første Gang 11 April 1755 med *Øllegaard v. Gram*, anden Gang 16 September 1760 med *Theresia Sophia v. Zedewitz*, død 25 December 1781. I den vestlige (46) hviler hans anden Hustru, født 1713, død 10 Oktober 1799. Af Sarkofagerne ved Nordsiden indeslutter den østlige (47) hans første Hustru, født 1735, død 6 Februar 1759, og den vestlige (48) hans Søn af dette Ægteskab, Kammerjunker *Friderich Wolff Carl v. Reitzenstein*, født 1754 (?), død 30 Oktober 1777*). Umiddelbart over Sarkofagerne ses paa Væggene Vedkommendes Vaaben i ovale Indfatninger. — Den ovenfor meddelte Indskrift er indhuggen i en ved Kapellets østre Væg staaende Obelisk, der er rejst paa et som Kvaderstensmurværk inddelt Fodstykke, hvortil fire Trin føre op. I Fodstykket findes en halvrund Niche, fra hvilken der nedhænger en af Messingblik forarbejdet Lampe. Saavel til højre som til venstre for Obeliskens staa to som grønt Porfyr malede Urner, der bære Navnene paa dem, som hvile ved de tilsvarende Sider. Obeliskens med tilhørende Sokkel er af gulgraat Marmor, Sarkofagerne, der staa paa Fodstykker af Sandsten, ere udførte af graablaa Marmor og forsynede med hvide Prydelser af samme Stenart. Forneden til højre paa Obeliskens læses: J. BANG, INVEN.

4.

Ludvig Holberg, 1684—1754.

Johannes den Døbers Kapel 49.

1780

LVDOVICO HOLBERG

LIB. BAR.

B. D. S. M.

P.

ACADEMIA SORANA

A. N. C. MDCCLXXX.

Sarkofagen er huggen af graablaa Marmor og stillet saaledes i Kapellet, at den ene Længdeside vender ud imod Kirken. Midt paa Siden er Indskriften anbragt, og over denne ses et fremspringende, med en halv Egekrands smykket Parti, som danner Ramme for en Portraitmedaillon af den Afdøde. Bag ved Medaillonens og midt paa Sarkofagens Laag hæver

*) Benzons Stamtavler i Geheimearkivet.

sig et firkantet Fodstykke, hvorpaa en Lampe med gylden Flamme er henstillet. Under Indskriften findes Holbergs Vaaben. I Forsidens Endepartier er indlagt to Basrelieffer med allegorisk Indhold, af hvilke det til venstre fremstiller en ung Kvinde, der paa Basreliefgrunden som tænkt Væg nedskriver Aarstallet MDCCXLVII, Aaret, hvori Holberg blev optaget i den danske Adelsstand. Reliefet til højre viser os ligeledes en ung Kvinde, der lægger en Krands paa Digterens Værker. Disse Skulpturer saavel som Medaillonen, Vaabnet og Lampen med tilhørende Fodstykke ere hugne af hvidt Marmor. Under Basrelieffet paa højre Side staar: I. WIEDEWELT FEC.

5.

Otto Thott, Statsminister, og Hustru.

1785.

St. Peders og St. Pauls Kapel 50—51.

MEMORLÆ ÆTERNÆ

OTTONIS COMITIS DE THOTT

DM. PRÆDIOR. GAUINØE, LINDESVOLD, STRANDE,

EQUIT. AURAT. ORD. ELEPHANT.

S. R. M. STATUS MINISTRI.

NAT. MDCCIII D. XIII OCTOBRIS

DEFUNCT. MDCCLXXXV D. X SEPTEMBR.

CUIUS

PATRLÆ FIDISSIMI,

REGIBUS UTILISSIMI,

MUSI(S) AMICISSIMI,

MUNIFICENTISSIMI

HEROICÆ VIRTUTES

VEL IPSAM GENTEM, SI OPUS, ILLUSTRASSENT,

NEC NON

UXORIS TANTI VIRI IUDICIO OPTIMÆ,

BIRGITTÆ CHARLOTTÆ KRUSE,

NAT. MDCCXI D. XI APRILIS

DEFUNCT. MDCCLXXI D. VII FEBRUAR,

MATRONÆ

INTER SANCTAS, PIAS, PROBAS

PRIMARIÆ

HÆRES OBSTRICTISS.

OLIGERUS REETZ THOTT

OFFICIO NUNQUAM PERFUNCTURUS

QUOD POSUIT

M. H. F. C.

Gravskriften er indhugget i et ved Kapellets østre Væg staaende Monument, der foroven afsluttes med en flad Bue og ved Siderne er smykket med ioniske Pilastre. I Partiet oven over disse er det grevelige Thottske Vaaben anbragt. Foran dette Monument staa to Sarkofager, som begge paa den smalle, ud imod Kirken vendende Side er smykket med et Basrelief. Paa Otto Thotts Kiste (50) indeholder dette en allegorisk Fremstilling af hans Kjærlighed til Videnskab og Kunst, og paa hans Hustrus (51) en Hentydning til Kvindens forskjellige Sysler. Begge Kister have paa Laaget en paa en Pude henlagt Grevekrone. Mellem Sarkofagerne staar en bevinget Yngling — Historiens Genius —, hvis Hoved er omslynget af en Egekrands, og ved hvis Fødder der er henstillet en Verdenskugle og en Pergamentrulle. Statuen, Basreliefferne, Indskriftstavlen, Vaabnet og Kronerne med tilhørende Puder ere af hvidt Marmor, medens det øvrige er udført af graagult Marmor. Paa Statuens Fodstykke staar: C. F. STANLAY INV.

C.

EPITAFIER OG MINDETAVLER.

1.

Valdemar den Tredie, Atterdag, Konge fra 1340—1375.

Den sydvestre Korspilles nordre Side.

ca. 1570.

Valdemarus cognomine
Quartus, Danorum Rex,
Pater Margareta, moritur
Gurra anno Christi mille-
simo trecentesimo Septua-
gesimo quinto, et primum
Varingburgæ, deinde huc
translatus a Filia Marga-
reta tumulatur

Soræ.

Valdemarus Regum non in-
fima gloria Danum,
Quem tenet extinctum con-
structa ex marmore tumba,
Ejectus regno, magna virtute
regresum
Obtinuit, pulso forti de fini-
bus hoste
Holsato, Patrias arces, terram-
que redemit
Expositam pretio; senserunt
Principis arma
Inbicti Gentes Ponto terraque
Diremptæ,
Vandalicæque urbes opibus Fa-
stuque Superbæ.
O nimium! vitæ tandem pertæ-
sus obibit
Gurra, translatus recubat
post funera corpus

Hoc Tumulo Soræ, sed mens pe-
tit ardua coeli,
Fama Solo remanet studiis
celebranda Nepotum.
C. M.

Over Indskriften, som er affattet af Prof. Kristian Machabæus medens han var Læse-
mester i Sorø og malet paa selve Pillen, ses det danske Kongevaaben med Hjælm over.

2.

Hans Stygge, Discipel i Sorø Skole.

1593.

Søndre Arkaderække 52.

I H S.

1593.

H. (*Styggernes* og *Lykkernes* Vaaben) S.

D. T. O. M. S.
MEMORIÆ ÆVITERNÆ
PRÆCLARÆ INDOLIS ET SVMMÆ SPEI ADOLESCENTIS
JOANNIS STYGÆI,
PARENTIBVS NOBILISS: PRÆSTANTISS:
DÑO MAVRITIO STYGGE,
HÆREDITARIO IN HOLBECHGAARDT
GENERALIS FORI CIMBRICI IVDICE PRIMARIO
REGIOQ. PRÆSIDE IN GVDDVM
ET DÑA ANNA LYCHE
PROGNATI
APVD PARENTES PRIMVM AB IPSIS STATIM INCVNABVLIS
AD PIETATEM, ARTES, LINGVAS, HONESTATEM
CÆTERAQ: BONA ET DECORA FORMATVS
MOX VBERIORIS INSTITVTIONIS ERGO ARHVSIAM ABLEGATVS
RELIQVIS COMILITONIB: CELERIVS PROMPTIVSQ.
SINGVLA ADDISCEBAT.
AST PESTIS SÆVITIA, FAS FANDI SIT, EI SEMPER INFENSA,
INDE AD SVOS REPVLSVS,
APVD EOS PRIVATI PÆDAGOGI DVCTV QVAM DILIGENTISS: LITERIS
PER VENNVIM INCVMBEBAT,
VSQVE DVM PRÆCEPTOR, VIR BONVS ET DOCTVS LEGITIME
AD ECCLESIASTICVM MVNVS OBEVNDVM VOCARETVR.
POSTMODVM, QVOD DOCTRINÆ CAPESENDÆ STVDIO FLAGRARET MAXIMO
IN REGIAM HANC SORENSEM SCHOLAM A SVIS TRANSMISSVS
SCIENTIIS ELEGANTIORIBVS HIC GNAVITER INVIGILABAT,
MORVM QVIN ETIAM SVAVITATE OMNIVM GRATIAM SIBI CONCILIABAT,
SVMMAMQ. DE SE EXPECTATIONEM EXCITABAT,
VERVM OB HÆC DEO QVAM HOMINIB: CHARIOR,
IN CŒLESTEM PATRIAM PESTE ABREPTVS,
CORPVS PAVLVM SALTEM HIC COMENDATVM,
DONEC AD FAMILIARE SEPVLCHRVM
IN HOLBECHIENSI TEMPLO
TRANSVEHERETVR.

HEC, A VIATOR, INSPICIENS, VEL MEO EXEMPLO MVNDANIS OBS NEGLECTIS
 VIVERE RITE DEO DISCITO, RITE MORI.
 Θ ΙΙΙ CAL. QVINT. A. CIO. IO. XCIII.
 JACOBVS BIORNO DE STEINHOLT COGNATO DESIDERATISS:
 LVBENS MERITO MOERENS. P.

Tavlen af Træ; dens øverste Del, hvori Aarstallet og Vaabnene; gavlannet.

3.

Johannes Meursius, Professor i Historie.

Midtskibet 53.

1639.

NATUS	ADES DUM VIATOR!	DENATUS
CIO. IO.	ASPICE HEIC	CIO. DC.
LXXIX.	JOANNEM MEURSIUM	XXXIX.

NEC MAIORA QVÆRE EULOGIA.
 TESTANTUR VIRI SCRIPTA,
 QVOD MAIUS HOC NOMINE
 NIHIL HABUERIT
 SORA.

Epitafiet bestaar af et i flere Henseender dygtigt udført oliemalet Billede, der omfattes af en Sandstens Ramme. Billedet indeholder Portrætfigurer af Meursius, hans Hustru og tre Børn — en voxen Søn og Datter samt en lille Dreng —, der alle indtage en knælende Stilling. I Billedets Baggrund ses to Engle, af hvilke den ene bærer et Kors. Rammens øverste Del indeholder de samme Vaaben, som vi have beskrevet ved Omtalen af hans Gravsten (S. 15), Sidepartierne dannes af korinthiske Pilastre, og under Billedet findes de ovenfor meddelte Indskrifter, der ere anbragte paa Tavler af sort Marmor*).

4.

Kristian Friis, Kansler, og Hustru.

Kristian Friis'es Kapel 54**).

1648.

D. O. M. S.
*E vetusto utrinque illustrisfimo sanguine
 sub Seculi superioris finem
 ad maxima qvævis natum
 exoptatissimum
 Nobilissimorum Conjugum*
 SAR
 Dn. CHRISTIANUM FRIIS
*de Kragerup etc.
 Equitem auratum,
 Magni qvondam Daniæ Regis*
 CHRISTIANI IV,

*) En ved Søren Abildgaard udført Akvarel af Epitafiet findes i det oldn. Museums antikv. topogr. Arkiv.

**) Paa Kapellets østre Væg ses en for største Delen af Epitafiet skjult Indskrift, hvorfra kan læses: CAPELLA. DIVE. MAR..... ORV. LEVITARVM. Efter Bogstaverne at dømme hidrører Indskriften fra det 16de Aarhundredes Begyndelse.

*Cancellarium Magnum,
Senatorem Regni Danicæ Primarium,
Heroem incomparabilem,
virtute non minus quam consummata doctrina excellentissimum
et*

ΒΑΡΒΑΡΑΝ ΝΥΣΤΗΡΟΣ,

sexus sui decus et ornamentum,

substructa condit Urna;

quorum pios Manes,

submisce veneraturus,

e quatuor adhuc in vivis superstes,

Filius Unicus

Perill. Heros. Dn. JOHANNESEN FRIIS

de Kragerup,

in Clausholm, Hefringholm, Tustrup et Esfenbeck

Dominus,

Præfectus Arcis Silkeborgensis et supremus Equitum Tribunus,

ΑΝΘΩ ΝΗΘΕΧΛΩΝΙΣ

erectum hocce monumentum

a contracto diutius squalore repurgandum,

ac ferreis augendum claustris

sumptuose curavit

ΑΝΘΩ ΝΗΘΕΧΛΩΝ*).

Det anselige og rigt udstyrede, men i kunstnerisk Henseende kun lidet værdifulde Monument er hugget af Sandsten og bestaar af et øvre og nedre Parti, hvilket sidste indeholder Indskriftstavlen. Denne, der er af sort, slebet Marmor og foroven afsluttet med en Rundbue, begrænses til begge Sider af to korinthiske Søjler, hvis Skafter ere hugne af sort- og hvidspraglet Marmor. Foran disse Søjler ses knælende Statuer af Kristian Friis og hans Hustru, han iført fuld Rustning, hun bærende Enkedragt. Den halvrunde Ramme omkring Indskriftstavlen samt Partierne hen over Søjlerne og imellem dem ere smykkede med Ahneskjolde, udskaarne af Træ, og ud for Rammens øverste Del ses en stærkt fremspringende Figur, som holder et firdelt Skjold, hvori følgende Slægters Vaaben: *Friisernes, Vittropernes, Bjørnernes og Hvitfeldernes*. Epitafiets øverste Del indtages af en lille, i hvidt Marmor udført Fremstilling af Opstandelsen, hvis Sandstens Ramme til begge Sider er prydet med en lille, af hvid- og sortspraglet Marmor forarbejdet Søjle.

5.

Bent og Niels (Klavs) Andersen, Disciple i Sorø Skole.

1654.

Nordre Sideskib 55.

BENED:

ET

NICOL:

ANDERSONIIS **)

*) Ved en i 1886 foretagen omfattende Restauration af Epitafiet er det sidste Aarstal (1694) blevet opmalet saaledes: MDCXCLIV.

**) Ved en Opmaaling af Indskriften er der kommet til at staa *Andersonus*.

FRIDERICHS-
STADIENSI
BUS
S.

Incluta Mors! Frater Fratrīs dum
Funera Curat, Tam pulcris curis
Captus et ipsus obit.

NATVS XVI MAY
M. DC. XXXIV.
DENATVS V OCT.
M. DC. LIV.

NATVS IX JVL.
M. DC. XXXVII.
DENATVS IV OCT.
M. DC. LIV.

Terra, parens, schola, Mens, studium
Quadra fama favorque.
Forma et Temperies una fuere duum.
Vna Valetudo, Mors, Bustum, Tempus
humandi,
Vna resurgendi restat utriq. dies.

Epitafiets midterste Del indtages af dygtigt udførte oliemalede Portrætfigurer (Knæstykker i Legemstørrelse) af begge de unge Mænd, af hvilke den Ældste holder et Timeglas, den Yngste et Dødningehoved. Den anselige Sandstens Ramme har ved Siderne symbolske Fremstillinger af SPES og FIDES og er smykket med tvende ioniske Søjler, hvis Skafter ere forarbejdede af rød- og hvidspraglet Marmor. Samme Stenart, men af sort Farve, er benyttet til alle Indskriftstavlerne. Epitafiet er restaureret i 1882. — Naar en lokal Tradition vil, at de tvende Brødre omkom paa Sorø Sø, da bør dertil bemærkes, at de — som det fremgaar af Gravskriften —, ikke døde paa samme Dag.

6.

Mogens Høg, Rigsraad, og Hustruer.

Højkoret 56.

1674.

D. O. M. S.

HER. VNDER. HVILER. DEN. HØYEDLE. OC. WELBOR-
NE. MAND. MOGENS. HØG. TIL. KIERGAARDZ. HOLM.
DANMARCKES. RIGES. RAAD. OC. BEFALNINGS.
MAND. PAA. ODENSE. GAARD. SOM. VAAR. FØD. PAA. SIN.
FÆDERNE. GAARD. VANG. 1593. EEN. RET. EDEL. OC.
ADELS. MAND. BAADE. AF. BYRD. OC. DYD. THI. HAND.
ALVORLIGEN. OC. INDERLIGEN. FRYCTEDE. GVD.
I. HIMMELEN. VAAR. BEGAFVET. MED. HØY. VHSDOM.
OC. FORSTAND. ELSCKTE. RET. OC. RETFERDIG-
HED. VAAR. TROFAST. SANDRV. OC. OPRICTIG. BAADE.
I. ORD. OC. GIERNINGER. VENLIG. MOD. ALLE. SOM.
OMGICKS. HANNEM. MILD. OC. FROM. MOD. DEM.
HAND. HAFDE. AT. BEFALLE. OFVER. MED. FAA. ORD.
AT. SIGE. DEN. SL. HERRE. VANDREDE. RET. SIN-
DELIG. FAAR. GVD. OC. FØRDE. ET. BERØMMELIGT.
LIF. OC. LEFNET. FOR. WERDEN. MED. BEGGE. SINE.
KIERE. HVSTRVER. EDLE. OC. WELB. SL. FRV.

HELVIG . LINDENOV . OC . FRV . CHRISTENZE .
 ROSENKR . LEFDE . DEN . SL . HERRE . SOM . DET .
 KVNDE . VÆRET . ET . HIERTE . INDIL . GVD . KAL-
 LEDE . HANNEM . PAA . ODENSE . GAARD . ANNO . 1661 .
 ÆTATIS . 68 . DEN . ALMECTIGE . GVD . SOM . FØRST .
 SAMLEDE . DE . EDLE . HIERTER . I . ECTESKAB . VED .
 KIERLIGHED . OC . SIDEN . SKILDE . DEM . I . DØDEN .
 MED . HIERTE . SORG . HAND . SAMLE . DEM . IGEN . I .
 ÆRENS . RIGE . I . ÆVIG . GLÆDE . OC . HAFVER . DEN .
 SL . HERRES . HØYBEDRØVET . EFTERLATTE .
 HVSTRV . EDLE . OC . WELB . FRV . CHRISTENZE .
 ROSENKRANS . TIL . ARRESKOV . DETTE .
 EPITAPHIVM . HANNEM . TIL . ÆVIG . AMINDELSE . PAA .
 SIN . EGEN . BEKOSTNING . LADET . OPSETTE . ANNO . 1674 .

Det anselige Epitafium er udført i drevet, forgyldt og forsølvet Arbejde. Over Indskriftstavlen ses tre, firdelte Skjolde, af hvilke det til venstre, Hr. Mogens Høgs, indeholder følgende Slægters Vaaben: *Høgernes, Ulfstandernes, Billernes og Långernes**), det i Midten, Fru Kristense Rosenkrantz: *Rosenkrantzernes, Gyldenstiernernes, Hardenbergernes og Rudernes*, og det til højre, Fru Helvig Lindenovs: *Lindenovernes, Brahernes, Rosenkrantzernes og Krabbernes*. Epitafiets nederste Del viser en Fremstilling af Kristi Gravlæggelse, dets øverste en Gjengivelse af Opstandelsen. Ved Siderne Vinger, hvori Engle med Blomster og Kranse.

7.

Jørgen Rosenkrantz, Amtmand, Hovmester ved Sorø Akademi, og Hustru Kristense Juel.

1675—80.

Nordre Korsfløj 57.

Monumentet i dets nuværende Skikkelse bestaar af vilkaarligt samlede og tildels defekte Rester af et af Sandsten udført Epitafium, hvortil man har føjet forskellige smagløse, med Kalkpuds dækkede Partier. Af oprindelige Enkeltheder ville vi nævne en Krone, som er anbragt foroven, to ioniske, begge med fjorten Ahneskjolde smykkede Pilastre, samt *Rosenkrantzernes* og *Juelernes* Vaaben. Epitafiet har formentlig fra først af staaet ved Højkorets søndre Væg ud for Jørgen Rosenkrantz's Gravkjælder.

8.

Bolette Katrine Pontoppidan.

1772.

Søndre Sideskib 58.

Her er henlagt
Et legeme
Før prydet med yndig Deylighed
og
Befiælet med stille Dyd!
Evæ Æble
Bragte Jorden fortidlig denne Frugt,

*) Skjoldet til venstre, hvori Høgernes Vaaben har samme heraldiske Mærke som det, der føres af Slægten *Daa* (en skraatstillet Mur med tre Tinder), har utvivlsomt fra først af indtaget den midterste Plads.

Da
 Fr Bolette Cathrine Pontoppidan,
 Født Elling,
 Gift i 6 Aar
 med
 Hr. J. L. C. Pontoppidan
 Prof. Theol. ved S. R. A.,
 Fierde Gang Moder, døde i sit Kald
 A^o 1772 d. 25de Martii
 I sit Alders 28 Aar.
 Hun var sin elskede Mands Lyft
 Og sine gamle Forældres sidste Glæde;
 men
 Det Timelige er Forfængelighed,
 Den fornuftige Skabning er bestemt
 Til
 Et Ævigt Liv
 Ord/pr. XXXI, 30.

Indskriften er graveret i en oval, med støbt Ramme omgivet Blyplade (Kisteplade), der er fastgjort til en Trætavle.

9.

Skjalm Hvide og Toke.

Søndre Korsfløj 59.

1774.

OSSA HEROUM
 SCELMONIS HUIDE
 AUI ARCHIEPISCOPI ABSALONIS
 ET
 TUCHONIS
 FILII SCELMONIS,
 OLIM
 AB ARCHIEPISCOPO ABSALONE
 E TEMPLQ PAGI FIENNESLOULILLE HUC TRANSLATA,
 DEMUM
 ANNO MDCCLXXIII, XIII CAL. MAI
 IN HOC INTERGERINO MURO REPERTA,
 SOLLICITE COLLECTA,
 CAPSULISQUE PLUMBEIS MANDATA
 SUIS PORRO ASSERUANDA LOCIS REPOSUIT
 CURA
 WOLFII VITI CHRISTOPHORI A REITZENSTEIN,
 EQUITIS AURATI, POTENT. REGIS DAN. A CONSIL. CONF. INTIMIS
 PRÆSIDIS ACADEMIÆ SORANÆ EQUESTRI
 TERRITORR: SOR. ET RINGSTAD. TOPARCHÆ.

Ved en den 19 April 1774 foretagen Istandsættelse af Pillen mellem Johannes Evangelistens og St. Benedikts og St. Bernhards Kapeller fremdroges Benene af Skjalm Hvide og hans Søn Toke, som Absalon havde ladet optage af deres Grave i Fjenneslevlille Kirke og indmure i den af ham af nyt opførte Klosterkirke i Sorø. Benene viste sig at være nedlagte

i to smaa, saa godt som tilintetgjorte Trækister, og ved den ene af dem fandtes en lille Blyplade, hvori følgende, med lukkede Majuskler udførte Indskrift var graveret: „*Hic . iacet | Scelmo . av 2 . | doni . Absalonis | archiepi*“. En Udmaaling af efternævnte Knokler fra Skjalm Hvides Kiste gav følgende Resultat: Laarbenet $18\frac{1}{2}$ T., Skinnebenet 15 T., Overarmbenet 13 T. og Albubenet $11\frac{1}{2}$ T., og Længden paa de tilsvarende Ben fra Tokes Kiste udgjorde: $19\frac{1}{2}$ T., 16 T., $14\frac{1}{8}$ T. og $12\frac{1}{4}$ T. Efter disse Angivelser maa det formodes, at Skjalm Hvide har været omkring 68 T. høj, Toke ca. 72 T.*). Da Undersøgelsen af Pillegraven var sluttet, bleve Benene fra begge Skeletter nedlagte i et Skrin af Bly, som derefter indsattes i Pillen. Blypladen bragtes til Akademiets Bibliothek, hvor den tilintetgjordes ved Branden i Sommeren 1813**).

10.

Mindetavle over de i Koret begravne kongelige og fyrstelige Personer.

1777.

Højkoret 60.

EN TIBI LECTOR
A SINISTRA CENOTAPHIUM
CHRISTOPHORI II
ET EUPHEMIAE REGINAE,
AD LAEUAM ABSALONIS SEPULTORUM;
A DEXTRA UERO TUMBAM
CUM OSSIBUS
VALDEMARI IIII
ILLUD QUIDEM,
INIURIA TEMPORUM DISIECTUM ET MUTILATUM
RESTITUIT,
HANC AUTEM
UT TEMPLO STET ELEGANTIOR,
AUGUSTA PIETAS
CHRISTIANI VII
ANNO MDCCLXXVII.

CONDUNTUR PRAETER ILLOS IN HANC TERRA
ERICUS ET WALDEMARUS***)
HELUIDES ET AGNES,
FILII ET FILIAE REGIS CHRISTOPHORI II,
ALBERTUS, EIUSDEM EX SORORE NEPOS,****)
OLAUS, REX DANIAE ET NORUEGIAE,
HAQUINI ET MARGARETAE FILIUS,
ANNA, SOROR CHRISTOPHORI III,†)

*) Ifølge velvillig Meddelelse af Lektor anatomiae J. H. Chievitz.

**) Script. Rer. Dan. IV, 540 og 569. Suhm, Danmarks Hist. VIII, 588. Ny danske Mag. 6, 92.

***) Valdemar var ikke en Søn af Kristoffer den Anden men af Erik Glepping. Han døde i Rostock 1304 (Script. Rer. Dan. II, 175; IV, 505, 529, 542. Suhm: Danmarks Hist. 11, 463).

****) I Sorø Kirkes Gravkatalog kaldes han „*domicellus*“ og siges at være en Slægtning (*nepos*) af Kristoffer den Anden (Script. Rer. Dan. IV, 542). — Ved en af Kong Erik Menved udstedt Skrivelse, der er dateret Odense d. 20 Nvbr. 1302, gaar han tilligemed et betydeligt Antal Adelsmænd i Kaution for, at et Beløb paa 15000 Mark, som Fyrst Nicolaus af Rostock skylder denne By, skal blive tilbagebetalt, og blandt disse Kautionister finde vi en „*domicellus Albertus*“, Greve af Gleichen, i hvem vi formentlig have den Albert, der nævnes i Gravkatalogen (Meklenburgisches Urkundenbuch V, 87).

†) Anna, der var Søster til Kristoffer af Baiern og „udi Fruerstuen hos Dronning Dorothea“ døde ugift i Aaret 1446 (Huitfeldt: Danmarks Riges Krønike I, 840. Script. Rer. Dan. IV, 542, 554).

GERHARDUS, DUX DE SUENBURG, *)
 CUNDEGUNDIS, DUCISSA IUTIAE AUSTRALIS, **)
 INGEBURGIS, COMITISSA DE BLANKENBURG. ***)

11.

Lauritz Laurberg Kongslev, Lærer ved Sorø Akademi.

Midtskibet 61.

1783.

LAURITZ LAURBERG
 KONGSLEW

FØD

I NØRHAAE I THYE
 XIX AUG: MDCCXXXVII.

OFFENTLIG LÆRER
 VED SORØE ACADEMIE
 IV IUNI MDCCLXXII

GIFT

MED HELENE PALUDAN
 XIX AUG. MDCCLXXII.

FADER

VED HENDE TIL V BØRN.

DØDE

I SORØE

IV APR. MDCCLXXXIII.

Tavlen er af hvidt Marmor. Oven over Indskriften ses en i et lille cirkelrundt Felt anbragt Figur, der formentlig skal fremstille en Flamme.

12.

Johannes Elias Schlegel, Professor i Historie og Jura, og Hustru.

Midtskibet 62.

1784.

PIIS MANIBUS

JOHANNES ELIAS SCHLEGEL,

MISNÆ NAT: D. XXVIII IAN: CIOCCCXVIII,

PROFESSORIS IN ACAD: EQU: SORANA,

DIVINO INGEN: AC MUSAR: AMORE BEATI,

STADIA HISTOR: ET IURISPRUD: EMENSI,

POETÆ CASTI FELICIS ET PLAUSU DECORI,

MORTE PRÆMATURA

D. XIII AUG. CIOCCCXLIX

ACADEMIÆ, REIPUBL: LITTER: AMICISQ: EREPTI,

& CONJUGIS FIDISSIMÆ

JOHANNES SÖSMEKE NIEBOER,

*) Suenburg, ret: Schwartzburg.

**) Kunigunde var gift med den sønderjydske Hertug Henrik († 1375). Hun levede 1378 og døde i Norderup (Ringsted eller Slagelse Herred?), som det antages, 1385 (Huitfeldt: Danmarks Riges Krønike I, 570. Script. Rer. Dan. IV, 542. Suhm: Danmarks Hist. XIV, 512. Christiani: Geschichte der Herzogtümer Schleswig und Holstein II, 448).

***) Ifølge Stamtavlerne i Scriptores (IV, tab. 5) var hun en Datter af Fru Ingeborg til Kalundborg († 1267) — Esbern Snares Datter — og Hr. Peder Strangesen († 1241). Hun var gift med Grev Ernst af Gleichen (jvfr. Script. Rer. Dan. IV, 541).

ANNO ÆTATIS LXV DEFUNCTÆ
 D. XXII MAY CIOCCCLXXXIV
 DICAVIT
 FILIUS UNICUS
 HENR. FREDER. SCHLEGEL.

Mindetavlen, der er forarbejdet af forskjelligt farvet Marmor og Sandsten, bærer øverst en lille Vase og under den ses to ovale, mod hinanden skraat stillede Vaaben. Det til venstre er firdelt og har et Hjerteskjold, hvori det Guds Lam. I første og fjerde Felt ses en Løve, som med en Hammer slaar paa en Klippe, i andet Felt, der er tværdelt, findes i det øverste Parti to Roser, i det nederste én, og det tredje, ligeledes tværdelte Felt, har foroven én Rose, forneden to. Paa Hjælmen en halv mandlig Figur med en Hammer i den højre Haand og en Fane i den venstre. Vaabnet til højre er tværdelt; det øverste Felt skaktavlet, i det nederste en sexoddet Stjerne. Paa Hjælmen en lignende Stjerne mellem to Vesselhorn.

13.

Faldne i de slesvigske Krige.

1876.

Søndre Sideskib 63.

FALDNE
 FOR
 FÆDRE-
 LANDET.

MENIG HANS SØRENSEN

falden ved Fredericia 6 Juli 1849.

MENIG CARL MARCUS PETERSEN

saaret ved Isted 25 Juli 1850, død af sit Saar 25 Maj 1853

LIEUTENANT JOHAN GEORG FREDERIK SCHLEGEL,

saaret paa Als 29 Juni 1864, død 2 Juli s. A.

VOR SLÆL BIER
 EFTER HERREN,
 HAN ER
 VOR HJÆLP
 OG
 VORT SKIOLD.

PS. 33. 20.

Den af brunrød Granit hugne Mindetavle er inddelt som Danebrog, hvori Korset bærer Indskriften og Sidefelterne smykkes af en Egegren og en Bøgegren. Tavlen, der er opsat den 6 Oktober 1876, er udført efter Tegning af Prof. Dalsgaard.

D.

KISTER AF TRÆ MED INDSKRIFTSPLADER.

I.

Gravkjælderens under Kristian Friis'es Kapel.

I Begravelsen henstaa ialt sex Kister, fra hvilke Mindepladerne til de to ere bortkomne.

1.

Anna Katharina Friis, Barn.

Her ligger begravet ærlig og velbyrdig Jomfru Anna Katharina Friis, velbyrdig og strænge Ridder Hr Kristian Friis til Kragerup, Ridder og kgl. Majestæts Kansler og Danmarks Riges Raad, Befalingsmand paa Københavns Slot og ærlig og velbyrdig Fru Barbara Vittrup til Engestofte deres Datter, som var født den 1 Februar udi Slagelse Anno 1616 og døde paa Københavns Slot den 22 Marts 1624, hvis Sjæl Gud haver. Gud give hende med alle tro Kristne o. s. v.

1624.

Indskriftspladen er forsvunden. Den ca. 2 $\frac{1}{2}$ Al. lange Kiste er betrukket med Læder, som i presset Arbejde indeholder Kristi Monogram og bevingede Englehoveder, der omgives af pyntelige Ornamentslyngninger. Laaget, hvis Hjørner ere smykkede med bevingede Figurer af drevet Metal, har oprindeligt baaret *Friisernes* og *Vitropernes* Vaaben.

2.

Barbara Juel, Barn.

Her hviler udi Herren ærlig og velbyrdig nu salig Jomfru Barbara Juel, ærlige og velbyrdige Axel Juel til Volstrup og Fru Elisabeth Friis deres Datter, som blev født paa Lindholm udi Sjælland Aar Kristi 1632 den 12 September og kaldet af Gud sammesteds den 21 Oktober, efter at hun havde levet 6 Uger ringere 4 Dage. Han give hende med alle sine kiære Børn o. s. v.

1632.

Indskriftspladen er forsvunden. Kisten har en Længde af 1 Al. 5 T. til en Bredde af 13 $\frac{1}{2}$ T. Liget er iført en guldindvirket Kjortel af rødt Atlask og har paa Hovedet en Hue af samme Stof.

3.

Kristian Friis, Kansler.

1639.

*Her vdi hviler edle oc wel- | bødige Mand oc Ridder Her Chri- | sten Friis, fød den
4 Novembris | M.D.LXXXI, Kong: Cancellar | oc Danmarckis Riges Raad vdi XXIII | Aar, kalled
af Gvd den 1 Octobr: M.DC.XXXIX. | Hannem den Aldmectige en glædelige | oc ærefvde Op-
stanse paa Dome- | dagen nadeligen for Sønnens | Skyld gifve oc for vnde.*

Læderbetrukken Kiste, som foruden Mindepladen har baaret *Friisernes* og *Biørnernes* Vaaben. Saavel Plade som Vaaben ligge nu løse. En Kaarde og en Fanestang, der findes i Begravelsen, have mulig hørt til denne Kiste.

4.

Fru Barbara Vittrup.

1653.

*Her vdi hviler erlige oc welbivrdige | Frve, s. F. Barbara Wittrvp till Engestofte sal.
Her | Christian Fryses til Kraggervp hendis Legome, Sielen er | hos Gvdd. Hvn blef fød paa
Engestoftegaard Anno 1591 | dend 1 Feb^r, oc efterat hvn hafde lefvit christeligen | oc gvdfryste-
ligen i sin Jomfrvstand i 23 Aar, 3 Mane, | 7 Dage, i Ectestand med welbem: sin Hosbvnde i
25 | Aare oc nesten 5 Maaneder, oc siden i Enckestand i | 13¹/₂ Aare, 2 Maaneder oc 3¹/₂ Dage,
blef hvn af Gvd | Allermectigste wed et megit saligt Endeligt | hiemkaldet Aar 1653 dend 4 Jvny,
da hendis gandsk | Aller war 62 Aare, 4 Maneder oc 3¹/₂ Dage. Samme | Allernadigste Gvd
for Jesv Christi Skild | giewe hende med alle sine k. Børen paa sin | Herligheds Abenbarelsis
Dag en gladelig oc erefvde | Opstandelse, Ammen.*

Læderbetrukken, med drevet Arbejde rigt prydet Kiste, som foruden den nu løst-
liggende Mindeplade bærer *Vittropernes* og *Huitfeldernes* Vaaben. Foroven paa Laaget en
cirkelrund Plade, hvori Kristi Monogram.

5.

Gregers Friis, Lehnsmænd.

1654.

*Her hviler ærlig oc wel- | bivrdig Mand Gregers Friis thil | Aalstrvp, Kon: Maj: Be-
falingsmand ofver | Brvnlagv Lehn, som vaar ærlig oc welb: Mands | s: Her Christian Friis til
Kragervp, Ridder, høibe- | melte Kong: Mai: Canceler, Danmarkes Riges Raad oc | Befalnings
Mand ofver sancte Knvds Closter, oc | ærlig oc welbivrdig Frve, Frv Barbara Wittervp til |
Ingerstoft deris Søn, som er fød her i Kiøbenhafn | Anno 16□ dend 14 Ianvarii oc døde her
samme Stedts | dend 12 May 1654 oc efterloed sig sin høibedøfvede | Hvstro, ærlig oc welbiv-
dig Frve, Frv Lisebeth Sophi | Vrne, Christoffers Datter, til Faareveile. Legemet | sofver her,
er saad i Forkrenkelighed, forvend- | ter en glædelig Opstandelse i Vforkrenkelig- | hed.*

Læderbetrukken Kiste, der har været smykket med drevne Prydelser af Metal og for-
uden Mindepladen baaret de *Friisers* og *Vittropers* Vaaben. Saavel Plade som Vaaben ligge løse.

6.

Kristian Friis, General-Felttøimester.

1657.

*Her hviler erlig oc velbiur- | dig Mand, salig Herr Christian Friis til | Lyngbygaard,
Ridder, Danmarckes Riges Generalfeltzeug- | mester oc Kongelig Maiestatis Befalingsmand ofver*

Mariagers Clos- | ter, som vaar erlig oc velbiurdig Mand salig Herr Christen Friis | til Kragerup, Ridder, høibemeldte Konglig Maiestatis Cancellar, | Danmarckes Riges Raad oc Befalingsmand ofver sancte Knuds | Closter, oc erlig oc velbiurdig Frue, Fru Barbara Vitterup | til Ingerstoft deres ældste Søn, som er fød i Schanderborg | dend 24 Ianuarii 1617 oc døde i Kiøbenhafun dend 16 Decem- | bris 1657, oc efterloed sig sin høibedørfvede Hustroe, | erlig oc velbiurdig Frue, Fru Øllegaard Gyldens- | tiern Axels Datter til Lyngbygaard. Legomet sofver | her, er saaed i Forkrenckelighed, forventer en | glædelig Opstandelse i Uforkrenckelighed.

Læderbetrukken Kiste, der foruden den nu løst liggende Mindeplade har baaret *Friis-ernes* Vaaben.

II.

St. Benedikts og St. Bernhards Kapel.

De tre efternævnte Kister tilligemed tretten andre, blandt hvilke sex indesluttede Børnelig, have tidligere staaet i Just Høgs Kapel (Pl. 17, O). Da imidlertid en Del af disse Kister vare fuldstændig sammenfaldne og andre, om end hele, uden nogensomhelst Angivelse af, hvilke Personer de gjemte Støvet af, saa bleve i 1882 nogle af dem anbragte i et Rum under Kapellets Guly, andre nedsatte i Gravkjælderen under St. Benedikts og St. Bernhards Kapel, medens de tre værdifuldeste — Just Høgs, hans Hustrus og Datters — istandsattes i 1883 og midlertidig fik Plads i selve det sidstnævnte Kapel. Dette, som udgjorde en Kjøbmand Foss'es Familiebegravelse, indeholdt otte Kister, der nedsattes i Gravkjælderen.

1.

Just Høg, Kansler, Hofmester for Sorø Akademi fra 1623—1640.

1646.

Her vnder hviler erlig, | wel bivrdige Mand oc strenge Rid- | der, Her loest Høeg til Giørsløf, Danmarchis | Rigis Canceler, Raad oc Kongl. May: Høfvidts | Mand paa Caløslot, erl: oc wel. b: Mand Styge Høeg | til Wang oc Frv Anne Wlstand deris Søn, som var | fød paa fornef: deris Gard Wang Aar 1584 den 8 Sept., | oc blef igen af den almechtigste Gvd fra dete | Lifis Mødsomelighed til det evige Lifis Ære oc Gle- | de heden kaldet vdi Kiøbenhafn Aar 1646 den | 25 May vdi hans Alders 62 Aar. Gvd gifve | hanem med ale troe Christne en gle- | delig oc ærefvl Opstandelse | pa den yderste Dag.

Kisten er betrukken med Læder og smykket med drevne Metal-Ornamenter. Over Indskriftspladen, hvis Ramme indeholder symbolske Hentydninger til Død og Opstandelse samt et Baand med Ordene *Memento mori*, ses *Høernes* Vaaben, og under den er anbragt en lille, af to Engle baaren Plade, hvori יהוה.

2.

Jomfru Anne Høg.

1647.

Her vnder hviler erlig | oc welbivrdige nv salig hos Gvd | Jomfrv Anna Høg, som var erlig oc welb: | Mand salig Her loest Høgs til Giørslef, | fordvm Danmarckis Rigis Raad

oc Canseler | oc Kongel. Maies: Befaldings Mand paa Kal- | løe, oc F. Anna Lvnge dired Dater,
oc blef | hvn fød paa Sor Anno 1.6.3.3 den 5 Aprilis, | oc døde i Kiøbenhafn den 1 Ivni
1.6.4.7 hindis | Alders 14 Ar oc tv Maneder. Gvd gifve | hinde med ale Gvds Børn en gle-
delig | oc erefvld Opstandelse paa den | ydeste Domme Dag.

Den læderbetrukne Kiste er smykket med drevne Ornamenten. Øverst paa Laaget
findes en lille Plade, hvorpaa læses: *Ver tro | intil Døden, | ieg vil gifve | dig Lifsens | Krone,*
under denne ses en Engel med Kalk og Palmegren, og derefter følger *Høernes* og *Lungernes*
Vaaben. Under disse er Indskriftspladen anbragt, og til Laagets nederste Del har man fast-
gjort en lille Plade med Inskriptionen: *Ieg ved, at min Frel- | ser lefver oc hand shal | opvecke*
mig af Iorden oc ieg | shal see hannem med disse | mine Øyne oc ingen Frem- | mit.

3.

Fru Anne Lunge.

1652.

Her vnder hviler erlig oc | welbivrdige nv sal. Frv Anne Lvnge, sal. | Her lost Høgh
til Giørtsløf, som vaar er- | lig oc welbivrdig Mand oc strenge Redder | Her Iørgen Lvnge til
Odden, Danmarckes | Riges Marsh oc Raad oc erlig oc welbivr- | dig Frv Sophie Brahe til
Birckels deris | Datter, oc blef fød paa Westerwiig Claa- | ster Anno 1610 den 1 Febrvarii oc |
døde paa Trygerveld Anno 1652 | den 6 Avgvsti i hindis Alders 43 Aar. | Gvd gifve hinde
med alle tro | Christne en glædelig oc ærefvld | Opstandelse paa den yderste | Domme Dag.

Kisten er betrukken med Læder og prydet med drevne Ornamenten. Foruden Ind-
skriftspladen har man til Laaget fastgjort en Fremstilling af Kristi Opstandelse, *Lungernes* og
Brahernes Vaaben, samt en lille Tavle, hvorpaa læses: „*Pater, | in tvas ma- | nvs animam |*
comendo | meam. | Luc: 23.

En af de ovenfor nævnte Børnekister vides at have indesluttet en Datter af Just Høg
og Anne Lunge, *Sophie*, som var født i Sorø d. 15 August 1638 og døde 15 Decbr. samme Aar.

III.

Gravkjælderens under Johannes den Døbers Kapel.

Begravelsen indeholder ialt elleve Kister, blandt hvilke tre indeslutte Børn. Alle Ind-
skriftspladerne ere bevarede, men de fleste ligge løse.

1.

Kristoffer Giøe, Lehnsmænd.

1652.

Her vnder hviler erlig oc welb. Mand nv | salig hovs Gvd Christofer Giøe til Asen-
drvp, k. My. | Befalings Mand paa Sebygaarg, som var salig Mogens | Giøe til Gvndersløf-
holm oc Frv Hylleborig Kravse | til Oxholt deris Søn. Er fød paa Bollervp Aar 1584 den |
7 November, begaf sig i Ecteskab med erlig oc velb. | lomfrv Karren Lange, som var sallig

Gvnder Lange | til Søfde oc s. Frv Anne Hans Dater*) til Faasisholm i Naare | deris Datr, oc stoed deris Bröllop i Malmø Aar 1621, oc kal- | det Gvd hannem fra denne Verden i Anno 1652 den 11 Febrvari, | der Kloken var 3 efter Midag vdi Kiøbenhafn vdi hans | Alders 67 Aar, 13 Vgger, 5 Dager. Gvd gifve hannem | med alle tro Christne en gledelig oc ere- | fvld Opstandelse paa den yderst Dondag. | Weil ich leb, bin ich todt; wen ich sterb, leb | ich in Got.

Paa den læderbetrukne, med drevne Ornamenten og Fryndser smykkede Kiste findes foruden Indskriftspladen en Plade med Navnet : יהונה samt Giøernes og Kravsernes Vaaben; Alt løstliggende.

2.

Jomfru Birgitte Giøe.

1652.

Her vnder hviler erlig | oc welbiurdig Iomfrv nu salig | hos Gvd, Iomfrv Birgete Giøe, som var | erlig oc welbivrdig Mand Falck Giøe Hen- | drichsøn til Hvidkille oc Frve Karen Bil- | le Marchvsdatter til Nachebølle deres | dydige oc lydige Datter, som blef fød paa | Hvidkille den 24 Febrvarii Anno 1632 | oc efter at hvn hafde lefvet gvdfructelig oc | christelig i denne Verden bortsof hvn saligen | paa Sorøe den 28 Jvlii Anno 1652 i hendis Alders | et oc tivfvende Aar. Gvd gifve hende med alle | troe Christne en glædelig oc ærefvld Op- | standelse paa den yderste Dag.

Foruden Indskriftspladen findes paa den med Læder betrukne Kiste Kristi Monogram, begge løstliggende.

3.

Jens Giøe, Barn.

1652.

Her vnder hviler erl. oc | welb., nu salig hos Gvd, Iens Giøe, som | var erl. oc welb. Mand Falck Giøe Henricksen | til Hvidkilde oc Frv Karen Bilde Marchvs Daa- | ter til Nachebølle deris fromme oc lydige Søn; | blef fød paa Hvidkilde den 5 November 1638, | oc efter adt hand hafde lefvedt her i denne | Verden som it gvdfructig oc lyddigt Gvdtz | Barn, bortsof hand saligen paa Soerøe den 1 | September Anno 1652 i hans Alders 14 Aar. | Gvd gifve hannem med alle thro Christne | en glædelig oc ærfvld Opstandelse | paa den yderste Dag.

Den med Læder betrukne Kiste har paa Laaget foruden Indskriftspladen tillige de Giøers og Billers Vaaben samt en Plade, hvori Kristi Monogram.

4.

Falk Giøe, Hofmester for Sorø Akademi fra 1649—1653.

1653.

Her vnder hviler erlig oc | welbyrdig Mand Falck Giøe Hindric | Søn til Hvidkille, som var Hofmester for det | kongelig oc adelig Academi Soer oc kongelig | Maiestads Befalings Mand ofver Børlum Kloster, | som var erlig oc welbyrdig Mand Hindric Giøe til | Tureby Gaard oc Frue Birgita Brahe deris Søn, som | blef fød paa sin fæderne Gaard Skørring Anno | 1602 den 8 Ianuari, oc kallede Gud hannem vdi | Odense Anno 1653 den 17 September vdi hans Alders | 51 Aar, 8 Maneder oc 9 Dage. Gud gifve hannem | med alle tro Crisne en gledelig oc | ærefvld Opstandelse paa den yderste | Dommedag.

Paa den læderbetrukne Kiste findes foruden Indskriftspladen tillige Giøernes og Brahernes Vaaben.

*) Hun var af Slægten Basse.

5.

Jomfru Mette Giøe.

1664.

Her under huiler erlig och velbyrdig nu | salig hos Gud Jomfru Mette Giøe, som var | erlig och velbyrdig Mand, salig Her Hendrich | Giøes och Fru Bergete Braes Datter; fød | paa sin federe Gaar Skiøring Anno 1599 | den 27 Junij, och bortkaldet af Gud | i Kiøbenhafn den 17 October Anno 1664. | Gud gifve hende med alle tro Christne | en glædelig Opstandelse. | De Retferdigis Siele ere i Guds Haand | och ingen Pine schal røre dem. Salomons | Visdoms Bog 5 Cap.

Kisten er betrukken med Læder og fra dens Laag nedhænger Silkefryndser. Over den nu løstliggende Indskriftsplade ses to firdelte Skjolde, af hvilke det til venstre indeholder de *Giøers*, *Godovers**), *Gyldenstierners* og *Sparrers* Vaaben, det til højre de *Brahers*, *Billers*, *Giøers* og *Ulfstanders***).

6.

Fru Karen Bille.

1670.

Den ey mindre aff Dyd end aff | Blod oc Herkomst høyædle oc wel- | baarne Frve, Frve Karen Bilde, salig Falk | Giøes til Hvidkiæld, hafver vdi Gvds sande | Fryct oc Alles Ynde vdlefvat hendis Lif, hvor- | for oc billigen hendis Roes oc Rycte langt | ofver lefver hendis Død. Hvn war fød paa | Hvidkiæld Anno 1598 den 30 Aprilis af de høy- | ædle Bilders oc Brockenhvrsers Stamme. Hendis Fader | war den høyædle oc welbaarne Herre Marcvs Bilde til | Hvidkiæld, hendis Moder den høyædle oc welbaarne Frve, | Frve Svsanna Brockenhvs. Gvd allermmechtigste bort- | kalde hende den 20 May Anno 1670 paa Engelsthalm | vdi hendis Alders 72 Aar oc 3 Wger. Hvis dødelig, | som fandtes hos hende, er her nedlagt, hen- | dis wdødelig Siel lefver i Himmelen; oc hendis | berømmelig Nafn oc Rycte her paa Iorden | hos alle Gode wdi et wdødeligt Minde.

Paa den læderbetrukne Kiste, som er smykket med et støbt Krucifix, drevne Zirater og Silkefryndser, ses over Indskriftspladen to firdelte Skjolde, af hvilke det til venstre indeholder følgende Slægters Mærker: *Billernes*, *Rønnovernes*, *Ulfstandernes* og *Krabbernes*, det til højre *Brokkenhusernes*, *Egern-Friisernes*, *Bøllernes* og *Bild'ernes*. Læderet er fastslaaet med støbte Søm, hvis Hoveder ere formede som de *Billers* og *Brokkenhusers* Vaaben.

*) Godov Vaabnet har her saavel i Skjoldet som paa Hjælmen et Vildsvinehoved, medens det i de under Nr. 7 og 8 omtalte Vaaben i Skjoldet fører et Ulvehoved og paa Hjælmen et Træ mellem to Egern. Grunden til denne Uoverensstemmelse gaar tilbage til Tiden henimod det 15de Aarhundredes Midte og hidrører fra, at Hr. Steen Basse († 1448) som sidste Mand af Slægten ved Løfte om en Del Jordejendom fik sin Søstersøn, Hr. Anders Pedersen Godov, til at antage Navnet Basse. Ifølge Seglene var de saakaldte „gamle Bassers“ Vaaben et Vildsvinehoved i Skjoldet og et Træ mellem to Egern paa Hjælmen, medens Slægten Godov førte et Ulvehoved saavel i Skjold som paa Hjælmen, og disse heraldiske Mærker bleve nu i Tidens Løb paa vilkaarlig Maade ombyttede og sammenstillede af Familien Godov og dens Efterkommere, saaledes som vi ovenfor have set. — Ovenstaaende Oplysninger ere Forf. velvilligt meddelte af Assistent i Gehejmearkivet, A. Thiset.

**) Vaabnene ere delvis urigtigt sammensatte, medens de korrekt ordnede findes paa Søsterens Kiste, Nr. 7. Ahneskjoldene ere i Almindelighed ordnede saaledes: Foroven henholdsvis til venstre og højre Faderens og Moderens, forneden Far-moderens og Mormoderens.

7.

Jomfru Anne Giøe.

1681.

Her vnder hviler erlig oc welb: | Iomf. Iomfrve Anne Giøe, som vaar erlig oc | welb. Mand Hendrick Giøe til Tvrebygaard oc Frve | Birgitta Brahe deris Datter, som er fød paa sin fæder- | ne Gaard, Tvrebygaard, Aar 1609 den 18 December oc hafde | fremdraget sit møg- somelige Lefnet i Stilhed oc | Gvds Fryct oc altid hiertelig begierede att | forløsis oc være med sin Frelsere Christo. Och | kallede Gvd hende paa Hvedholm 1681 den 9 | Ianvary vdi hendis Alders 71 Aar och 3 Vger. Gvd gifve | hinde med alle Gvds wdvalde Børn en ærefvld Opstan- | delse paa hans retferdige Doms Dag. | Christvs siger: Jeg er Opstandelsen oc Livet, | hvo som troer paa mig, skal aldrig døe; | om hand døer, skal dog leve.

Foruden Indskriftspladen har man paa den læderbetrukne Kiste anbragt to firdelte Skjolde, af hvilke det til venstre indeholder *Giøernes, Gyldenstiernernes, Godovernes**) og *Sparrenes* Vaaben, det til højre: *Brahernes, Giøernes, Billernes* og *Ulfstandernes*.

8.

Mogens Giøe, Etatsraad.

1683.

Her vnder | hviler den weladle | oc welbyrdig Mons Giøe | hans Kongl. Maiestets | Etats Raad, som var erlig | oc welb: Mand Falk Giøe til | Hvidkiold, Hoffmester for | det Kongl. oc adelige | Academie Soer oc Befahl- | nings Mand ofver Børlom | Cløster oc Frve Karen Bille | af Nackebølle deris Søn, | som er fød paa sin fæderne | Gaard Hvidkiold Aar 1637 | den 12 Junii oc efter et | gvdeligt, christeligt | Lefnet oc tro Tieniste, som | hand sin Herre oc Konge vdi | mange importante Charger | oc Occasioner bevist haf- | ver, af Gvd saligen bort- | kaldet Aar 1683 den 26 Juny | vdi Odense i hans Alders | 46 Aar oc 2 Vger. Gvd gifve | ham med alle Gvds vdvalde | Børn en glædelig oc ære- | fvld Opstandelse paa Gvds | retferdige Doms | Dag.

Indskriftspladen, hvis Bogstaver ere udførte i Relief, er omgivet med sexten i en Krans stillede Ahneskjolde, af hvilke de otte til venstre indeholde følgende Slægters Mærker: *Giøernes, Brahernes, Gyldenstiernernes, Giøernes, Godovernes***), *Billernes, Sparrernes* og *Ulfstandernes*, de til højre: *Billernes, Brokkenhusernes, Ronnovernes, Egern-Früisernes, Ulfstandernes, Bøllernes, Krabbernes* og *Bild'ernes*. Læderet, hvormed Kisten er betrukket, har man fastslaaet med Søm, hvis Hoveder vekselsvis danne *Giøe* og *Bille* Vaabnet.

9.

Fru Elisabeth Englisch.

1686.

Her under huiler | den Høy-ædle oc Welbaarne | Frue Elisabeth Englisch fød Thampson, | den høyædle oc welbaarne H^c Marcus | Giøes, Ridder, Kongl. May^{tes} Geheime Etats oc | Justitz Raad oc Stifts Amptmand ofver Falster | oc Laaland salige Frue, som var fød Anno 1655 | d. 25 Marty oc døde Anno 1686 d. 15 May.

*Jeg kiendte hende best, Jeg kand med sanden sige,
Hun var af ædel byrd, i dyd de bestis lige,*

*) Jvfr. Indskrift Nr. 5, Anmærk. *)

**) Jvfr. Indskrift Nr. 5, Anmærk. *)

*Gudfrøctig, gafvemild, tausch, yndelich oc tro,
 Taalmodig udi Kors oc Siugdoms stor uro.
 Hun var en Venne trøst, de armes hielperinde,
 Jeg tabte frem for alle den teckeligsh Qvinde.
 Hun lefde her kun kort, lit ofver tredifv aar,
 mens lefver nu hos Gud, som aldrig ende faar.*

Moestus et fidelis posuit

Marcus Giøe Falcksen.

Kisten er betrukket med sort Fløiel og meget rigt prydet med Ornamenten i drevet Arbejde. Paa Laagets Overside ses foruden Indskriftspladen et Dødningehoved over korslagte Knokler samt et Timeglas med Vinger. Til begge Skraasiderne har man fastgjort otte Vaaben, der dog alle mangle heraldiske Mærker saavel i Skjoldet som paa Hjælmen. Under alle Vaabnene findes et lille Baand, som har været bestemt til derpaa at anbringe Slægtnavnet.

10.

Kristian Frederik Pingel, Barn.

ca. 1750.

Christian Friedrich Pingel, nat. d. [5] Maii 17[50], Denat.

Den paa Pladen med sort Farve skrevne Indskrift er saa godt som fuldstændig tilintetgjort (Wendelboe S. 95).

11.

Frederikke Dorothea Pingel, Barn.

1765.

*Giæm Iord | i et roligt Skiød | til | een ærefuld Samling med den | udødelige Sjel |
 de | dødelige Levninger | af | Friderica Dorothea Pingell, | een Faders og Moders | kierlige
 Datter | og | af sine Sødskenne een saa elsket Søster, | Begges forønskte Glæde men et hastigt
 Maal | for Begges Sorrig, | satt i Guds Viingård som een haabefuld | Plante | dend 12 Augusti
 1761, | optagen i sin Fuldkom̄enhed og | ved Guds Haand omplantet i det himelske Paradiis |
 den 10 Februarii | 1765. —*

Indskriften er skrevet paa Pladen med sort Farve.

IV.

Gravkjælderens under St. Benedikts og St. Bernhards Kapel.

I denne Begravelse findes nu elleve, tildels sammenfaldne Kister, men af disse have nogle, som ovenfor bemærket (S. 45), tidligere haft Plads i Just Høgs Kapel, medens andre ere flyttede fra det her omhandlede Kapel ned til Kjælderens under samme for midlertidig at skaffe et passende Sted til de tre Kister, som indeslutte Just Høg, hans Hustru og Datter. Af Indskriftsplader findes ialt kun fire (1, 3, 5 og 6).

1.

Henrik Ernst, Barn.

1652.

*D. O. M. | Dulciss: filioli | pueri | Henrici Ernstii, | nati CIO IO CXLV | XXVII Sept., |
denati CIO IO CLII | XIV Sept. | Exuviae heic sitae | sunt | animulae coelo receptae | aeterna gra-
tulantur gaudia | moestiss: parentes | Henricus Ernstius | et | Sophia Faber.*

Kisten er tilintetgjort.

2.

Henrik Ernst Mathesius, statsvidenskabelig Student.

1689.

Her hviler den velædle, hæderlige og fornemme vellærte unge Mand, nu salig hos Gud, Henrik Ernst Mathesius, født i Kjøbenhavn d. 26 August Anno 1668 af velædle og fornemme Forældre, hans Fader var den velædle og velbyrdige Henrik Mathesius, hans kongl. Majestæts Raad og Assessor i højeste Ret, hans Moder var den velædle og velbyrdige Frue Anna Sophia Ernst, begge før Sønnen saligen bortdøde i Herren. Opfødt hjemme i boglige Kunster indtil hans Alders 17 Aar, da han blev med Berømmelse antagen i de hæderlige Studenters Tal; og som han nu lykkeligen havde absolveret sine Studia og agtede at besøge fremmede Stæder og perfectionere sig i sit studio politico, blev han besøgt af Gud d. 15 August Anno 1689 med Børnekopper i Langebæk, hvor Gud kaldede ham til sit Ejehjem og Hvilested i hans Alders 21 Aar. Gud give ham med alle fromme Kristne en glædelig Opstandelse paa den yderste Dag.

Kisten, hvis Indskriftsplade er forsvunden, lader sig ikke med Bestemthed paavise.

3.

Sofie Faber.

1694.

Her hviler | de dødelige Lefninger | af | Edle og velbyrdige Frue, | Sal. Fr. Sophia Faber. | Hendis Fader var Daniel Faber .I.V.D., | Sal. og Høyloflig D(r)onning Sophiæ | Raad og Cancellier, hendis Moder | Anna Lyndt. Hvn var fød Aar | 1623, lefvede vdi Egteskab | 25 Aar med edle, vel. b. Hen- | rich Ernst, kongl. Raad, | Assessor i høyeste Ret | og Cancellie Collegio. | Hvn døde i Kiøben- | hafn Aar 1694 | d. 27 Martii | hendis Alder 71de Aar.

Kisten lader sig ikke med Bestemthed paavise.

4.

Daniel Mathesius, Assessor i Højesteret

1714.

Her under hviler den velædle og velbyrdige unge Mand Daniel Mathesius, kongl. Majestæts Justits- og Kancelliraad, Assessor i Hofretten og Præsident i Underadmiralitetssretten, barnfødt i Kjøbenhavn Anno 1673 d. 22 Februar. Hans Fader var Henrik Mathesius, kongl. Majestæts Conciliarius og Assessor i Højesteret, hans Moder Frue Anna Sophia Ernst, salig Doktor Henrik Ernstes Datter. Efter at han ved Daaben var indpodet i Kristo blev han videre i Guds frygt og boglige Kunster oplært ved privatos præceptores i hans sal. Mormoders, Frue Sophia Fabers, sal. Doktor Henrik Ernstes Hus, indtil Anno 1691, da han udi hans 18 Aar blev dimitteret til Akademiet, hvor han imidlertid excolerte sine Studia og derhos øvede sig i adskillige adelige Exercitier, som hand videre i det kongl. ridderlige Akademi Anno 1695 continuerede, og derefter paa hans Udenlandsrejse, som han foretog sig til Tyskland, Holland, Frankerige

og Italien, hvorfra han 1698 tilbage kom i Oktober og Anno 1702 d. 10 Maj blev af hans kongl. Majestæt naadigst beskikket til Assessor i Hofretten, hvorfra han videre Anno 1703 d. 23 Juni blev allernaadigst bestaltet til at være Præsident i Underadmiralitetsretten og d. 5 Oktober derefter Kancelliraad. Og som han sit Embede med al Retsindighed og Nidkjærhed forvaltede, belønnede hans kongl. Majestæt Anno 1711 derefter saadan hans Flid med videre allernaadigst Promotion, da han 23 Februar fik kongl. Bestalning paa at være Justitsraad og Befaling at sidde udi den højeste Ret, hvilke hans Charger og Forretninger han med Berømmelse forestod indtil d. 20 Februar 1714, da han af en hastig Skjorbug blev angrebet og endelig deraf efter 16 Ugers og 2 Dages Svaghed d. 14 Juni udi sit Alders 41 Aar 3 Maaneder sagtelig i Herren hensov.

Kisten, hvis Indskriftsplade er forsvunden, lader sig ikke med Bestemthed paavise.

5.

Mathias Georg Foss, stud. jur. et phil.

1771.

Her blev henlagt | Mathias Georg Foss, | Studiofus juris et Philosophiæ, | En Spire af | Afg. Kjøbmand Joh. Ado. Foss | og | Lucie Radeløf, | Som fødte ham til Verden | Den 22de Juli 1747 | Og saae ham Døe af Smaakopper | Den 9de Febr. 1771. | Han var sin Moders eneste | Søn, og hun var en Enke. Luc. VII, 12.

Ubetrukken, af Egetræ forarbejdet Kiste, paa hvilken Rammen omkring Indskriftspladen er støbt af Bly.

6.

Lucie Radeløf.

1774.

Her hviler | Lucie Radeløf, Kjøbmand Johan Adolph Fosfes | Anden Kone fra den 12te Aug. 1746. | Hun kom til Verden den 2^{den} Sep. 1721 | Og forlod samme den 16de Apr. 1774.

Den i Verden længe lever,
Der er Gud og Dyden tro,
Dyden ej for Graven bæver,
Her alene har den Roe.
Siælen Glad forlod sin Boelig,
Roelig sov den Døde hen,
Støvet hvile trygt og Roelig,
Til det parres med sin Ven.

APOC. XIV. 13.

De skulle hvile af deres Arbeide,
Men deres Gierninger følge med dem.

Kiste af Egetræ uden Overtræk. Rammen omkring Indskriftspladen er støbt af Bly. —

De øvrige i Gravkjælderens henstaaende Kister have dels været betrukne med Læder eller Klæde, dels staaet med Træets naturlige Farve.

V.

Mogens Høgs Gravkjælder.

Højkoret Q.

Begravelsen indeholder ialt sex Kister, af hvilke de to savne Indskriftsplader.

1.

Mogens Høg, Rigsraad.

1661.

Her under hviler ærlig og velbyrdig nu salig Mand Mogens Høg til Kiergaardsholm, Danmarks Riges Raad, Hovedsmand paa sancte Hans Kloster udi Odense, som var født paa sin Fædernegaard Vang Anno 1593 den 3 November og kaldede Gud hannem paa sancte Hans Kloster Anno 1661 den 29 Januar. Gud give hannem med alle tro Kristne en ærefuld Opstandelse. —

*Den ædelig og gudfrygtig Mand,
som faa udi Verden har lige
af alle Dyder og høi Forstand,
det véd Enhver at sige.
Han haver levet berømmelig,
sig vel forholdt imod Alle,
Gud glæde hannem evindelig
med alle sine Udvalgte.*

Indskriftspladerne ere forsvundne. Kisten, der uden al Tvivl indeslutter Mogens Høgs Lig, har været betrukken med Læder og smykket med drevne Ornamentter, men den er nu ganske sammenfalden for Yderkistens Vedkommende*).

2.

Fru Kristense Rosenkrantz.

1679.

Her vnder hviler af Dyd og Byrd den høiædle, velbaarne nu salige Fru Chrestentse Rosenkrants til Arreskoff, velbaarne salig Mogens Høgs til Kiergaardsholm, som den 11 Febrivary Aar 1609 er fød paa Nyborg Slot og af Gvd til et bedre Lif bortkaldit paa Arreskoff ved et christeligt og megit saligt Endeligt den 15 September 1679, vdi hendis Alders 70 Aar, 7 Maaneder og 3 Dage. Gvd forleene hende med alle sande Christne en glædelig og ærefvld Opstandelse paa den yderste Dag.

*I Moders Skiød jeg sagte soffver,
Nu Sielen min sin Frelser loffver*

*) Jvfr. Wendelboe: Beskrivelse af Mindesmærker i Sorø Akademis Kirke, S. 76.

Indtil frembryde skal den Dag,
 Enhver skal svare til sin Sag,
 Og Legemed aff Jorden trede
 Siælen til føyed nød evig Glæde*).

Mindepladen ligger løst paa en læderbetrukken og med drevet Arbejde prydet Kiste**).

3.

Frederik v. Viereggen, Amtmand.

1684.

Her hviler | Dend fordum høyædle oc velbaarne, nu Salige herre, | H^{rz} Friederich von Viereggen, | Hans kongl. May^{te} til Dannmarck oc Norge etc. høybetroede Estats Raad | Sampt Cammerherre oc Ampt-Mand over Sorø Ampt etc., | Som blef fød udi Lübeck Aar Efter Christi Biurd 1630 D. 20 octobr af de | høyadelige Familier von Viereggen oc von Ørtzen, hensof Salig i herren | udi Sorø Aar 1684 D. 31 May udi Sin Alders 54de Aar. Gud | Stille hannem iblant De udvalde paa Christi herlige aaben- | barelses Dag. — | Salig oc hellig er dend, Som haver part i dend første opstan | delse; over Disse haver Dend anden Død ingen Magt. | Apocal. Cap. XX, V. 6.

Kisten er betrukken med Læder og rigt udstyret med drevne og støbte Prydelser. Øverst paa Laaget ses *Vieregge* Vaabnet og derefter følger et metalstøbt Krucifix, som til venstre har et tvedelt Skjold, hvori *Vieregge* og *Bülow*, til højre et lignende Skjold, hvori *Ørtz* og *Fosf* Vaabnet. Under Indskriftspladen ses et tvedelt Skjold med de *Viereggers* og *Ørtzers* Vaaben, og under dette igjen har man til Laagets Fodende fastgjort et Dødningehoved over to korslagte Knokler.

4.

Frøken Dorothea Hedevig Pultz.

1773.

Heri er nedlagt | Et | Iordifk Redskab | af | Den Dyd og Fromhed, | Som boede i | Frøken Dorothea Hedevig Pultz, | En Datter af afgangne | Hr. Ritmester von Pultz, Herre til | Skovsgaard etc paa Langeland, | og | Birthe Sophie Kaas. | Gudfrygtighed, Troen og Haabet, Som Ophøye Dyden og det ædle Hierte, | Formindf(k)edes ikke | Hos hende ved en langvarig Svaghed og haard Sygdom. | Med en rar Taalmodighed udfød hun Prøven, | Intil hun blev funden beqvem til Prisen | d. 17de Ian. 1773, | Da hun døde her i Sorø 27 Aar Gamel.

*Midt i Foraars muntre Alder
 Rofens Pragt til Iorden falder.
 Dydens Liv det her er kort,
 Svandt som Dug for Solen bort.*

Mindepladen, der er omgivet af en ornamenteret, af Bly støbt Ramme, hviler paa en oprindelig med blaat Klæde betrukken Kiste af Egetræ.

*) Dette Vers, der findes paa en selvstændig, løstliggende Plade, henføres i Thotts Saml. Svo Nr. 457 til Fru Kristenses Kiste.

**) Jvfr. Wendelboe, S. 76.

5.

Markus Wøldike, Barn.

1773.

De smukkeste Blomster visne tidligst! | Marcus Wøldike (Marci Nepos) | Vandt alles Hierter | Ved en sielden Grad af | Opmerksomhed, Vittighed, Munterhed | Yndighed, Venlighed og Lydighed, | Blev | Alles Yndling | og | Levede ikke fuldt 2 Aar, 4 Maaneder, | Da Meslinger og Ondt for Tænder | Fældede ham, | Hvad Under, at | Hans Fader Ieremias Wøldike, | Prof. Phil. & Mathes. her ved S. R. A. | (Men ingen Stoiker) | Og hands Moder | Sab^{ine} Marg. Rosenstand Goiske, | Som desuden dyrt havde Kiøbt ham | d. 19de Oct. 1770, | Elskede ham ømt og begræd | Dette eneste Barns tidlige Død | d. 14 Febr. 1773. | Men | Hvad quæler, og hvad opliver meer, end | Haabet!

Den sjette i Kapellet staaende Kiste, der er meget stor og forarbejdet af Egetræ, afgiver ingen Oplysning om, hvem den indeslutter. Efter Formen at dømme tilhører den Tiden langt ned i det 18de Aarhundrede.

VI.

Jørgen Rosenkrantz's Gravkjælder.

Højkoet R.

I Begravelsen henstaa tolv Kister, af hvilke de tre indeslutte Børnelig.

1.

Fru Birgitte Thott.

1662.

Her vnder hviler erlig, welbivrdig | oc nu salig Frve, Frv Birgitte Tot, som var | Christian Tot til Boltinggaard oc Frv Sophie | Belov til Faarvp deris Datter, fød sammesteds | MDCX, kom i Ecteshcab med erlig, welbivrdig nu s. | Otte Giøe til Turbygaard Aar MDCXXXII, hvor vdi hun kierli- | gen lefvede vdi ni Aar, døde siden paa Sorø dend ottende April | Aar MDCLXII efter at hvn med sine herlige Dyder oc høye Lerdom hafde giort sig et berømmeligt Nafn. Gvd gifve hende med | alle troe Christne paa Herrens Tilkommelsisdag | en ærefuld oc gladelig Opstandelse.

Paa den læderbetrukne, med af Jærnblik drevne Ornamenter og Silkefryndser prydede Kiste ses over Indskriftspladen de *Thotters* og *Belovers* Vaaben. Mellem disse har der været fastgjort et endnu bevaret, metalstøbt Krucifix.

2.

Jørgen Krag, Barn.

1668.

Her vnder hviler | erlig oc velbyrdig Iørgen | Krag, som blef fød Ann: 1667 | den 18 October paa Kaas tre Timer | førend hans Moder døde, oc self | døde paa Sorø den 6 May Anno | 1668 vdi hans Alders 28 Vger oc | 4 Dage. Hans Siel hviler vdi Gvd oc | venter med alle tro Christne | Legemens Opstandelse paa den | yderste Domme Dag.

Paa den læderbetrukne, med Fryndser besatte Kiste ses over Indskriftspladen Kristi Monogram, hvortil der er fastgjort smaa, malmstøbte Fremstillinger af den Korsfæstede med Maria og Johannes, og under den de *Kragers* og *Rosenkrantzers* Vaaben.

3.

Ove Rosenkrantz, Fændrik.

1671.

Her hviler erlig och welbivrdig | nv salig hos Gvd, Ove Rosenkrantz, som er | føed af erlige Forældre, hans Fader erlige och welb. | Mand Iørgen Rosenkrantz til Kieldgaard, Hoffmester for det | kongelig adelige Academie Sorøe, och erlig och welb. Frv Christendtze | Ivel, paa Kieldgaard Anno 1647 den 10 Martz, som wed Gvd, Optvchtelse och | medføde dydefvld Inclination til sit Fæderne Landtz Tieneste, eff- | ter at hand hafde vdi sine Stvderinger vdi Herlofs Holms Skoele och Sorøe | Academie bragt sine Stvderinger til en goed Perfection, siden icke | lod sig fortryde vdi Krigen at tiene fra Mvsqveterer de Vnder-Char- | ger igienem ind til Fendrich paa femb Aars Tid, och for hans Dyders | Schyld war elschet och æret af Alle, i Synderlighed af hans Ober- | och Vnder-Officerer och vnderhafvende Soldater, mens nv | vden nogen gifven Aarsag paa en vlovlig Maaneering dødelig | blef saaret den 13 Martz 1671, hvor af hand siden den 29 | Marty strax effter vdi et christeligt Haab med alle | troe Christene paa Iesv Christi Dombs Dag at | opstaa saligen och sagteligen hensof.

Den af Egetræ udførte Kiste er betrukken med Læder og langs Laagets Sider forsynet med Silkefryndser. Indskriftspladen ligger løs saavel som to firdelte Skjolde, af hvilke det til venstre indeholder *Rosenkrantzernes*, *Brahernes*, *Langernes* og *Gøiernes* Vaaben, det til højre *Juelernes*, *Langernes*, *Juelernes* og *Skramernes*.

4.

Ove Offenbergh, Barn.

1672.

Her vnder hviler | det | salige oc welbaarne | Barn | Ofwe Offenbergh, | som er føed her i Kiøbenhafn Anno 1671 | den 2 Ivly Kl. 6 Form:, døde sammesteds Ano | 1672 den 24 Ianvary Kl. 3 Effterm., | effterat hand hafde lefvet | 6 Maaneder, 3 Vger, 1 Dag | 9 Timmer. — | Hand er snart blefven fvldkommen oc haf- | ver opfyldt mange Aar, thi hans Siæl | behager Gvd, derfor hastede hand med | hannem af dette onde Liff. | Sap. IV, 13—14.

Læderbetrukken Kiste, som er smykket med drevne Ornamentter og Fryndser. Over Indskriftspladen findes et nu løstliggende, firdelt Skjold, som indeholder de *Offenberghers*, *Juulers*, *Lützovers* og *Juelers* Vaaben.

5.

1675.

Jørgen Rosenkrantz, Amtmand, Hofmester for Sorø Akademi fra 1653—1665.

Her under huiler den herr i Ver- | den med Gud altid vandrende, nu hos Gud evig | staaende velædle oc velbaarne Mand Iørgen Rosen- | krantz til Kieldgaard, som den xi Iulii M. DC. VII er fød paa Rosen- | holm, saaledis hafde anvent sine Ungedom Aar, at hand siden | sin Lifs Tid meriterede at tiene trende hoiloflige Herrer: Kong | Christian den IV, Kong Friederich den III oc voris nadigste nu | regierendis Arve-Herre, Kong Christian den V, huilche hand med | ald Flid oc Troskab nesten et half hundrede Aar opvartede for | Secreterer, Oberste

Rentemester, Amtmand ofver adskillige Le- | nne oc endelig paa ^{xx} Aars Tid for Hofmester paa
det konge- | lige Academie Soer. Anno MDCXXXVII kom hand i Ecteskab med | den velborne
Frue Christentze Iuel, udi huilchen Gud han- | nem med v Sønner oc v Døttre velsignede. Disse
oc andre Lychens | Gaver ansaae hand iche som et Lychens Barn, men som et Guds Barn. |
Hastede der fra til Den fr(a) huilchen alle fulkomne Gafver | kommer oc ved et christ-ønskelig
Endeligt hannem den | VIII Ianuarii MDC.LXXV sit Alders LXVIII Aar til sig an- | nammende med
alle tro Christne udi en ærefuld Opstandelse at del- | actig giøre. * Hafde Verden Mishag udi
hans Dydighed, hand st- | ørre udi hendis Svigfuldhed, var hun kied af hannem, hand mere
af | hende, holte sig derfor nest til Den, som i sin Tid paa ald Ver- | den skal kiende oc
dømme. Gjør du saa Leser, saa | est du mere verd end ald Verden oc stræb | efter at forlade
hende førend hun dig; | Ieg mener: vive ut vivas. —

Den læderbetrukne Kiste er prydet med drevet Arbejde af Bronze og Jærn, og fra
Laaget nedhænger Silkefryndser. Over Indskriftspladen ses to firdelte Skjolde, af hvilke det
til venstre indeholder *Langernes*, *Rosenkrantzernes*, *Breidernes* og *Gansernes* Vaaben, det til
højre *Brahernes*, *Gøiernes*, *Billernes* og *Ulfstandernes*. Til Laaget er fastgjort et metalstøbt
Krucifix.

6.

Fru Kristense Iuel.

1680.

Her vnder hviler erlig oc | welbyrdig nv sal. Frve, Frv Christentze | Ivel, som den
26 Avgvsti 1612 er fød i Kiøbenh- | aven. Hendis Fader var erlig oc welb. Mand | Iens Ivel
til Kielgaard, fordvm Statholder i Nor- | ge, hendis Moder den erlige oc welb. Frve, Frv | Ide
Lange til Wosbore. Oc kom hvn i Egteskab med | hendis sal. Herre Iørgen Rosenkrantz Año |
1637 d. 13 Avgvsti oc lefvede samen kierligen i 33*) | Aar, 5 Maaneder oc 8 Dage. Lefvede
den sal. | Frve i den sørgefulde Encke Stand til Año 1680 d. 11 | Novem., da hvn ved en
christelig Afgang tog Afs- | ked fra denne Werden i hendis Alders 68 | Aar 3 Maaneder ringere
tre Dage. Siel- | en hviler nv i Gvds Haand.

Kisten, der er betrukken med Læder og rigt forsynet med Prydelser i drevet Arbejde,
bærer over Indskriftstavlen to firdelte Skjolde, af hvilke det til venstre indeholder *Iuelernes*,
Iuelernes, *Lungernes* og *Skramernes*, det til højre *Langernes*, *Skramernes*, *Breidernes* og *Krab-*
bernes Vaaben. Til Laagets øverste Del har været fastgjort et malmstøbt Krucifix.

7.

Holger Rosenkrantz, Kaptain.

1704.

Paa megen moye og URoe | følger gierne fød og sagte Roe; | Thi | Huiler her den
i Gud nu sal. WelEdle og Welbiurdige Herre | Holger Rosencrantz til Bruusgaard, | Fød paa
St. Knuds Closter i Fyen den 1 Iunij A° 1645 | af Fader | WelEdle og Welbiurdige Iørgen
Rosencrantz til Kielgaard, | Hofmester paa Sorøe, oc Moder WelEdle oc Welbiurdige Frue |
Frue Christense Iuel. | Fra hans fødsel er hand forbleven hos fine Forældre til Hans Alders |
15 Aar, Da Hand vilde forsøge huad Verden gaf oc dermed gaf Sig | under Militien, Først
under Obrist Mogens Krag her udi Danmarch, | Dernest under Obrist Maximilian Rosen-
crantz i Hallensche | Thieniste. Siden er Hand gaaet i Lüneborgische Tienifte, Hvor hand |

*) Fejlskrift for 38; jvfr. Indskrift 5.

Som Fendrich, Lieutenant og Captein ved Obrist Podwilds Regimente | til Foeds Haver staaed fra A° 1667 til 1678. Samme Aar gjorde | Hand med De Dansche Compagnen Paa Rügen og der efter forlod | Hand Krigen og kom i Egteschab med Weledle og Welbaarne | Frue Anna Brahe, med hvilchen Hand har aulet 6 Børn | og kierlig lefuit Sin alders maal. In Summa: | Hans Ungdom har Hand tilbragt i dyd og Schichelighed, | Hans Mandom har Hand frembragt i Aarvaagenhed og Mandighed, | Hans Alderdom har Hand fuldbragt i Erlighed og oprigtighed. | Imod en huer mand indtil Hands Døds dag, som Scheede d. 11 Februarij A° 1704, | Da Guds Himmel blef formærit med Een Arfuing, Hans Engle | med en Stalbroder, Hands udvalde med en Medborger, Efterad | Hand hafde leuit og prøfvet denne Werdens Medfart udi | 58 Aar, 8 Maaneder, 11 dage. — Gud lade Ham Schue | dit Ansigt i Retfærdighed og gjør ham mæft naar hand opvogner | Her dit Billede. De Høybedrøfuede efterlatte wilde Du, ald | Trøstens Fader, trøste med trøst af Zion, at de Been, som | ere Sønder slagne, maa igien blifue glade og altid være | fornøyet med Guds Idelig Forsorg.

Nu Slummer Edle Rosen Crantz, Som bar Sit Navn med Ære,
Wel er hand Død, Hans æris glans schal dog ei forglemt være.
Blant os hand elschte Ræt og Schiel og lefde her faa vel,
og gjorde got at ej U-held nu røre schal Hans Siel.

Den læderbetrukne Kiste, der er rigt prydet med drevet Arbejde, har paa Laagets Skraaside bevaret efterstaaende Slægters Vaaben. Paa venstre Side: *Rosenkrantz, Brahe, Lange, Giøe, Gans, Bille, Breide* og *Ulfstand*; paa højre Side: *Iuel, Lange, Iuel, [Skram], Lunge, Breide, [Skram]* og *[Krabbe]**). Til Kistens Hovedende har den Afdødes Navnetræk været fastgjort, og Fodenden har baaret et firdelt Skjold, hvori *Rosenkrantzernes, Iuelernes, Brahernes* og *Langernes* Vaaben. Paa Laagets øvre Del findes et nu løstliggende, malmstøbt Krucifix.

8.

Jomfru Ide Sofie Rosenkrantz.

1706.

At Intet i dette dødelige Lif | har nogen Bestandighed end og Dy- | den self, som gjør sine Eyerment udøde- | lig i vore Tancker og Minde, mens ey kan | hindre, at hver Menniske io skal smage Død- | sens Skaale, seis af den saa vel i Guds frygt | og Dyd som af Blod og Byrd høyledle og velbaar- | ne Iomfru, nu salig Iomfru | Ide Sophia Rosenkrands, | som Gud først lod see Liuset Anno 1688 og | gaf hendis kiere Forældre, Welbyrd: | S. Holger Rosenkrands | og welbyrdig Fru | Anna Brahe, | Denne deris kiere Datter paa Enggaar | d. 26 April oc da begynte sit Løb paa den- | ne sin korte Lif's Bane. I hendis 5 Aar | kom hun i hans Exelens s. Hr. Mar- | qvir Gøis og Fru Iyte Dorte Tot deris | Huus, som intil nu har opfød hende med | og som deris eget Barn. Hun gjorde sig | yndet oc elsket af Alle, hende kiente, | for den Guds fryct og Fromhed hende | fulte. Seis og, at hun var særlig el- | sket af sin himmelske Brudgom, som | fant denne sin Brud saa tilig fuldkom- | men oc at hun ved Dyd i saa faa Aar | naade saa høy een Alder for Gud, som | hastede med hende fra Verden oc | hiemkalte hinde d. 27 Augusti | Anno 1706 til Krands oc Krone at | staa for hans Trone, hvor de, | hende nu saune med Sorrig, skal | paa den yderste Dag finde med | Glæde.

*) De i Parenthes satte Vaaben mangle; Slægtnavnene ere Forf. meddelte af Arkivassistent A. Thiset. — Det fortjener her at bemærkes, at Løverne i *Rosenkrantz* og *Breide* Vaabnet ere støble og derefter nittede til det drevne Skjold.

Den læderbetrukne Kiste er rigt smykket med drevne Ahneskjolde og Ornamenten. Paa Laagets karnisformede Sider ses til venstre følgende Slægters Vaaben: *Rosenkrantz, Iuel, Brahe, Lange, Lange, Iuel, Giøe* og *Skram*, og til højre: *Brahe, Rosenkrantz, Gyldenstjerne, Brahe, Rosenkrantz, Lange, Hardenberg* og *Giøe*. Til selve Kistens Hovedende er fastgjort den Afdødes Navnetræk i gjenembrudt Arbejde, og paa den nærmest tilstødende Del af Laaget ses en svævende Engel, der holder et Baand, hvorpaa læses: „*Her vnder hviler Dyd, | hvis Siel er alt i Fryd.*“ Laagets Overflade har baaret et af Bronze støbt Krucifix.

9.

Fru Sofie Hedvig v. Beulwitz.

1768.

Hier ruhet in Gott | die weiland Hochwohlgebohrn Frau, | Frau Sophia Hedwig von Beulwiz | gebohrne von Warnstædt. | Sie erblickte das Licht der Welt | den 8 May 1707, | vermahlte sich | den 30 July 1743 | mit ihrem in anno 1757 den 14 April | in die Ewigkeit vorausgegangenem Gemahl, | den auch weiland Hochwohlgebohrnem Herrn, | Herrn Christoph Ernst von Beulwiz, | Ritter von Dannebrog Orden | wie auch | Ihro Königl. May^{te} Geheimen Conferenz Rath etc., | und entschlief zu Sorøe felig im Herrn den 9 Aug: 1768.

*Von wahrer Gottesfurcht und Unschuldvollem Leben,
Kan die Hochselige das schönste Beyspiel geben,
Durch Glaubens Zuversicht, im Schauen felig sein,
Stimmt nun mit ihrem Wunsch vollkommen überein.
Besprengt mit Iesu Blut in des Erlösers Wunden
Hat Sie die Seligkeit, ihr höchstes Gut, gefunden.
Mein Leser! wer du bist, dir sagt Sie gute Nacht,
Wohl dem, der sterbend spricht: Gott lob! es ist vollbracht.*

Den af Egetræ udførte Kiste er betrukken med sort Klæde og Indskriftspladen omgives af en af Bly støbt Ramme. —

Begravelsen indeholder endnu to Kister, som indeslutte Lig af voxne Personer. De have begge været betrukne med sort Klæde og den ene af dem har paa Laaget baaret Aars-tallet 168(?). I en tredie, ligeledes med sort Klæde betrukken Kiste, hviler Liget af et spædt Barn.

VII.

Gravkjælderens under Johannes Evangelistens Kapel.

Kapellet indeholder ialt fem Kister, der alle ere mere eller mindre sammenfaldne. Samtlige Kisteplader synes at være forsvundne.

1.

Fru Dorthe Sehested.

1664.

Her under hviler ærlig og velbyrdig nu salige Frue Dorethe Seheste, velb. Marqver Rodsteens til Lerbæk, som var ærlig og velbyrdig Mand Hr. Christen Thammissen Sehestes til Stafgaard, Ridder, hans kongl. Majestæts Rigers Raad, Kansler og Befalingsmand paa St. Knuds Kloster og ærlig og velbyrdig Frue Mette Rosenkrantz deres Datter, født paa Kalø Slot

Anno 1637 d. 10 Januar og kaldede Gud hende igjen udi Kjøbenhavn Anno 1664 d. 21 Oktober. — Sjælen med Legemet forventer en glædelig Opstandelse paa Kristi Aabenbarelsesdag.

Fra Kisten henligger i Begravelsen to firdelte Skjolde, af hvilke det ene indeholder: *Sehestedernes, Lungernes, Billernes og Iuelernes* Vaaben, det andet *Rosenkrantzernes, Brahernes, Langeres og Giøernes*.

2.

Markvard Rodsteen, Admiral.

1681.

Her, udi alle Menneskers fælles Dødelighed udi Opstandelsens Forvisning til et udødeligt Glædeliv, er til Hvile henlagt den ej mindre af stor Renommée og mange Kvaliteter end af høj, urgammel Stand og Byrd bekjendt, berømte højædle og velbaarne Herre, Hr. Marqvor Rodsteen til Elkier, Ridder, hans Kongl. Majestæts til Danmark og Norge velbestalter Admiral og Admiralitetsraad, Amtmand over Skanderborg og Aakjær Amter, som var ærlig og velbyrdig Mand Steen Rodsteen til Lerbæk og ærlig og velbaarne Frue Margrete Urne deres Søn. Jorden intet uden det, som dødeligt er, betros, nemlig Legemet, som har været den dydelskende Sjæls Tabernakel og Bolig, men hans Sved for sine Herrers og Kongers samt Fædernelandets velmente Tjeneste i adskillige Søslagtinger, hans sær synderlige Tapperhed, hans inden- og udenlands vittige Forretninger, hans Oprigtighed, fromme og milde Forhold imod Alle haver forhvervet hannem tillige med høj Renommée det allerpriseligste Eftermæles Udødelighed i Efterkommernes Minde. Den salige Herre indtraadte i sin her beskikkede Timelighed paa Hørbylund i Vensyssel Anno 1625 d. 31 Oktober, som igjen ved en sagte Død her i Kjøbenhavn Anno 1681 d. 13 Maj hensov og til Evigheds Indgang blev forandret ved Opstandelsens og alle udvalgte Sjæles Samkvems glædelig ærefulde Forventelse.

Den delvis sammenfaldne Kiste er betrukket med Læder og rigt prydet med drevet Arbejde. Til Laagets Overflade har man fastgjort *Rodstenernes* og *Urneres* Vaaben, og langs dets Skraasider ses henholdsvis til venstre og højre efterstaaende Ahneskjolde: *Rodsteen*, [*van Mehlen*], *Bille*, *Knob*, *Vognsen*, *Ulfeld*, *Rønno* og *Valkendorf*; — *Urne*, [*Kaas*], *Bjørn*, *Skaktavl-Friis*, „*Saltensent*“, *Rothfeld*, *Skave* og *Flemming*. Slægtnavnene ere skrevne paa smaa, af Messingblik udklippede og bag Hjælmtegnene anbragte Baand, af hvilke dog nu flere mangle*). Paa selve Kistens Sider findes krigerske Emblemer, af hvilke Fanerne bære Kristian den Femtes Navnetræk. Hovedenden har i gjenembrudt Arbejde Bogstaverne *M. R.* Til Kisten har hørt en med gylden Indskrift forsynet Silkefane, hvoraf endnu Stangen og Rester af Dugen henligge i Begravelsen.

3.

Fru Birgitte Reedtz.

Gravskrift.

*Legemet sødt og roligt sover,
som var udaf Verden kjed,
Sjælen evigt Gud nu lover
og af Verdens Sorg ej véd.*

*) I Skjolderækken, som indeholder Markvard Rodstens Ahner paa mødrene Side, er indløbet flere ret mærkelige Fejl, idet Rækken — efter hvad der er Forf. meddelt af Arkivassistent Thiset — burde have indeholdt efterstaaende Slægters Vaaben i følgende Orden: *Urne*, *Kaas*, *Grubbe*, *Galt*, *Ribbing*, *Bjørn*, *Ulfeld* og *Drefeld*. Skjoldet, som bærer Overskriften „*Saltensent*“, er tværdelt og indeholder i øverste Felt to, i nederste ét liggende Kornneg, en Inddeling og Udsmykning af Saltense Vaabnet, der næppe kjendes andetsteds fra. Hvorledes samtlige disse Fejl ere indløbne lader sig næppe afgjøre med Sikkerhed, men det er utvivlsomt, at alle de ovenfor nævnte Skjolde ikke blot høre til den her omhandlede Kiste, men tillige indtage deres oprindelige Pladser. Venstre og højre Ahnerækkes andet Vaaben mangle.

Naar Blomstret har opnaat sin Tid og fulde Alder,
 det visner flux og da igjen til Jorden falder;
 Naar Mennesket her har udløbet Banens Maal,
 Enhver da drikke maa den bittre Dødsens Skaal.
 Gud mig til Verden lod af adlig Herkomst fødes,
 lod mig af Lykkens Bjærg og Ærens Slot ej stødes;
 velbaarne Fridric Riss min ædle Fader var,
 den Kongens trofast Mand Gud og borttaget har,
 Fru Birthe, Moder min, af Brahe Stamme baaren
 har Døden ved sin Le fordum Tid og afskaaren.
 En tapper Admiral og Ridder af høj Stand,
 Hr Marqvor Rodsteen, Gud mig gav til Ægtemand,
 Jeg ham ved Dødsens Bud til Hjærte Sorrig miste
 og Enke-Standen saa med stor Bekymring friste.
 Jeg Birthe Riis har nu faaet Ende paa al Sorg,
 min Sjæl nu fryder sig i Himlens klare Borg. —

Mit Løb i Verden jeg har endt
 og Himmel-Kronen vunden,
 min Sjæl til Himlen har sig vendt
 og der sin Jesum funden.
 Herfra mit Legem skal opstaa
 naar Dommens Dag frembryder,
 til Sjælen ind i Himlen gaa,
 som dér Guds Glæde nyder.

Fra Fru Birgittes Kiste hidrører utvivlsomt et meget stort, i drevet Arbejde udført
 Reedtz-Vaaben, som henligger i Kapellet.

4.

Jomfru Ingeborg Rodsteen.

1719.

Her under hviler den højædle og velbaarne Frøken Ingeborg Rodsteen, som blev født
 Aar 1634 d. 14 Marts paa Lerbækgaard udi Vendsyssel i Jylland og døde i Kjøbenhavn d.
 4 Februar Aar 1719, efterat hun havde levet her i Verden 85 Aar ringere end én Maaned
 og 5 Dage.

Den Dødes Ord til Læseren:

Kom se mig an	hvis Kongen ej
i denne Stand	med Lovens Nej
Du, som saa vidt omvanker,	sligt nys forbudet havde.
og lær heraf,	Bedst var da Dig
Du til din Grav	Du idelig
hver Dag lidt Muld opsanker.	paa Døden derfor lavde,
Fra denne Vej	for Korsets Sti
min Byrd mig ej	jeg var ej fri,
med al Magt kunde hindre,	men nu i Tryghed havner,
skjøndt Ahner fler	gak Du og saa
end sexten her	med Korset paa,
den skulde vel erindre,	at det Dig evig gavner.

<i>Mit Livets Aar</i>	<i>mens uden Tid</i>
<i>i disse Kaar</i>	<i>hos Herren blid</i>
<i>var fem og firsindstyve,</i>	<i>skal jeg nu frelset blive.</i>

VIII.

Ramel-Sehesteds Kapel.

I Kapellet henstaa ialt 14 Kister, som alle ere forsynede med Indskriftsplader.

1.

Ove Ramel, Etatsraad.

1685.

*Staa du, som iler, | see her hviler | dend | som af Dyd saa af Byrd oc Blod | høy-
ædle oc velbaarne | Ove Ramel | til Bekkeskow oc Ugerup, | hans kongl. Majest til Danmark
oc Norge | velbetroede Etatsraad, | som ydte Naturen sin Skyld, i det hand efter een for-
nuftig Afskeed fra denne Verden sødeligen hensof | paa Boreby udi Sædland dend ^{xxix} Ianuarii
Anno | ^{MDCLXXXV} udi sin Alders ^{XLVIII}, | efter at hand havde levet udi et | kiærligt Egteskab
med sin nu høybedrøvede efterladte | Hustroe, Frue | Mette Rosencrantz | udi ^{xxii} Aar, oc ere
de i midler Tid af Gud velsigne- | de med ^x Børn, ^{iv} Sønner oc ^{vi} Døttre, oc saasom | dend
almægtige Gud, som baade giver oc tager haver ef- | ter sin guddommelige Villie | behaget at
deele halvt igien | med dennem, saa leve nu tilbage | deris høybedrøvede | Moder til Trøst ^v |
Børn, som ere ⁱ Søn oc ^{iv} Døttre. | Siælen er i Himmelen rigelig benaadet, | Legemet i Iorden
bevaret. | Gud opholde de bedrøvede Efter- | ladte med god Trøst oc | Husvælelse.*

Den læderbetrukne Kiste er prydet med Ahneskjolde og Ornamenter i drevet Arbejde, af hvilke hine ere anbragte i en Krans omkring Indskriftspladen. Vaabnene i den venstre Halvkreds tilhøre Slægterne: *Ramel, Brahe, Massov, Thott, Bille, Belov, Kleist* og *Ulfstand*; i den højre: *Skeel, Lindenov, Brahe, Rosenkrantz, Sandberg, Tenhus, Bille* og *Giøe*. Langs Kistens Hjørner er Læderet fastslaaet med støbte Søm, hvis Hoveder ere formede som *Ramelernes* og *Skeelernes* Vaaben. Paa Kistens Laag er den Afdødes Kaarde henlagt.

2.

Fru Margrethe Sofie Sehested.

1728.

*Stands Læser! | Imedens Du betragter det her under hvilende Støv | Af den i Livet |
Høy-Velbaarne Frue, | Frue Margrethe Sophie Sehested, | Ældste Datter af Hr. Etats Raad og
General Krigs Comisf. | Ove Ramel | Og Moderen Frue Mette Rosenkrands. | Hun fremtræder
paa Skuepladsen 1665, | Indtræder 1681 d. 1te October i Ægteskab med | Hans Excellence | Hr.
lens Malthesen Sehestedt, | Hans Mayt^r til Danmark og Norge | General Lieutenant, | Daværende
Obrifte Lieutenant af Cavalleriet. | En ufinket Kiærlighed til sin Mand, | En utrettelig Om-
hyggelighed for sine Børn, | En oprigtig Gudsfrygt, en sand Dyd | Gjør hendes Skilsmisfe
efter 44 Aars lykkelige Forening | Smertelig for hendes Mand, Børn og Venner, | Da hun
1728 figer dem sit fidsfte Farvel. | De efterlevendes Taare vidne, hvad de har mistet; | Hendes*

Minde være helligt! | Hendes Dyd og Guds frygt prentet i enhver Hierte. | 1 Sam 25, V. 35. | Drag med Fred op til dit Huus; see jeg adlydde | Din Røft og anfaae din Person).*

Den ubetrukne, af Egetræ forarbejdede Kiste har omkring Indskriftspladen en af Bly støbt Ramme, der foroven indeholder en Fremstilling af Sejerens Gudinde, forneden af Døden med Timeglas og Le.

3.

Fru Mette Rosenkrantz.

1730.

Her hviler tryk og roelig, | (Som) var ret Dydens Boelig, | Den Højædle og Welbaarne nu højfalige | Fr. Mette Rosencrantz, | Frue til Borrebye og Espe, | Slg. Herr Etats-Raad Ove Ramels Encke Frue, | Der f(om en himmelsk Plante udspirede) af den ædle Rosenstok | MDCXLVI; med sin Herre levede et exemplair; kierligt og | Fornøieligt Ægtefkaab i XXII Aar; War en huld og dyderiig | Moder til IV. Sønner og (VI) Døttre; betalte (N)aturen | sin Skyld idet Hvn efter en fornuftig og | Ynskelig Affkeed Fra denne Werden | Sødellig hensov MDCCXXX d. 25 Ianuary | udi sin Alders LXXXIV Aar. — Nobilis a Proavis et origine clara Parentum | Dotibus et mentis corde creata bona | Ingeniofa, vigil, jucunda, benigna, modesta | Casta, pudicia, gravis, condula, pulchra, bona.

Den læderbetrukne Kiste er rigt udstyret med symbolske og ornamentale Arbejder, støbte af Bly. Under Indskriftspladen, der er stærkt medtaget af Tidens Tand, ses saaledes Timeglas og Dødningehoved over korslagte Knokler, og Laagets Sider ere prydede med en Efterligning af Blomsterguirlander. Rosenkrantzernes Vaaben har oprindelig været fastgjort til Kistens Hovedende.

4.

Jens Malthesen Sehested, Generallieutenant.

1730.

Dette fnevre Rum omfatter det jordiske af | Herr Jens Malthesen Sehestedt, | Hans Kongel. Mayt^s til Danmark og Norge | General Lieutenant af Cavalleriet, | Fød paa Kongsgaarden ved Stavanger i Norge 1649. | Han Opoffrede sig strax i fine unge Aar til Krigens Tieneste. | Begyndelsen skeede 1672 ved den keyserlige Armee, | Hvor hand som Lieutenant af Cavalleriet fulgte med til Nederlandene. | Hans Moed i Bataillerne, sær den store ved Sennet, | Og Beleyringer, hvoraf Bonns den mærkværdigste, | Blev 1674 belønnet med Compagnie i det Keyserlige Cavallerie, | Hvorfra 1676 hans egen Konges Ordre kalder ham, | Og Charge af virkelig Major og 1681 Oberfte Lieutenant blev Tapperheds Belønning. | Fornemmelig fremskinner 1689 Heltens uforsagte Nidkiærhed | Som Oberft for et Cavallerie Regiment iblant de Danske Tropper, | Der skulde skaffe Engeland Roelighed, | Blev Drogheda i Irland 1690 vidne til hans Mandighed. | En Wilhelm smager Frugten af Seieren, | Imedens den ulykkelige Kong Iacob flyer; | Frankerige søger at oprette de faldne Sager, | Men et Agrim gjør 1691 deres Nederlag mærkværdig. | Sehestedt har Deel deri, og sex Beleyringer giver ham ei mindre Ære. | Nu er Irland fredet, men for de Danske forflyttes kun Krigens Skueplads: | De Franske skal 1692 angribes i Flandern: | Nederlagene ved Steenkercke og Harderwyek og de vigtigste Fæstningers Erobring | Ere Beviis paa de Allieredes Tapperhed; | Hvad Ære bringer ei denne Campagne den nu affiælede Helt, | Derom skal hans Regiment bære Vidne. | Hand iiler til Faren, søger i Spidsen af heele Regmt., hvor Ilden er stærkest; | Men 70 Mand, den overblevne

*) Aarstallet for Fru Margrethe Sehesteds Giftermaal er i Indskriften urigtig angivet som 1681 i Stedet for 1684.

Reft af Regimentet, | Fulgte ikkun Anføreren levende fra Campagnen. | Begges Æreminde fortienet Laurbær-Krandse. | Ved den Haand, som iblant Fremmede har æret sin Nation, | Skal nu Fædrenelandet selv forsvares. | Norge! du har seet vor Heltes Vugge, | Du seer ham atter med Brigadiers Rang at anføre et Regmt: til Hest. | Til Tegn paa Fortienester blev hand 1710 General-Major af Cavalleriet. | Krigen med Sverrig kroner med Ære de sidste Aar af hans tro Tieneste; | Fiendens Bortgang af Norge 1716 sluttede samme. | Han ansøger om Rolighed, og Ære geleyder den | Med General-Lieutenants Caracteer af Cavalleriet. | Tvende Ægte-Foræninger bær Vidne om en kiærlig Mand og om Fader. | Den første 1681 med Frøken Else Scheel, | Datter af Hr. Albrecht Scheel til Katholm & Anna Ramel. | Den anden 1684 med Frøken Margrethe Sophie Ramel, | Datter af Hr. Ove Ramel og Mette Rosenkrands. | Velsignet med mange Børn og møt af Dage | Aflagde han dette Jordiske 1730 paa Christi- | Himmelfarts Dag.

Den ubetrukne Kiste er forarbejdet af Egetræ og Indskriftstavlen omgivet med en af Bly støbt Ramme, der foroven indeholder en Fremstilling af Sejerens Gudinde, forneden af Døden med Timeglas og Le.

5.

Fru Anna Kirstine Stokflet.

1730.

*Udi denne liigkiste er giemt og nedlagt | et Guds barns Jordiske levninger og dens, | Som himlenes himle iche Kand begribe. | Den nadige Guds, | I livet Hans Tempel og Boelig, | Dend Høy Edle og Velbaarne Frue, | Sl. Frue Anna Kirstine Stokflet, | Hvis liv Var i og med Gud, Hvis død er en ævig Værelse hos Herren. | Som et lys gick hun ind i Verden og A° 1690 d. 11 Ianuar udi de mørchiste dage | udi Bragnes først faae dette Verdens fattige lys; | Som et lys shinnede Hun i denne Verdens Mørche indtil Gud endelig fatte Hende ævig for sit an-
fict; | Som Soelen, der er opgangen i sin Hærlighed, | Som et lys var Hun i Guds Huus, som et lys i sit eget Huus; | dismerer umistelig for en brav Herre og Husbonde, umistelig for smaa umyndige børn. | Denne sin mageløse, umistelige og i Døden Høyst-safnede Huus-Frue | Hendis ashe velsigner og med denne Gravshrift bærer | Hendis høyst elshelige Herre og Huus-bonde | Dend Høy Edle og velbaarne Herre, | Hr. Ove Ramel Sehested, | Herre til Holby og Kongl. Mayts: til Danmarck og Norge bestalter Obriste Lieutenant ved Cavalleriet. | O! ægtefkaab, om der var noget livsaligt ægtefkaab i verden, da imellem dette Høye par en ægte Kierlighed. | O! shilsmise (dit Nafn allenne er forfhræckelig) om det [?] nogen tid Har været Haar og smertefuld, | Da denne Gang Haarder end dend bittre, døds Haarde smertte og pine. | Io kierligere Egtefkaab, Io kortere; det Kierlighedsbaand, | Som Gud knyttede i Norge d. 18 Decemb. 1717, behagede samme Gud at opløse i Danmarck paa Borreby | d. 15 Aug: A° 1730. | Et ægtefkaab, der Ikun var som en Dag og en Shilsmise, der allerede Har været som 1000 Aar. | En dyrebar Moders urandsfagelige henvart begræder de, som icke endnu ved, Hvorfor de græder, de umyndige børn. | Ia det barn, som først ficht livet, da moderen døde, begræder sin egen ingang i verden og sin moders udgang, | saalenge som det i verden shal leve. | En velsigned moder til 7 børn, af hvilche de trende, som forhen været indgangen til Glæden, Hun nu er kommen | til, og de 4re med en Høybedrøved Fader efterlever. | allersidst føde Hun sit [?] Fruct til livet, men gav sit liv til bytte i Døden; Hun fødte, Hun døde, | og tilige igienfødte sig til det ævige liv. | Som en fructsomelig moder gick hun med sin Huusbonde ud fra sit fæderneland, for at begrave de Sl. afdøde | i Danmarck, for at faae og arve nogle Iordiske Levninger. | Hun faae tillige sine forfædris Grav og fant større behag at Hvile i Deris Sovekammer | end boe paa de Iordiske Herre-sæder. | Hun arvede som Guds arving dend ævige og uforvisnelige arvedeel; |*

lodet falt hende paa de deyligste stæder; Ja en shøn arvedel blev hende himfalden, | thi for-
glemte hun sin faders Huus, aflagde sit vandertøy og fuldendte sin reise | paa Borreby Gaard
udi Sælland d. 15 Augusti A^e 1730, | Efter at hun Her hafde vandret 40 aar, 8 maaneder og
4te Dage. | Hendis been Hviler Roelig | I det Salige opstandelsens haab.

Den læderbetrukne Kiste bærer Prydelser af Bly, der ere støbte i samme Former
som de, der have fundet Anvendelse paa den som Nr. 3 omtalte Kiste. Paa den højre Længde-
side ses *Stokfleternes* Vaaben i drevet Arbejde.

6.

Frøken Else Ramel.

1732.

Grav Skrift:

Fromhed, Guds Frygt, Dyders Ære,
Ydmyghed, Sagtmodighed
Og Ræt Færdighed Skal Bære
Vidne om din Salighed.

Saa Dyd-Kronet I Livet, | Saa Himmel-Salig efter døden | Hviler Her | Dend Høy-
ædle og Welb. Frøken Else Ramel | Til Borrebye, | Som Aaret MDCLXVII Den XII April Paa
Leergrav | Saae Først det Naturlige Lyes; | At oplyses Siden af det over-Naturlige, | Hvilket
og Saa kiendelig udstraalede i hendis heele Vandring | Baade For Gud | og Menniskerne, |
At hun i Tiiden Levede For Indtet andet Blant Mennischerne | End i Ævigheden at Leve hos
Gud Blant Englene, | og var hendis Liv her Een daglig Død, | Hendis Død er Blevet hisfet
til et ævigt Liv, | Da Hun | Aaret MDCCXXXII den 3 Ianuarij omskiftede | Tiiden | med | Ævigheden.

Til den med Læder betrukne Kiste er fastgjort Prydelser af Bly, der ere støbte i
samme Former som Ornamenterne paa de under Nr. 3 og 5 omtalte Kister. Paa Kistens
Hovedende har *Ramelernes* Vaaben været anbragt.

7.

Fru Friderica v. Eickstedt.

1755.

Herunder | Hviler | Det jordiske | Af | Den forðum Høyvelbaarne, nu salige Frue, |
Frue Friderica von Eickstedt, | Fød i Kiøbenhavn den 6 Feb. 1711, | Faderen var | Hans Ex-
cellence Hr Geheimeraad og Ober Krigs Secretair | Valentin von Eickstedt | Og Moderen | Frue
Edel Catharina Kaas, | Gift den 7de Martii 1732 | Med da værende Høy Velbaarne Hr Oberft
Lieutenant | Owe Ramel Sehestedt, | Med Hannem avlet 5 Børn, | 2 Sønner og 3 Døttre, |
Hvoraf ikkun Den ældste Datter, | Frøken Edel Christine Sehestedt | Efterlever Moderen, | Som
gik ud af Verden den 12 Novemb^r 1755*). | Stor af Fødsel, | Større ved Dyder, | Men Størst,
da Hun fik dene Dragt . . . , | Lange Hvide Klæder, | Retfærdigheds Krone.

Den ubetrukne, af Egetræ udførte Kiste har uden om Indskriftspladen en rigt orna-
menteret og forgylt, med Stempel slaaet Ramme, hvori allegoriske Fremstillinger af Frugtbar-
heden og Moderkjærligheden. I Rammens nederste Del ses *Sehestedernes* og *Eickstedternes*
Vaaben. Til Laagets Hjørner og selve Kistens Sider er fastgjort stempeldrevne Ornament.

*) I Gravskriften Nr. 9 er hendes Dødsaar angivet til 1754.

Otto, Henrik og Birgitte Ramel, Børn.

1772.

Anno 1772 i Auguſto | ere efter | Her General-Lieutenant Ove Ramel | Seheſteds | Foranſtaltning og paa hans Bekoſtning | heri nedlagte | De i trende her ſtaaende gamle og forraadnede Ligkiſter | Fundne Levninger. | 1. | af Her Otte Ramel, | Født paa Helne Kirke i Skaane A° 1635 den 11te Maj | af | Her Henric Ramel til Bekkeſkov, Hofmeſter | For det Kongelige Adelige Academie paa Sorøe, | Og Frue Margrethe Scheel, | Død paa Sorøe den 2^{den} Dec. 1648. | 2. | Her Henrich Ramel, | Fød ſammeſteds 1634 den 12te April | Og af de ſamme Forældre, | Som døde her den 5te Dec. 1648. | 3. | En mindre Syſter, | Iomfrue Birgitte Sophie Ramel, | Formodentlig | Død paa ſamme Tid og Sted.

Paa den af Egetræ udførte, ubetrukne Kiste ſes foroven de *Ramellers* og *Scheelers* Vaaben.

Ove Ramel Sehested, Generallieutenant.

1774.

Her under hviler | De jordiske Levninger | af | Hans Excellence | Høyvelbaarne Hr. General-Lieutenant | Ove Ramel Seheſtedt, | Ridder af Dannebrog; | Fød den 13te Julii 1687, | Død den 30te Maii 1774, | Gift med | Førſte Frue Anne Christine Stockfleth d. 18 Dec. 1717, | Som døde den 15 Aug. 1730; | Med Hende avlet 7 Børn, hvoraf lever | En Søn, | Hr General Major | Frantz Wilhelm Seheſtedt, | og En Datter | F. Margaretha Sophia Schlanbousch. | Efter Hendes Afgang intrød i nyt Ægteſkab | med | Anden Frue Friderica von Eickſtedt d. 7 Martii 1732, | Som døde den 12te Novem^{br} 1754; | Med Hende avlet 5 Børn, hvoraf lever | En Datter | Fr Edel Christine Schlanbousch. | Gudsſrygt og rare Dyder har udmærket Stammen, men meeft | Denne Helt; | Deraf | Ævigheden holder over Ham den værdigſte Lowtale.

Den af Egetræ udførte, ubetrukne Kiste har uden om Indſkriftspladen en rigt ornamenteret og forgyldt, med Stempel ſlaaet Ramme, der indeholder allegoriſke Fremstillinger af Sandheden og Retfærdigheden. Forneden findes *Seheſtedernes* Vaaben med Devisen: *Omnia mors ſolvit, clarant virtute parata* Kisten er forøvrigt udstyret ſom den under Nr. 7 omtalte.

Johan Frederik Sehested, Generallieutenant.

1785.

Hier | warf ein verklärter Engel ſeine Irdiſche Hülle | von Sich | Und gierig ſeine höhere Beſtimung Zu erfahren. | Grofs und gut als Ehegatte, Vatter, Freund und Menſch, | geliebt, geſchätz von der Welt | wandelte | Seiner Excellentz Herr Johan Friedrich Seheſtedt, | General-Lieutenant, | des Danebrogs Ordens Ritter | und | Scheff des Schleswigſchen Reuter Regiments, | getreulich | dem ihm vorgezeichneten Pfade auf Erden | 60 Jahre hindurch, | Eilte alſdan froh ſeiner Heimath entgegen | d. 10 Julii 1785.

Ruhe ſanft; O lieblicher Strahl,
Früh Sankſt du hinter die Berge,
Herlich und ſchön war deines Scheidens Gang,
Wie der Mond auf blauer Zitternder Woge.
Nur lieſeſt du uns im Dunkeln
O! Bester der Menſchen, Zurück.

Kisten er betrukken med ſort Fløjel.

11.

Frands Vilhelm Sehested, Generalmajor.

1787.

Her Gjemmes Støvet | Af | Frantz Wilhelm Sehestedt, | Fordum | Oberste for det første søndenfældske Dragon Regiment | Og General-Major af Cavalleriet, | Fød | I Norge den 11te December 1722, | Hans Fader | General-Lieutenant og Ridder Ove Ramel Sehestedt, | Og Moder | Frue Anne Christine Stokfleth, | Gift | Først med Anna Barbara Løvenskiold, | Siden med Christine Meincke, | Som | Med en Søn og Datter af første Ægteskab | Begræder ham, | Død | I Kiøbenhavn den 30te Martii 1787. | Søg ikke her hans værd, | Men | Spørg den Alder, han efterlod.

Kisten er forarbejdet af Egetræ og ikke betrukken. Indskriftspladen, som har en oval Form, er dreven med Stempel og forgyldt.

12.

Fru Pauline Sehested.

1819.

Den Retfærdiges Død | er Søvn. | Her Slumrer | Pauline Sehestedt, | fød | Fabritius Tengnagel | 1819.

Den vuggeformede, af Fyrretræ forarbejdede Kiste er betrukken med sort Klæde og prydet med forsøvede Stjærner og Nagler.

13.

Ove Ramel Sehested, Gehejme-Statsminister.

1838

Her gjemmes | de jordiske Levninger | af | Ove Rammel Sehestedt, | Ridder af Elefanten, Storkors af Dannebrog | og Dannebrogsmænd, | forhen | Geheime-Statsminister | og Præsident i det Kongelige General Toldkammer | og Commerce Collegium; | en Søn af Generalmajor Frantz Wilhelm Sehestedt | og Anna Barbara Løvenskiold, | født den 13 Marts 1757, | død den 21 October 1838. | Han dannede sig til Statens Tjeneste ved Studeringer, | først ved Sorøe Academie, siden ved Kjøbenhavns Universitet | og paa Reiser i fremmede Lande. | Kundskaber, Embedsduelighed og Retsindighed gjorde | ham agtet, Jævnhed og venlig Godmodighed | afholdt af Alle, som kjendte ham. | Han var Dansk af Sindelag, Kongens troe Tjener | og Statens redelige og nidkjære Ven. | Uden Bram var hans Færd, hædret og stille | henrandt hans Alderdom; en rolig Død | kaldte den trætte Olding til Hvile. | Fred med hans Støv, | med Hans og Hans Forfædres Grav.

Kisten, der er forarbejdet af Egetræ og poleret, er udført med Anvendelse af antike Motiver. Ornamenterne, som smykke dens Sider, ere skaarne af Træ.

14.

Frederik Gyldenstjerne Sehested, Kammerherre.

1876.

Frederik Gyldenstjerne Sehested, | Major og Kammerherre, | Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, | Officeer af Æreslegionen, | Ridder af Sverdordenen | og den røde Ørens Orden; født den 25 August 1804, | død den 18 Novbr. 1876. — | Qvam videri plus esfe.

Den efter romerske Motiver udførte Kiste er af poleret Egetræ og prydet med zinkstøbte Ornamenter. Til Laagets Hovedende er *Sehestedernes* Vaaben fastgjort.

IX.

Laurids Foss'es Kapel.

I Kapellet findes tre Kister, af hvilke den ene indeslutter et Barnelig.

1.

1701.

Jomfru Katharine Margrete Foss.

Her under hviiler i Herren | den edele, ærbaarne, nu salige Jomfrue, | Jomfrue Catharina Margareta Foss, | som efterat hun hafde beskued denne | Verdens Forfengeligheder med Foragt | og udstanded meget af dens P(i)nnagtighed med | een christen Taalmoedighed fik hun Afskye | derfor og vemmedes ved dens Daarligheder. | Og der hun endnu i sine unge Aar hafde | faaet nogen ret Forsmag paa den Herlighed, | som skal aabenbaris i Guds Børn, vente | hun sine Tanker til det himmelske og hver | Dag lengdes inderligen efter at afspendis | og være hos siin Frelsere Christum, udi | hvilken Lyksalighed hindes Siæls trofaste | Hyrde ved een salig og friimoedig Afskeed og | gjorde hinde deelagtig Mandagen den $\overline{\text{XVII}}$ | Octobris Klokken III Qvarteer til X om Formiddagen | Aar MDCCI , efterat hun udi Haab, Troe og Taalmoedighed hafde fuldkommed sit Lefnets Løb | udi $\overline{\text{XVIII}}$ Aar, IV Maaneder, I Uge, II Dage og $\overline{\text{VI}}$ | Timer og nu udi dette sit Sofve Camer | forventer een glædelig og ærefuld | Opstandelse paa sin Frelseris | Iesu Christi stoere Til- | kommelsis Dag.

Kisten er betrukket med Læder og smykket med støbte Ornamentter af Bly. Over Indskriftspladen ses et i drevet Arbejde udført Vaaben, hvori en siddende Ræv, og den Af-dødes nu løst liggende Navnetræk, der er fremstillet ad samme tekniske Vej, har formentlig været fastgjort til Kistens Hovedende.

2.

1703.

Laurids Foss, Forstander for Sorø Skole.

D. O. M. S. | Hic iacet | Fossiadum non infima gloria fratrum | fratrum sex longe celeberrimorum | natu minimus ætate maximus | Ingenio ac virtute vel insita vel adscita haud ultimus | Vir | Nobilissimus et Consultissimus | Laurentius Foss | Med. et philos. doctor, in collegio cancellariae assessor | ut et | Regii Sorae, quod est, athenaei praeses | Natus Londini Scanorum A° MDCXXXVII , d. XXIV Iunii, Nactus cultiorum | Literarum lingvarumque fundamenta Sorae, donatus civitate | Academica ibidem A° MDCLVI d. VI Aug: adscriptus ab Academia Patavina medicin. et philos. doctoribus Anno MDCLXX | absolutis | Apud externos undecim annis patriae redditus, vitamque connubialem ingressus cum seqvioris sexus delicio | Barbara Rosenberg | Rem domesticam providentissime, publicam integerrime procuravit | Semel maritus, | octies pater | quatuor in coelum liberos praemisit | eundem ad omnes fortunae vultus vultum habuit | mutari | saepe vidit seculi mores | Semper idem. | Magnus vanitatum contemptor, recti amans, vitiorum inimicus, virtutum | ut cultor, ita aestimator | Dignus, quem mali mortuum, boni vivum optarent. | Regio Sorae quod est Lyceo sic praefuit, ut profue(r)it, | Collapsum res(t)ituit, restitutum strenue propugnavit et optime conservavit | Publico vivens bono | aliis(q)ve magis quam sibi; | etenim | aliis vacans, se ipsum neglexit, aliis lucens, se ipsum consumpsit. | Tandem | continuis fractus laboribus | ut Naturae autori quod a natura acceperat restitueret | exacto lavabiliter vitae curriculo | placide expiravit | et | quietem sibi, moerorem suis, memoriam sui

immortalem omnibus reliquit | Anno reparatae Salutis MDCCH d. VII Sept. | aetatis sexto, et quod excurrit, supra sexagesimum, | officii octavo supra decimum, | conjugii quinto supra vigesimum. | Pax ossibus ejus.

Den med Læder betrukne Kiste er prydet med Ornamenten, støbte af Bly. Over Indskriftspladen ses et Vaaben, hvori tre Blomster, der skyde op af en lille Høj, og foruden dette findes et andet, nu løstliggende Vaaben, hvori en siddende Ræv. Til Kistens Hovedende synes den Afdødes Navnetræk at være fastgjort.

3.

Ubekjendt.

*Du meener, Ieg er død, ney hør Ieg endnu Taler
Og dig, o Vandrings Mand alvorligen befaler:
Følg Dydens Rettefnoer, frøgt Dødens hastig bud,
Om du ei altid er, som Ieg var, fuld af Gud.*

Lille løstliggende Plade, der næppe med fuld Sikkerhed kan henføres til nogen af de i Kapellet nu henstaaende Kister.

X.

Gravkjælderens under St. Peders og St. Pauls Kapel.

I Begravelsen henstaa ialt otte Kister, af hvilke to indeslutte Børnelig.

1.

Fru Anne Ramel.

1702.

*Hellig for Gud og Høypriselig for Mennischen | Er | Den Høy Edle og Welbaarne
Frue nu Sahl. hos Gud | Frue Anna Ramel, Huis Siel blef een Himmel og Boepel for | Gud
og alle Dyder, | Da Den | Aar efter Christi Fødsell 1643 Dend 28 Augustij paa Sore Closter |
I Sieland Tog sin Boepell I Dette Iordische og sit Borgerschab I det Himmelsche | Vden Nogen
Forandring | Igiennem megen Forandring. | Nu Glædens, | Der Denne Sahl: Frue A° 1660 blef
forloftet med Den Sal: Herre Albret Scheel | Till Katholm og Anno 1662 Fuldkommed Løftet
Hanem til Største fornøyelse. Frugtbaahr af | Fire Lifs og Dyds Deilige Planter, Nemlig Sahl:
Otte Scheel, Sahl: Frue Else Scheel | Frue Idde Sophie Scheel og Sahl: Iomfru Birgitta Scheel. |
Nu Sorrigs, | Da Gud Anno 1667 in Aprill til sig Kaldede Hindis Herre Sampt adtschillige |
Tiider Hendis Kiere Søn, Elste og yngste Døttre. | Nu Glædens, | Der Hun A° 1672 in Iunio
blef ombedet og in Iulio wed Høytidelig Copulation I Tu(u)rebye- | holms Kiercke Viet Til Hans
Excellence Den Høyædle og Welbaarne Herre, Her Petter Reets, | Herre Til paltsgaard, Tuure-
bye Holm og Børlum Closter, Ridder, Kongl: Mayts: Cancellar, | Geheime Raad, Præsident udi
Cancellie Collegio, Afsefsor I Collegio Status og Høyeste Rett | og Befahlingsmand ofver Hæde-
land, øfre Rommerige, Buscherud og Ringerigs Ampter. | Dennem Begge I. Høyeste Maader For-
øget | Weed Twende Naturens og Dyders Planter, Nemlig: | Sahl: Iomfrue Sophie Reetz, | Frue
Petra Sophie Reetz. | Nu Sorrigs, | Der Saa Nær udslugte Hendis Glæde, Da Gud A° 1674*

Den 10 Iuly I Hendis Herre og I Hendis | Endnu Eeniste Ved Hannem da Hafvende Daatter, Sahl: Iomfrue Sophia Reetz, ved Døden udslucte | Lifvets Lius, huis Gud ick efter deris død Hafde optendt Hende een Gnist og Lius af Lifvet, Iomfrue | Petra Sophia Reetz. | Saaledis Wugger Gud Dine Kiereste Børn, at Sorrig og Glæde Holde huer paa sin Side fast at Wugge. | Wi prifse Ichun og kand iche Nochsom prise Det Lif, hun førte iblant Mennifken, Huor Ledis | Guds Fryct med alle sine Dyder Følge Hende til Grafven udi Høy-Grad, Saa som: til Gud een V-afladelig | Kierlighed, Till Hendis Herre ofverwettis Huldshab, till Hindis Vnderhafvende Ypperlig Retradigheed | Til Hendis Venner største Godhed, Till Nødtrengende U-sigelig gafmildhed, Till alle Mennsker og | Posteriteten Et Høypriselig Eftersiun. | Men Christus pryder det Lif, hun nu fører for Gud, Thi alle disse Har saa som salvet Hendis | Nafn af Grafuen, og Lammet self Ledsaget Hende indfor Tronen. I Lifuedt Tog hun Gud som | Asaph og Ville Ellers ick noget Schulle vere till, I Døden tog Gud hinde som Enoch, og hun er her | nu ick meere till, | Da Hun Christeligen og Salligen I Herren Hensof paa Turebye-holm Den Ottende | Ianuarij Et Tusinde Siuf Hundrede og Toe, Klochen Siuf om Morgen. Døden tog | ickun Lefningen, Men Beholder dog indtet; Thi det forkrenchelige opstaaer I | Uforkrenchelighed, Iche Endgang Hendis Asche, Thi hendis Been Grønes og | Welsignis I Dieris Steed. | Læser leg Det paa Hiertet: | Hun Var Gandsche Dydelig, Hun er ganske Vdødelig.

Den med Læder betrukne Kiste er smykket med Ahneskjolde og Ornament, af hvilke hine ere udførte i drevet Arbejde, disse støbte af Bly. Paa Laagets Overflade ses foruden Indskriftspladen og Korset fra et Krucifix tillige de *Ramelers* og *Skeelers* Vaaben, og til begges Skraasider har man fastgjort otte Ahneskjolde, af hvilke dog nu flere ere forsvundne. Rækken til venstre indeholder følgende Vaaben: [*Ramel*], *Massov*, *Thott*, *Bille*, *Belov*, *Kleist*, *Ulfstand* og *Sandberg* (det sidste løstliggende). I højre Række: *Lindenov*, *Brahe*, 3, 4, 5 mangle, *Bille*, 7, 8 mangle. Et løstliggende *Rud*-Vaaben har hørt til denne Kiste og formentlig været anbragt i sidstnævnte Række*).

2.

Tage Thott, Amtmand.

1707.

Det er et kosteligt Medhavende i Verden at være født af et ypperligt Blod og en gjæv Stamme, men det er et kosteligere Medhavende ud af Verden, at man gaar ud af Verden med et ypperligt Navn og berømmeligt Eftermæle. Det første erlanges ved priselige Forældres Ypperlighed, det sidste ved eget Levnets Dydelighed. Af begge kan berømmes den højædle og velbaarne nu sal: Herre, Hr Tage Toth til Turbyholm, Ridder, kongl. Majestæts høybetroede Geheime og Etatsraad, Amtmand over Holbæk Amt og Landsdommer over Sjælland og Møen, født i Skaane af højædle og velbyrdige Mand Hr Otte Toth til Næszeude og Emchsholm, Danmarks Riges Raad, og højædle og velbyrdige Frue Dorthe Rosenkrantz til Rosenholm. Han begyndte sit Livs Løb paa sin Fædernegaard Zeude 1648 d. 5 September; han endte sit berømmelige Livs Løb udi Døden paa Turbyholm d. 23 Februar 1707. Den Dydelige finder vel Udødelighed for sit Navn her i Livet, men ingen finder Udødelighed for sit Legeme, derfor kunde ikke denne sal: Herres højadelige, ældgamle Byrd og Herkomst, han var født af, ikke den høje Ære og Værdighed, hand levede udi, ikke den fortræffelige Conduite og extraordinaire Forstand, hand var begavet med, skaffe hannem et udødeligt Legeme her i Livet, men vel et udødeligt Navn efter Døden. Hans herlige Navn døde da ikke, da hans Legeme døde, men lever med de Efterlevende i Uforgjængelighed og Ære; vel er hans højadelige Lig og Legems

*) De tvende Ahnerækker burde have indeholdt efterstaaende Vaaben i følgende Orden: *Ramel*, *Brahe*, *Massov*, *Thott*, *Belov*, *Bille*, *Kleist* og *Ulfstand*. — *Skeel*, *Lindenov*, *Brahe*, *Rosenkrantz*, *Sandberg*, *Tinhus*, *Bille* og *Gjøe*.

Aske ikke uden vaade Øjne og sorrigfulde Hjærter nedlagt i Graven, men hans berømmelige Liv og Omgjængelse iblandt os skal dog staa som Jærnstil indgravet i vores Minde, sær udi hans højædle og velbaarne Frues, Fr. Petræ Sophiæ Reedtz, hendes Hjærte, med hvilken han levede ikkun kort udi et meget kjærligt Ægteskab. Han levede saa med hende udi 10 Aar og 5 Maaneder, at hun altid havde ønsket hannem at leve, han døde saa fra hende, at hun ej begjærte mere at leve; sær udi 4 velartede og af Alle velyndede Børns Hjærter: højædle og velbyrdige Frøkner Dorothea og Anna Toth, Junker Peter og Otte Toth, som med salte Øjne-Taarer begræde denne deres berømmelig sal. Faders alt for tidlig dødelige Bortgang, men de lader hans Liv være dem et Lys, ved hvilket de ser sig for at træde udi hans dydefulde Fodspor og i deres Hjærte-Sorg trøstes ved dette Haab, at den Fader, de ej mere se her i Livet, skal de en Gang se iblandt de Udvalgte i Himmelen i de Retfærdiges Opstandelse.

Kisten, hvis Indskriftsplate synes at være forsvunden, er falden sammen, men af dens enkelte Dele fremgaar det, at den har været betrukken med Fløjel og paa Laagets Sider prydet med sexten Ahnevaaben. Selve Skjoldene og Hjælmtegnene har man ladet udføre i drevet Arbejde, medens Ornamenterne ved Siderne og Hjælmene ere støbte af Bly. Rækken til venstre indeholder efternævnte Vaaben i følgende Orden: *Brahe, Bille, Rud, Ulfstand, Rantzov, Rosenkrantz, Ramel og von Halle*; den til højre: *Rosenkrantz, Lange, Gans, Breide, Brahe, Bille, Giøe og Ulfstand**).

3.

Fru Petra Sofie Reedtz.

1720.

Her-under

Udi grafvens ørch

Ald Lefve-Liusis sidste mørch

Fra Verdens mørche Lefve-Lius er skiult og lucht og slucht.

Det fordum Verdens klare Lius, der skinned nys faa smucht,

Dend ud af Dyd ey mindre end af Ære og af Stamme,

Højædle og Welbaarne og nu Himmel-salig Dame,

Petra Sophia Reedtz,

Som var til sidst een Ejer af

Et Næsbyholm, Et Bafvelsøe, men sidst af denne Graf.

Højædel udaf Fødsels Ætt, af Adel Giev og Gammel,

Af Canceler Hr. Peter Reedtz og af Fru Anna Rammel.

I Kiøbenhavn dend femtende i Blidel fød Hun blev,

Dend tid mand sexten hundrede og fem gang femten skrev.

Højædel udaf Ægte-Vall til den Højædle Herre

Geheime-Raad Hr Tage Thot som Hendis Ægte-kiære.

I tree gang siufvend alders Aar Hun Ære-famled blev

Dend tid mand Sexten hundrede og Sex gang Sexten skrev.

Højædel udaf Ægte-Liv, som Hende Gud beskierte,

Saa brav een ægte-fælle Hun da og sit dydig hierte

Med Hannem deelte i dend Lyst og Ægte-glædis Roe,

Som Deris Gud paa Ti Aars Tid gav disse Ædle Toe.

Højædel udaf Ægte-frugt som Een Velsigned Moder

*) Den samme Skjødsløshed, som vi ovenfor have paavist ved Anbringelsen af Vaabnene (S. 70 Nr. 1), træffe vi atter her, idet de tvende Ahnerækker burde have haft følgende Indhold og Orden: *Thott, Rantzov, Brahe, Rosenkrantz, Ulfstand, von Halle, Bille og Hardenberg*. — *Rosenkrantz, Brahe, Lange, Giøe, Gans, Bille, Breide og Ulfstand*.

*Sin Gud, sin Mand og Verden gav Hun Fiire Ædle Poder,
 Die Tvende udaf Fædre-Kion til fædre-Landets Tarv
 De Tvende udaf Eget Kion med Modre-Dyders Arv.
 Høyædel udaf Enche-Liv, da Gud sig lod behage
 Aar Sytten hundrede og siuf at kalde Hendis Mage
 Fra Hendis Glæde ind til sin, Hun under sin Guds hâand
 I Tretten Aar sig skiched og sin Gud holdt for sin mand.
 Høyædel udaf aldt sit Liv, I Gudsfrygt paa een Klippe
 Som Viisdom bygde Hun sit Huus, saa kund ey Lychen glippe.
 For-resten Hun I Verden saa sig fordte, at Hun maa
 Udaf hver mand et æris og forundrings vidne faa.
 Høyædel end-og i sin Død, Hun stridde her med ære,
 I fir- og fyrgetiufve Aar og tvende Uger fleere.
 Aar sytten hundred tiufve just paa Enochs dag Hun vandt
 Paa Næsbyholm sin seyer og i Himlen Kronen fandt.
 Høyædel end-og efter Død dend jordisch Levnings asche
 Med ædle Dyders ære-Liv skal grønnis end og brasche.
 Som Siælen hisfet hos sin Gud i ævig Æris fryd,
 Saa Rygtet her hos hver Mand, som forftod sig rætt paa Dyd.*

p. I. B.

Den med Fløjel betrukne Kiste er smykket med Ahneskjolde og Ornamenter, af hvilke hine ere udførte i drevet Arbejde med særskilt tilføjede Hjælmtegn, medens samtlige øvrige Prydelser ere støbte af Bly. Til Laagets Overflade har foruden Indskriftspladen tillige et Krucifix været fastgjort, og langs dets indadbuede Sider fandtes sexten Ahneskjolde, af hvilke dog nu flere dels ganske mangle, dels ere fjærnede fra deres oprindelige Pladser. Paa venstre Side ses følgende Slægters Vaaben: *Reedtz*, *Ramel*, 3—4 mangle, *Barnstedt*, *Holk*, *Bild* og *Rud*. Fra højre Side findes fem løstliggende Skjolde: *Ramel*, *Skeel*, *Brahe*, et Vaaben, der formentlig tilhører Slægten *Massov*, samt ét, som er inddelt paa samme Maade som *Skeel*-Vaabnet*). Til Kisten, hvis Hovedende bærer den Afdødes Navnetræk, har yderligere været fastgjort et stort *Reedtz*- og *Ramel*-Vaaben.

4.

Frøken Anne Thott.

1764.

*Herunder hviler, | Hvad Iordisch var af Dend | I livet Høyædle og Velbaarne, | Efter
 Døden hos Gud Salige | Frøken Anne Thott, | Som Skuede Verdens Lys | d. 28 Marty 1705. |
 I Spæde Barndom mistede Hun een kier fader, | Geheime Raad Hr Tage Thott | Til Tureby-
 holm, | I Første Ungdom begræd Hun een Høytelskent Moder, | Fru Petra Sophia Reetz | Til
 Nesbyholm og Bavelse, | I hele Levnet udvalte Hun sin Frelsere til Brudgom, | Attraende ide-
 ligen | at leve Christelig og døe Salig. | Det Første var Hendes største Lyst i Verden, | Det
 sidste Forundte Himlen Hende | d. 20 Oct 1764.*

*Hun elskede sin Gud i alle livets dage
 Hun Sandru, Trofast, From, Frimodig, Didig var,
 Thi døde Hun i Haab, som ikke vil bedrage,
 at faae et varigt Liv; Vel tend, som samme har!*

Læderbetrukken Kiste uden Prydelser af nogen Art.

*) Atter her møde vi betydelig Forvirring i Ahneskjoldene. Rækken til venstre burde have haft følgende Indhold og Orden: *Reedtz*, *Brahe*, *Rostrup*, *Holk*, *Barnstedt*, *Bille*, *Skeel* og *Rotfeld*. Rækken til højre: *Ramel*, *Skeel*, *Brahe*, *Lindenov*, *Massov*, *Brahe*, *Thott* og *Rosenkrantz*.

5.

Kristian Ditlev Rantzov, Amtmand.

1767.

*Her under hviler | I Livet Høyædle og Velbaarne | nu hos Gud Salige | Marskalk
Christian Ditlev Rantzau. | Hand begynte Løbet | d. 31 Decemb. MDCCXIX. | Efter mange Aars
Tro og Flittige Tieneste | Som Ritmester ved dend Kong: Lif-Guarde til Hest | Og Obrist
Leutenant i Armeen, | Som Kammer-lunker og Hof-Marskalk | Hos Hans Kongl. Høyhed Prints
Friederic | Og som Amtmand ofver Vordingborg og | Tryggevelde Amter, | Saa og | Udi Et
nesten 8 Aar kierlige Ægteskab | med Hans nu Høybedrøvede Enke | Christiane Sophie Thott |
forlod Hand i Blomstrende Alder | Verdens møye og Forføngelighed | d. 20 Sept. MDCCLXVII.*

*Gak, Vandringsmand! men tænk, imens Du har at vandre,
Hvo veed, naar vandres skal til Evighedens Flok?
Betænk det Eene vel, Som intet kand forandre,
Hvo vel har vandret har og vandret længe nok.*

Læderbetrukken Kiste uden Ornamentering af nogen Art.

Foruden to med Klæde betrukne Børnekister, der ere uden Indskriftsplader, indeholder
Gravkjælderens endnu en med Fløjel overtrukken Kiste, som indeslutter Liget af en Voxen.
Mindepladen, som tildels er fortæret, er udført af Jærnblik og beklædt med Lærred, hvorpaa
den fuldstændig tilintetgjorte Gravskrift har været malet.

TILLÆG.

INDSKRIFTER FRA FORSVUNDNE MONUMENTER.

1.

Jonas, Famulus.

ca. 1300.

Søndre Korsfløj. — Tavle 4.

+ ABBATI : GRATVS | FAMVL' : IACEO : HIC : OMMALAO? : IONAS : ABLAO? : NOBIS :
SCIS : | SOCIHO : IRL'M : REPETIO : | BIS : OER : ROMAM : REUISIO : EO : SAML' : AD :
SCM : ONSHO : HIC : IACOBÜ : *)

Paa Stenen er den Afdøde udhuggen i fuld Figur indenfor en søjlesmykket, med tre Rundbuer afsluttet Ramme. I den højre Haand holder han Pilgrimstaven, i den venstre to Palmegrene, og ved Livbæltet hænger en med en Muslingskal prydet Taske.**)

2.

Øgmund Povelsen, Biskop i Skálholt fra 1520—1540.

ca. 1542.

Hic sepultus est Augmundus Islandiæ Episcopus.

Paa Grund af den Modstand, som Øgmund Povelsen i Forening med Biskoppen paa Holum, Jon Aresen, rejste imod Reformationens Indførelse paa Island, blev den førstnævnte som firsindstyveaarig Olding i 1541 ført som Fange til Danmark. Sorø Kloster blev ham anvist til Opholdsted, og her skal han være død allerede i 1542.***)

3.

Eiler Hansen, Docent i Mathematik.

1567.

Epitaphium magistri Hilarii Johannis, qui cum Hafniæ mathesin aliquandiu magna cum laude professus esset, correptus mania, qua et ad vitæ exitum laboravit plurimis annis, Sorø mortuus est anno domini 1567 die apost: Simonis et Judæ.

*Scania, qvo multum docto gaudebat alumno,
Hilarius fatis, pressus et actus obit,
Floruit at tamen musis et clarior arte,
Dum mens in vegeto corpore sana fuit.
Ingenii primum, tum vitæ lumine cassus
Occidit, ablatum reddit utrumque Deus.*

C. M.

*) Ophæves Forkortelserne vil Indskriften lyde: *Abbati gratus famulus iacet hic tumulatus | Jonas ablatu nobis, sanctis sociatus. | Jerusalem repetit bis, ter Romanque revisit, | Et semel ad sanctum transiit hic Jacobum.*

**) I Thyrsled Kirke ved Horsens findes — saavidt Forf. bekjendt — den eneste her i Landet til vore Dage bevarede Gravsten over en Pilegrim: *Petrus, dictus Kællær*. Monumentet skriver sig fra omtrent samme Tid som Sorø Stenen.

***) Danske Atlas VI, 352. R. Keyser: Den norske Kirkes Hist. II, 643 o. flg.

4.

Joakim Burser, Læge, Professor i Naturvidenskab.

Conditorium Joachimi Burseri, Camentio Lusati) med: d.; qvi postquam Annæbergensium 1639. reip: medicus ordinar: lustra duo, terna vero academiæ huic Soranæ primus tum medicus, tum scientiæ naturalis prof: publ: inservisset, esse inter mortales pie desiit die 28 mensis Aug. anno ætatis 56 æræ Christ: 1639. Vidua Christiana Seifarti Annæbergensis cum relicta pupillorum triga posuit.*

5.

Joakim Krakevitz, Professor i Theologi, Præst.

Nobili et reverendo viro Joachimo Krakevizio Pomerano histor. et philosoph. moralis in 1642. academia Gryphieswald. primum ac deinde in reg: atq'. equestri Sorana s. s. theol: profess: ac pastori primario, marito desideratissimo pie vita functo 5 iduum Febr. an. Servatoris 1642, amori testando posuit moestissima vidua Maria, viri clarissimi Joachimi Burseri filia.

6.

August Schremer, Spisemester.

Den ær- og højagtbare Mand sl. Augustino Schremer, født i Ditmarsken Anno 1621 1691. d. 29 November, som bode i Sorø 41 Aar, var denne kongl. Skoles Spisemester i 31 Aar og døde Aar 1691 d. 30 Marts. Sin i 23 Aar havde Husbond havde til Æreminde og Kjærlighedstegn sat af hans 3^{die} Hustru, Mette Hansdatter Thim, født i Flensborg 1630 d. 9 September, døde □.

*Her hviler slig en Mand, som spiste mange vel,
Gav Alle Ret og nok og Himmelen sin Sjæl.*

7.

Haagen Pedersen.

*Her under Gravens Bolig
fra Verdens Suk og Væ
vor Haagen hviler rolig
og venter Himmel Læ.*

1716.

Denne salige Mand, Haagen Pedersen, han døde Aar 1716 d. 27 Novbr. udi hans Alders 47 Aar, og haver hans hjærtelskende Hustru Ellen Christina Budla ladet denne Sten bekoste til et kjærligt Æreminde.

*) 2: Kamentz i Lausitz.

RETTELSE OG TILFØJELSE.

- S. 6, Nr. 14. Formen *sarcu* for *sarcophagus* forekommer hos Du Cange: Glossarium VI, 135. Jvfr. tillige M. Lacombe: Dictionnaire du vieux langage françois S. 428.
- S. 15, Nr. 25. *Cænobii* læs: *cænobii*. *Mæstisf*: læs: *mæstisf*.
- S. 22, Nr. 36. Kjøbmand Søren Rosbjerg, der første Gang var gift med Anna Kirkeberg, indtraadte efter hendes Død i Ægteskab med Maria Helvig Høeberg († 1788). Over hende og Søren Rosbjerg († 1790) findes paa Sorø Kirkegaard en Gravsten, som ligger ud for Kirkens nordre Sideskib.
- S. 23, Nr. 38. Ved Østsiden af Sorø Kirkes nordre Korsfløj findes en over Lærer i Statsvidenskab ved Sorø Akademi, Andreas Schytte († 1777) lagt Gravsten, hvis Indskrift blandt Andet oplyser om, at han i 1763 var bleven gift med Enken efter Godsforvalter Kruusberg, Karen Stæhr († 1791).
- S. 29, Linje 16 f. o. *Decorus* læs: *decor iis*.
- Tavle 13, Underskriften. Henrik Kristensen (Tornekrands), læs: Henrik Kristiensen (Tornekrands).
-

Efter Udførelsen af den nærværende Skrift ledsagende Plantegning af Sorø Kirke er det nordre Sideskibs Mur blevet underkastet en omfattende Restauration, der har medført væsentlige Forandringer i de arkitektoniske Enkeltformer.

REGISTER.

Abro, Lorentz, Landsthingshører. 20.
Absalon, Ærkebiskop. I, III, 6.
Absalon Bælg. II.
Agnes, Kristoffer II's Datter. 26.
Albert, Greve af Gleichen. 40.
Andersen, Bent og Niels (Klavs),
Brødre, Disciple i Sorø Skole. 36.
Anna, Kristoffer af Bayerns Søster. 40.
Asger Rig. I.
Atto, Abbed. I.

Bang, J., Billedhugger. 31.
Basse, Anne Hansdatter. 47.
Belov, Sofie. 55.
Beulwitz, Kristof Ernst v., Geheime-
konferentsraad. 59.
Beulovitz, Sofie Hedvig v., født v.
Warnstädt. 59.
Bilderbech, Anna Katharine. 16.
Bille, Karen. 48.
Bille, Markus. 48.
Botilde. 4.
Brahe, Anne. 58.
Brahe, Birgitte. 47, 48.
Brahe, Birgitte. 61.
Brahe, Sofie. 46.
Brasen, Margrete. 15.
Brixéng, Mikkel Matthiasen, Ride-
foged. 21.
Brokkenhus, Susanne. 48.
Budla, Ellen Kristine. 75.
Burser, Esaias, Apotheker. 17.
Burser, Joakim, Læge, Prof. i Natur-
videnskab. 75.
Burser, Marie. 75.
Böckmann, Janus, Borger i Køben-
havn. 21.
Böckmann, Johannes, Hovmester. 20.

Cecilia, Hans Navels Hustru. 5.
Cecilia, Peder Thorstensens Hustru. II.
Cecilia, Sune Ebbesens Hustru. II.

Æbbe, Skjalm Hvides Søn. I.
Ebbesen, Sune. II.
Egbert, Abbed. I.

Eickhorn, Gert Levin, Kjøbmand. 22.
Eickstedt, Friderica v. 65.
Eickstedt, Valentin v., Geheimeraad.
65.
Englisch, Elisabeth, født Thompson.
49.
Erik, Kristoffer II's Søn. 26, 40.
Ernst, Henrik, kongl. Raad. 51.
Ernst, Henrik, Barn. 51.
Esbern Snare. II.
Eufemia, Dronning. III, 26.

Faber, Daniel, Dronning Sofias Raad.
51.
Faber, Sofie. 51.
Foss, Johan Adolf, Kjøbmand. 52.
Foss, Katharine Margrete. 68.
Foss, Laurids, Forstander for Sorø
Skole. 68.
Foss, Mathias, Biskop. 19.
Foss, Mathias Georg, Student. 52.
Foss, Niels, Præst. 18.
Franck, Frederik og Hans, Brødre,
Disciple i Sorø Skole. 11.
Franck, Oberst. 11.
Frederik, Biskop. II.
Fris, Sigfred, Justitsraad. 19.
Friis, Anna Katharina. 43.
Friis, Gregers, Lehnsmænd. 44.
Friis, Hans, Lehnsmænd. 36.
Friis, Kristian, Kansler. 35, 44.
Friis, Kristian, General-Felttøjmester.
44.
Frændesen, Nicolaus. 2.

Gattermann, Georg, Ridelærer. 15.
Gerhard, Hertug af Schwartzburg. 41.
Giøe, Anne. 49.
Giøe, Birgitte. 47.
Giøe, Falk, Hofmester for Sorø Aka-
demi. 47.
Giøe, Henrik, til Turebygaard. 47, 48.
Giøe, Jens, Barn. 47.
Giøe, Kristoffer, Lehnsmænd. 46.
Giøe, Markus (Markvard), Stiftamt-
mand. 49, 58.

Giøe, Mette. 48.
Giøe, Mogens, til Gunderslevholm. 46.
Giøe, Mogens, Etatsraad. 49.
Giøe, Otte, til Turebygaard. 55.
Gram, Øllegaard v. 31.
Gyde. I.
Gyldenstjerne, Øllegaard. 45.

Hald, Marie Pedersdatter. 21.
Hansdatter (Wolff), Anne. 13.
Hansdatter (Wolff), Dorothea. 17.
Hansen, Eiler, Docent i Mathematik.
74.
Hasebard, Jacob Wichmann, Barn.
14.
Heinemark, Kristense Marie. 18.
Helvig, Dronning. III.
Helvig, Kristoffer II's Datter. 26.
Holberg, Ludvig. 31.
Hulmfred. II.
Høeberg, Maria Helvig. 76.
Høg, Anne. 45.
Høg, Just, Kansler. 45.
Høg, Mogens, Rigsraad. 37, 53.
Høg, Sofie. 46.
Høg, Stygge, til Vang. 45.

Inge. I.
Ingeborg, Esbern Snares Hustru. II.
Ingeborg, Peder Strangesens Hustru.
III.
Ingeborg, Grevinde af Blankenburg.
41.
Ingerid. II.
Iuel, Barbara. 43.
Iuel, Jens, Statholder i Norge. 57.
Iuel, Kristense. 38, 57.

Jakobsen, Hemming, Abbed. 4.
Jensen (Lodehat), Peder, Biskop. IV.
Jensen (Sparre), Thorben, Ridder. 3.
Jersin, Jens Dinesen, Professor (Bi-
skop). 13.
Jespersen, Niels, Abbed. 10.
Johannes, Marskalk. II.
Jonas, Famulus. 74.

- Kaas, Edel Katharine. 65.
 Kaas, Sofie. 54.
 Karsemose, Oluf Lauridsen, Abbed. 10.
 Katharine, af Slægten Krag. 3.
 Keitum, Katharine. 19.
 Keldberg, Maren Enevoldsdatter. 22.
 Kirkeberg, Anna. 22, 76.
 Klementsén, Niels, Abbed. 3.
 Knudsen, Kristian, Oberst. 25.
 Knudsen, Thorsten, Ekvipagemester. 25.
 Kongslev, Lauritz Laurberg, Lærer ved Sorø Akademi. 41.
 Krag, Jens, Biskop. 2.
 Krag, Jørgen, Barn. 55.
 Krag, Mogens, Oberst. 57.
 Krakevitz, Joakim, Prof. i Theologi, Præst. 75.
 Kravse, Hildeborg. 46.
 Kristensen, Anders, Forstander for Sorø Skole. 12.
 Kristiensen (Tornekrands), Henrik, Abbed. 5, 6, 9.
 Kristoffer den Anden, Konge. III, 26.
 Kristoffer, Hertug af Laaland. V.
 Kruck, Georg, Prof. i Medicin og Fysik. 18.
 Kruse, Birgitte Charlotte. 32.
 Kruusberg, Hans, Godsforvalter. 23.
 Kunigunde, Hertuginde af Sønderjylland. 41.
- Laale, Anders, Abbed. 4.
 Laale, Peder, Abbed. 3.
 Lange, Ide. 57.
 Lange, Gunde, til Søfde. 47.
 Lange, Karen. 46.
 Lindenov, Helvig. 38.
 Lundt, Anna. 51.
 Lunge, Anne. 46.
 Lunge, Jørgen, Marsk. 46.
 Lykke, Anne. 34.
 Løvenskiold, Anna Barbara. 67.
- Madsdatter (Jacobæa), Anne. 14.
 Margrete, Dronning. IV.
 Mathesius, Daniel, Assessor i Højesteret. 51.
 Mathesius, Henrik Ernst, Student. 51.
 Mathiæsen, Markus, By- og Birkeskriver. 22.
 Meincke, Kristine. 67.
 Meursius, Johannes, Prof. i Historie. 15, 35.
 Mikkelsen, Hans, Forstander for Sorø Skole. 11.
 Mohr, E. K. 19.
- Navel, Hans, Væbner. 5.
 Nantsen, Sofie. 19.
 Niels Mule. II.
 Niørdt, Johanne Sofie. 41.
 Nyegaard, Gjertrud Elisabeth. 23.
- Offenberg, Ove, Barn. 56.
 Oluf, Konge. IV, 5.
 Oluf Glug. I.
 Osten, Jakob v. d., Amtmand. 30.
 Overberg, Niels, Forstander for Sorø Skole. 19.
- Paludan, Helene. 41.
 Pedersen, Haagen. 75.
 Pedersen, Knud, Læsemester. 10.
 Petersen, K. M., Soldat. 42.
 Petters, Magdalene. 20.
 Pingel, Frederikke Dorothea. 50.
 Pingel, Kristian Frederik, Barn. 50.
 Podebusk, Henning, Marsk. III.
 Podwild, Oberst. 58.
 Pontoppidan, Bolette Katrine, født Elling. 25, 38.
 Pontoppidan, I. L. C., Prof. i Theologi. 39.
 Povelsen, Øgmund, Biskop. 74.
 Pultz, Ritmester. 54.
 Pultz, Dorothea Hedevig. 54.
- Radeløf, Lucie. 52.
 Ragnhild. I.
 Ramel, Anne. 69.
 Ramel, Birgitte, Barn. 66.
 Ramel, Else. 65.
 Ramel, Henrik, Hofmester for Sorø Akademi. 66.
 Ramel, Henrik, Barn. 66.
 Ramel, Otto, Barn. 66.
 Ramel, Ove, Etatsraad. 62.
 Ramel (Sehested), Margrete Sofie. 62.
 Ramel Sehested, Ove, Generallieutenant. 66.
 Ramel Sehested, Ove, Geheimestatsminister. 67.
 Rantzov, Kristian Ditlev, Amtmand. 73.
 Reedtz, Birgitte. 60.
 Reedtz, Frederik. 61.
 Reedtz, Peder, Kansler. 69.
 Reedtz, Petra Sofie. 70, 71.
 Reedtz, Sofie. 69.
 Reitzenstein, F. W. C. v., Kammerjunker. 31.
 Reitzenstein, W. V. C. v., Overhofmester ved Sorø Akademi. 27, 29, 31, 39.
- Rodsteen, Ingeborg. 61.
 Rodsteen, Markvard, Admiral. 60.
 Rodsteen, Steen, til Lerbæk. 60.
 Rosbjerg, Søren, Kjøbmand. 22, 76.
 Rosenberg, Barbara. 68.
 Rosenkrantz, Dorte. 70.
 Rosenkrantz, Holger, Kaptain. 57.
 Rosenkrantz, Ide Sofie. 58.
 Rosenkrantz, Jørgen, Hofmester ved Sorø Akademi. 38, 56.
 Rosenkrantz, Kristense. 38, 53.
 Rosenkrantz, Maximilian, Oberst. 57.
 Rosenkrantz, Mette. 59.
- Rosenkrantz, Mette. 63.
 Rosenkrantz, Ove, Fændrik. 56.
 Rosenstand Goiske, Sabine Margrete. 55.
- Schjelderup, Niels Mortensen, Prof. i Theologi, Præst. 16.
 Schjelderup, Anne Nielsdatter. 17.
 Schlanbousch, Edel Kristine. 66.
 Schlanbousch, Margrete Sofie. 66.
 Schlegel, Henrik Frederik. 42.
 Schlegel, Johan Georg Frederik, Lieutenant. 42.
 Schlegel, Johannes, Elias, Prof. i Historie ved Sorø Akademi. 41.
 Schrader, Hans, Justitsraad. 19.
 Schremer, August, Spisemester. 75.
 Schytte, Andreas, Lærer i Statsvidenskab ved Sorø Akademi. 76.
 Schøller, Thomas Blixenskjold, Discipel ved Sorø Akademi. 24.
 Sehested, Dorte. 59.
 Sehested, Frands Vilhelm, Generalmajor. 67.
 Sehested, Frederik Gyldenstjerne, Kammerherre. 67.
 Sehested, Jens Malthesen, General-lieutenant. 63.
 Sehested, Johan Frederik, General-lieutenant. 66.
 Sehested, Kristen Thommesen, Kansler. 59.
 Sehested, Pauline, født Fabritius Tengnagel. 67.
 Seifart, Kristiane. 75.
 Skeel (Scheel), Albrekt, til Katholm. 64, 69.
 Skeel, Birgitte. 69.
 Skeel, Else. 64, 69.
 Skeel, Ide Sofie. 69.
 Skeel, Margrete. 66.
 Skeel, Otte. 69.
 Skjalm Hvide. I, 39.
 Stanlay, C. F., Billedhugger. 32.
 Stephanus, Stefen Hansen, Professor i Historie. 14.
 Stokflet, Anna Kirstine. 64.
 Strangesen, Peder. III.
 Stygge, Hans, Discipel i Sorø Skole. 34.
 Stygge, Maurids, Lehnsmænd. 34.
 Sunesen, Anders, Ærkebiskop. 8, Anmærk. ***).
- Svaning, Abigael. 12.
 Sørensen, H., Soldat. 42.
- Taa, Matheus Avesen, Væbner. 2.
 Thim, Mette Hansdatter. 75.
 Thomas, Abbed. I.
 Thorstensen, Peder. II.
 Thott, Anne. 72.
 Thott, Birgitte. 55.
 Thott, Dorothea. 71.
 Thott, Jytte Dorte. 58.

Thott, Kristian, til Boltinggaard. 55.
Thott, Kristiane Sofie. 73.
Thott, Otte, Rigsraad. 70.
Thott, Otte, Statsminister. 32.
Thott, Otte. 71.
Thott, Peder. 71.
Thott, Tage, Amtmand. 70.
Toke, Skjalm Hvides Søn. I, 39.
Tove. 2.
Tru . . . , Katharine. 17.

Ulfstand, Anne. 45.

Urne, Margrethe. 60.

Vagnsen, Peder, Biskop. II, 6.
Vagnsen, Skjalm, Biskop. II, 6.
Valdemar den Tredie, Atterdag. III,
29, 33.
Valdemar, Erik Gleppings Søn. 26,
Anmærk.*), 40.
Viereggen, Frederik v., Amtmand. 54.
Vinding, Anders. 21.
Vinding, Rasmus. 21.
Vittrop, Barbara. 36, 44.

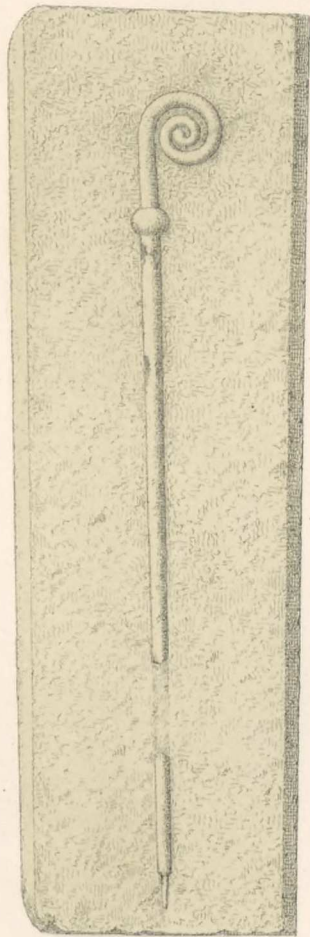
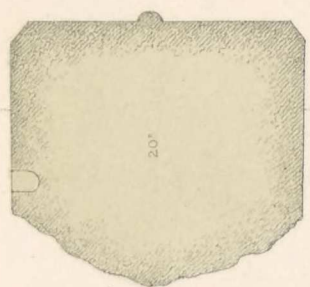
Wendelboe, Kristine. 25.
Wiedewelt, Johannes, Billedhugger.
32.
Wøldike, Jeremias, Prof. phil. et
math. 55.
Wøldike, Markus, Barn. 55.

Zedewitz, Theresia Sofie. 31.

Ørtz, Slægten. 54.

Sorø Kirke.

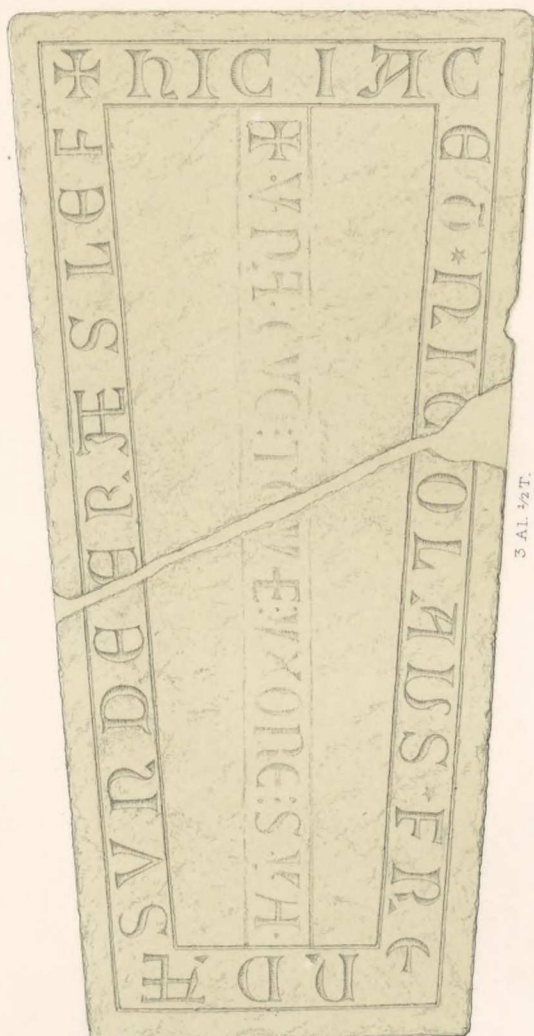
Tavle 1.

J. B. Löffler del.

Harald Jensen lith.

UBEKJENDT, ABBED.

NICOLAUS FRÂNDESEN OG HUSTRU TOVE.

Sorø Kirke.

Tavle 4.

3 A1 3 T

Søren Abildgaard del.

Harald Jensen lith.

JONAS, FAMULUS.

Sorø Kirke.

Tavle 5.

2 Al 22 T.

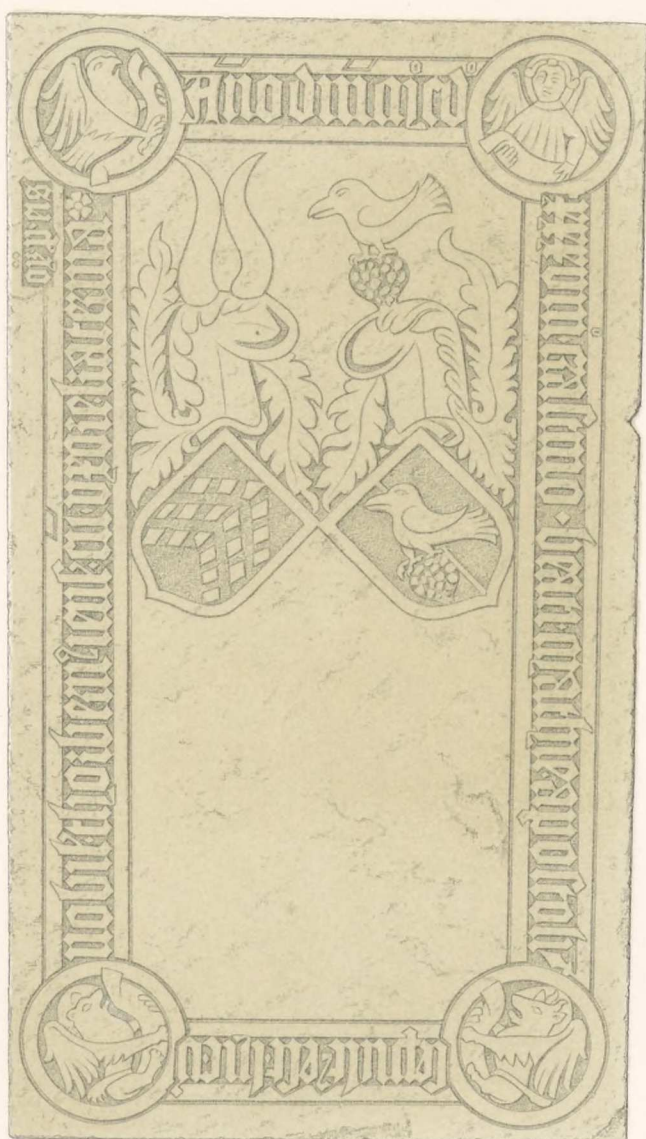
I. B. Löffler del.

Harald Jensen lith.

MATHEUS AVESEN TAA, VÆBNER, † 1387.

Sorø Kirke.

Tavle 6.

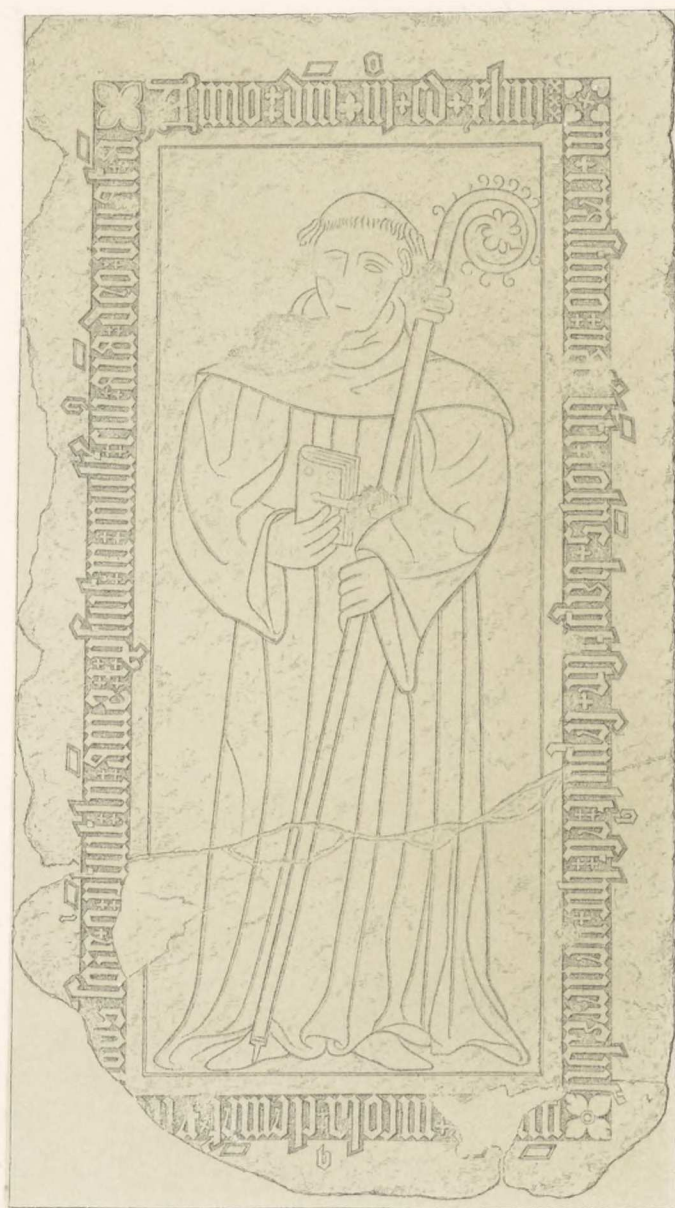
J. B. Löffler del.

Harald Jensen lith.

THORBEN JENSEN (SPARRE), RIDDER, + 1438, OG HUSTRU KATHARINE.

Sorø Kirke.

Tavle 7.

3 Al 12 3/4 T.

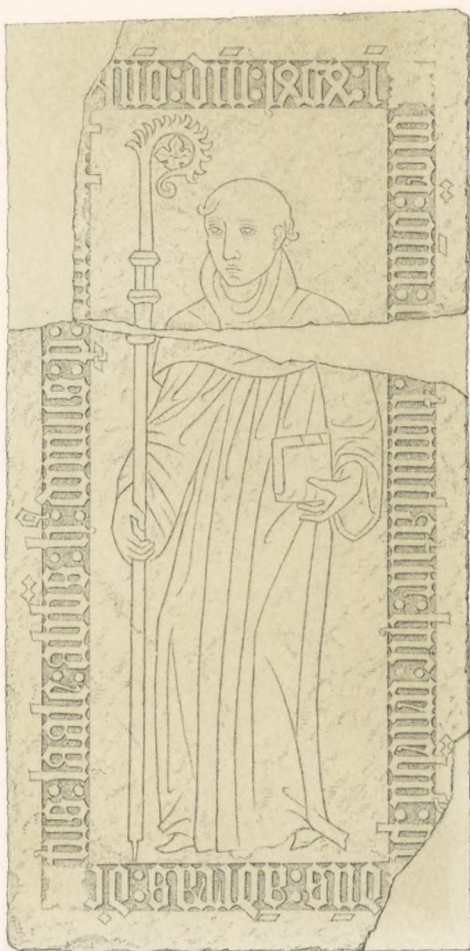
J. B. Løffler del.

Harald Jensen lith.

NIELS KLEMENTSEN, ABBED, † 1444.

Sorø Kirke.

Tavle 8.

2 A1 18 1/2 T.

J. B. Löffler del.

Harald Jensen hth.

ANDERS LAALE, ABBED, † 1464.

Sorø Kirke.

Tavle 9.

2 AL 1154 T.

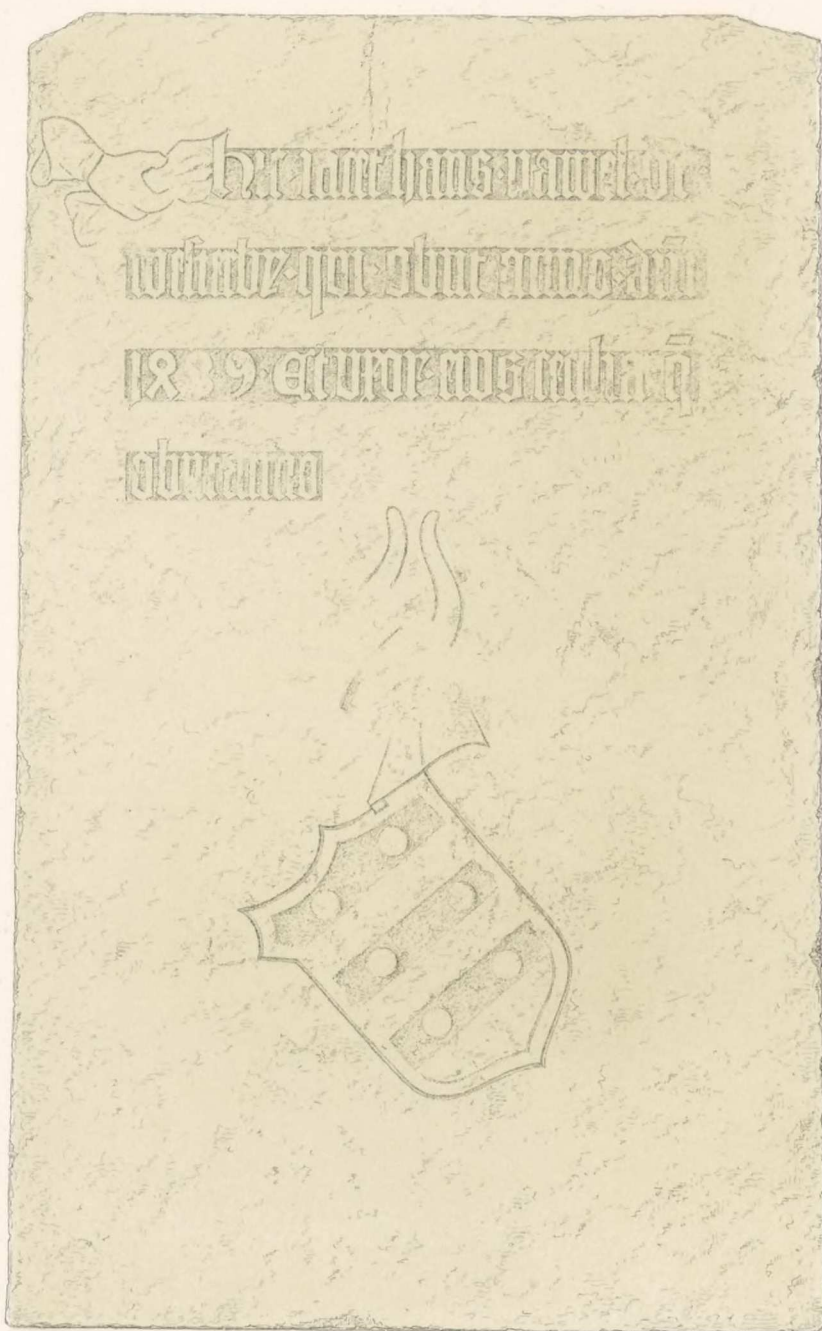
J. B. Löffler del.

Harald Jensen lith.

HEMMING JAKOBSEN, ABBED, † 1462.

Sorø Kirke.

Tavle 10.

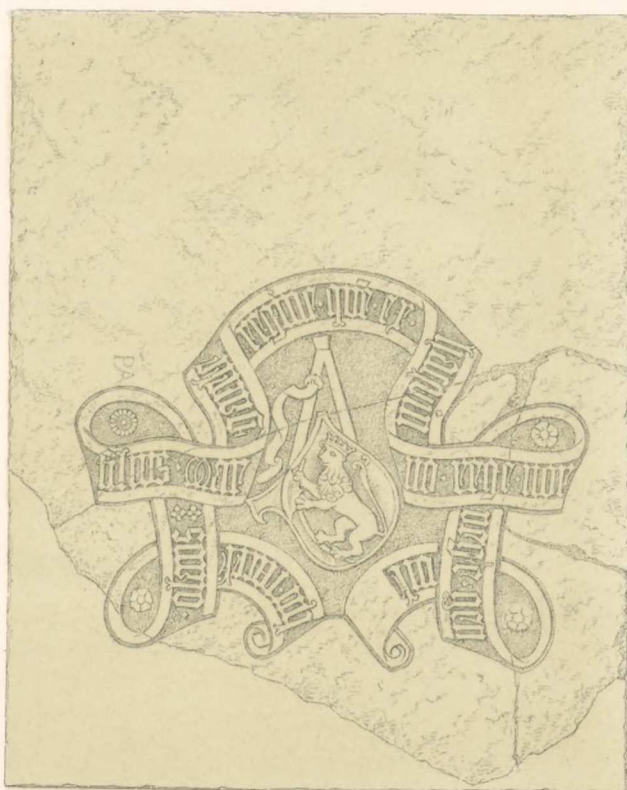
J. B. Løffler del.

Harald Jensen lith.

HANS NAVEL, VÆBNER, † 1489, OG HUSTRU CECILIA.

Sorø Kirke.

Tavle 11.

2. Al. 0341

J. B. Löffler del.

Harald Jensen lith.

OLUF, KONGE, + 1387.

3 Al. 14 3/4 T.

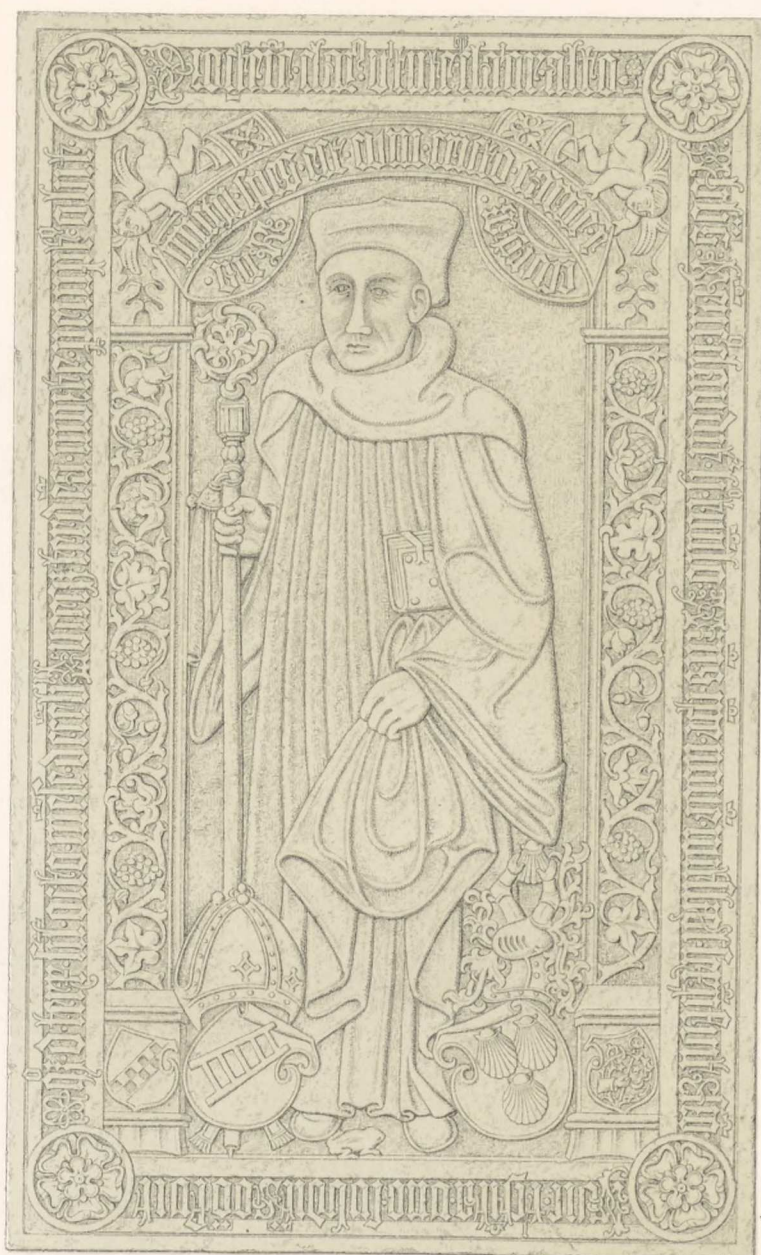
I.B.Löffler del. 1885.

Harald Jensen lith.

ABSALON, ÆRKEBISKOP, † 1201.

Sorø Kirke.

Tavle 13.

3 Al. 15 1/4 T.

I.B. Leffler del 1887

Harald Jensen lith.

HENRIK KRISTENSEN (TORNEKRANDS) ABBED, † 1538.

Sorø Kirke.

Tavle 14.

2 AL. 21 T.

J. B. Löffler del.

Harald Jensen lith.

NIELS JESPERSEN, ABBED, † 1556.

Sorø Kirke.

Tavle 15.

J. B. Löffler del.

Harald Jensen hth.

OLUF LAURIDSEN KARSEMUSE, ABBED, † 1565.

J. B. Löffler del.

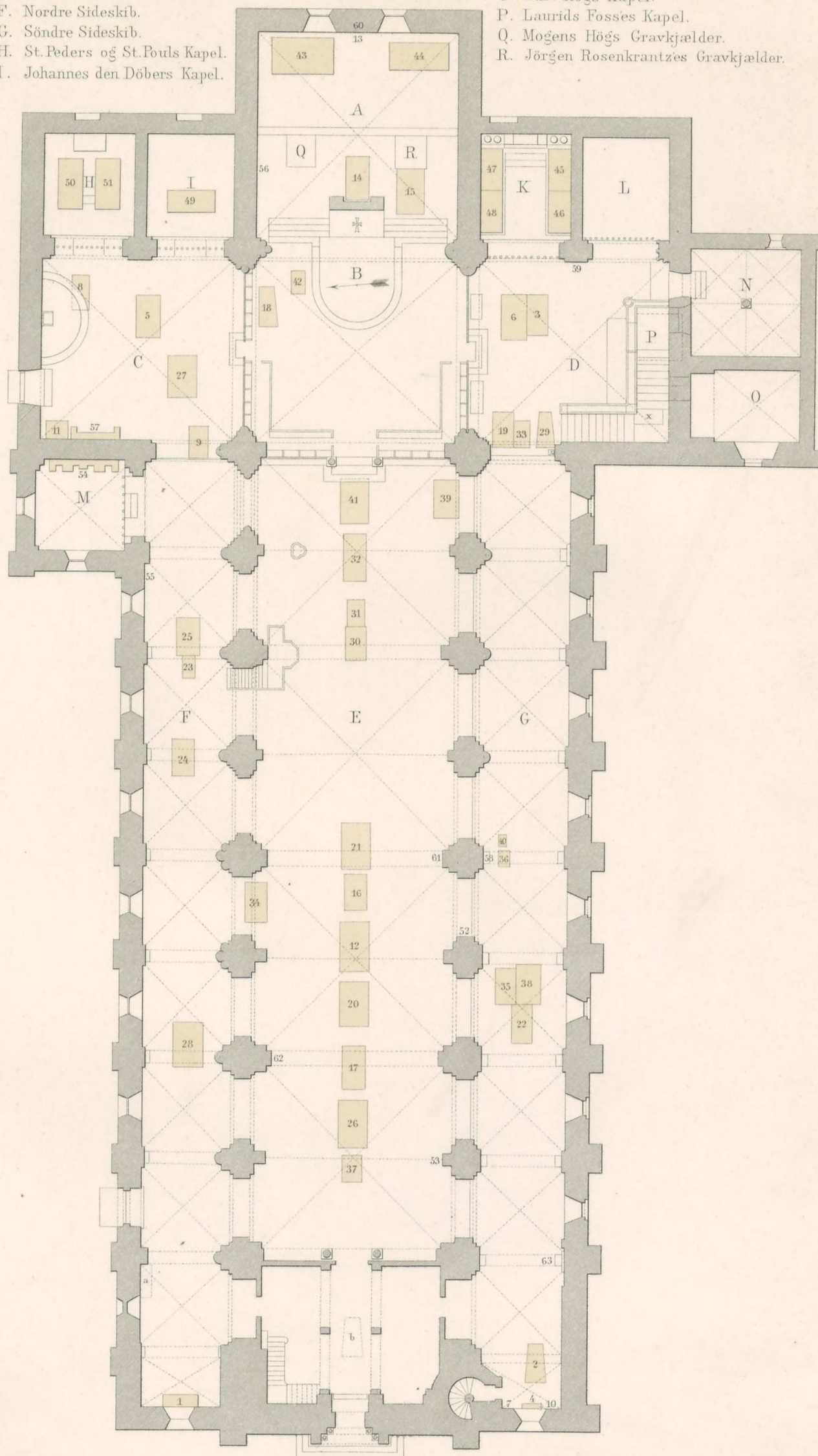
Harald Jensen lith.

KNUD PEDERSEN, LÆSEMESTER, + 1569.

Forklaring over Kirkens Bygningspartier:

- A. Højkoret.
 B. Korsskæringen.
 C. Nordre Korsfløj.
 D. Søndre Korsfløj.
 E. Midtskibet.
 F. Nordre Sideskib.
 G. Søndre Sideskib.
 H. St. Peders og St. Pauls Kapel.
 I. Johannes den Döbers Kapel.

- K. Johannes Evangelistens Kapel.
 L. St. Benedikts og St. Bernhards Kapel.
 M. Kristian Friises Kapel.
 N. Ramel Sehesteds Kapel.
 O. Just Høgs Kapel.
 P. Laurids Fosses Kapel.
 Q. Mogens Høgs Gravkjælder.
 R. Jørgen Rosenkrantz's Gravkjælder.

10 5 0 10 20 30 Alen.

I.B. Løffler del.

Harald Jensen's Arkitekt.

PLAN OVER SORØ KIRKES GRAVMINDER.

DTV Danmarks Tekniske
Videncenter
Teknologihistorisk Samling

1B
726.84
Løf

461810

300197869

1888

